

การปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
จังหวัดสุรินทร์

นางสาววิญใจ เต็งเอี่ยม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

**The Operations and Role Supporting of the Village Agricultural
Volunteer in Surin Province**

Miss. Kwanjai Sengiam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agricultural and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
จังหวัดสุรินทร์

ชื่อและนามสกุล นางสาวขวัญใจ เสงี่ยม

แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
2. อาจารย์ ดร.นาริรัตน์ สิริสาร

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2560

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปริญญารัตน์ ภูศิริ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นาริรัตน์ สิริสาร)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร.ปริญญารัตน์ ภูศิริ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนให้คำปรึกษาในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ พร้อมทั้งให้กำลังใจผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ทุกท่าน ที่กรุณาตลอดเวลาและให้ความร่วมมือ ในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี และขอขอบพระคุณบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัว รวมทั้งพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ผู้ที่อยู่เบื้องหลังในความสำเร็จ ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

อนึ่ง ผู้วิจัยหวังว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่ไม่น้อย จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ ให้แก่เหล่าคณาจารย์ ครอบครัวยุติธรรม และผู้มีพระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยขอน้อมรับผิดเพียงผู้เดียว และยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

ขวัญใจ เต็งเอี่ยม

พฤษภาคม 2560

ชื่อวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัย นางสาวขวัญใจ เต็งเอี่ยม รหัสนักศึกษา 2589001573

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน (2) อาจารย์ ดร.นารีรัตน์ สีระสาร

ปีการศึกษา 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) 2) การปฏิบัติงานตามบทบาทของ อกม. และการส่งเสริมบทบาทของ อกม. ของเจ้าหน้าที่ฯ 3) การพัฒนาศักยภาพและการส่งเสริมบทบาทของ อกม. และของเจ้าหน้าที่ฯ 4) ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางส่งเสริมบทบาทของ อกม. และของเจ้าหน้าที่ฯ.

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย อกม. จำนวน 2,120 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 187 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และเจ้าหน้าที่ฯ จำนวน 18 คน ศึกษาจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) อกม. และเจ้าหน้าที่ฯ ในภาพรวมมีความรู้อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านของบทบาทหน้าที่หลักของ อกม. โดยด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ และแหล่งความรู้ สื่อบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าสื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) อกม. และเจ้าหน้าที่ฯ มีการปฏิบัติงานตามบทบาท ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านของบทบาทหน้าที่หลักของ อกม. โดยด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ 3) อกม. มีความต้องการพัฒนาศักยภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยทั้งหมด 15 ประเด็นอยู่ในระดับมาก เช่น ควรมีการสนับสนุนวัสดุ ปัจจัยในการผลิตทางการเกษตร ควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ส่วนเจ้าหน้าที่ฯ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี 7 ประเด็น ที่อยู่ในระดับมากที่สุด เช่น การยกย่องเชิดชูเกียรติ สนับสนุนการพัฒนาทักษะและฝีมืออบรม การเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ 4) ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่หลักของ อกม. และเจ้าหน้าที่ฯ มีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนเจ้าหน้าที่ฯ ปัญหาด้านการปฏิบัติงานตามนโยบาย และด้านการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะ ในส่วนของ อกม. คือ 1) ควรสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน 2) เข้าร่วมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านทุก 3) ควรเป็นผู้นำ มีการใช้สื่อที่หลากหลาย ของเจ้าหน้าที่ฯ มีความคิดเห็นว่า 1) ควรสนับสนุนสื่อความรู้ ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับ อกม. 2) ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบาย บทบาทหน้าที่ของ อกม. ให้กับ อกม. 3) ควรสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ อกม. สร้างขวัญกำลังใจ และยกย่องเชิดชูเกียรติ

คำสำคัญ : การปฏิบัติงาน การส่งเสริมบทบาท อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จังหวัดสุรินทร์

Thesis title: The Operations and Role Supporting of the Village Agricultural Volunteer in Surin Province

Researcher: Miss Kwanjai Sengiam ; **ID:** 2589001573;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Bumpen Keowan, Associate Professor; (2) Dr.Nareerat Sirasan;

Academic year: 2016

Abstract

This research aimed to study 1) knowledge and understanding of the roles and knowledge resources of Village Agricultural Volunteers (VAV) and officers in charge of Village Agricultural Volunteer (VAV), 2) role implementation of VAVs and role supporting from officers in charge of VAV. 3) potential development and role supporting of VAVs and officers in charge of VAV. 4.) problems, suggestions and guideline to promote the role of VAVs and officers in charge of VAV.

The whole population of this research were 2,120 VAVs and 18 officers in charge of VAVs. Using multi-stage sampling method, the sample consisted of 187 VAVs and 18 officers in charge of VAV. The tools for collecting data were closed-end and open-ended questionnaires and then analyzed by using computer program. The descriptive statistics were frequency, percentage, maximum, minimum, mean and standard deviation.

The results were as follow 1) VAVs and officers in charge had overall knowledge at high level in all 4 aspects of main duty of VAV; the mean of village primary agricultural data collection was higher than other aspects and about the source of knowledge, the mean of personal media was higher than activity media, printing media, electronic media and information technology media. 2) VAVs and officer in charge had overall roles implementation at high level in all 4 aspects of main duty of VAV; the mean of village primary agricultural data collection was higher than other aspects. 3) VAVs had overall demand of potential development at high level, with 15 issues were at high level such as there should be agricultural inputs and the operating expenses support. While the officers had overall demand of potential developments at high level, with 7 issues were at the highest level such as glorification, skill development and training, activities and projects participation. 4) Problems in operation according to role of VAV, the research found that VAVs and officers in charge had overall problem at moderate level, the mean of village primary agricultural data collection was higher than other aspects while the officers, the mean of operating according to policy and knowledge transferring was at high level. Suggestions of the research, in the part of VAV, 1) there should be support for operational facilities. 2) Participating in all village level agricultural development plan. 3) VAVs should be the leader as well as using a variety of media. While in the part of officers, 1) there should be a support of the learning media for transferring knowledge to VAVs. 2) There should be a training provided to educate VAVs. 3) There should be the performance motivation of the VAVs, create a morale and exalte with honor.

Keywords: Operation, role supporting, Village Agricultural Volunteer (VAV), Surin Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และการเรียนรู้	7
แนวคิดเกี่ยวกับและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	9
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	13
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	14
แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์	45
ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์	52
ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์	64
ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสุรินทร์	74
ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและส่งเสริมบทบาท ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์	82
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
สรุปการวิจัย	99
อภิปรายผล	115
ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก	129
แบบสอบถาม	130
ประวัติผู้วิจัย	179

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 39
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน(อกม.) 45
ตารางที่ 4.2	ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) 50
ตารางที่ 4.3	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)..... 53
ตารางที่ 4.4	แหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) 60
ตารางที่ 4.5	การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) 65
ตารางที่ 4.6	การส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) 70
ตารางที่ 4.7	ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)..... 75
ตารางที่ 4.8	ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) 79
ตารางที่ 4.9	ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) 83
ตารางที่ 4.10	ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ งานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) 88
ตารางที่ 4.11	ข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน (อกม.) 93
ตารางที่ 4.12	ข้อเสนอแนะ และแนวทางส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) 96

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างกระบวนการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในพื้นที่	32

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันมีประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั่วประเทศ ต้องเผชิญกับปัญหาและได้รับความเดือดร้อนต่าง ๆ ทางการผลิต ทั้งด้านการผลิต รายได้ และคุณภาพชีวิต เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และธรรมชาติ ตลอดจนภัยธรรมชาติต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกรเป็นอย่างมาก ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นที่แต่ละหมู่บ้านจะต้องดำเนินการแก้ไข มีข้อมูลที่ต้องมีแผนพัฒนาการเกษตร ตลอดจนการเฝ้าระวังภัยธรรมชาติ เหตุการณ์ฉุกเฉินทางการเกษตร ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไข ช่วยเหลือ ได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการให้บริการแก่เกษตรกรในระดับพื้นที่ของหมู่บ้าน กำหนดนโยบายให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินงานอาสาสมัครเกษตร (อกษ.) ในแต่ละสาขา โดยคัดเลือกตัวแทนเกษตรกรในท้องถิ่นตามความชำนาญเฉพาะสาขา มีความรู้ และเป็นเกษตรกรที่มีจิตอาสา เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาสาสมัครเกษตรแต่ละสาขาที่มีอยู่ในแต่ละหมู่บ้าน จะทำการประชุมคัดเลือกระหว่างกันเองให้ได้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เพื่อทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงการทำงานของอาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ รวมทั้งเกษตรกร องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ให้เป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนผู้ประสานงานระหว่างอาสาสมัครเกษตรแต่ละประเภท รวมทั้งเป็นผู้ประสานงานในรูปแบบประชารัฐระหว่างเกษตรกรกับส่วนราชการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับหมู่บ้าน ทั้งในเรื่องการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ร่วมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านกับกรรมการหมู่บ้าน ประสานงานถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร และติดตามสถานการณ์ฉุกเฉินทางธรรมชาติ เช่น ภัยธรรมชาติ การระบาดของโรคแมลงและศัตรูพืช ตามภารกิจบทบาทหน้าที่หลักของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตลอดจนการปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชน หรือตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอความช่วยเหลือ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานและพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ให้มีความรู้ มีทักษะการ

ปฏิบัติงาน และการสร้างความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ ในทุกมิติ สามารถสนับสนุนการขับเคลื่อนงานตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงการปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) พร้อมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการพัฒนา วางแผนการส่งเสริม และขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ให้ไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการสร้างขวัญกำลังใจ และเชิดชูเกียรติอาสาสมัครเกษตรและอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

2.2 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

2.3 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

2.4 เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

2.5 เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

3. กรอบแนวคิดงานวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสุรินทร์ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสุรินทร์” ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาภารกิจบทบาทหน้าที่หลักของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในเรื่อง สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) การปฏิบัติงานตามบทบาทและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) พร้อมทั้งปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึง ธันวาคม 2559

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมายถึง อาสาสมัครเกษตรที่ได้รับการคัดเลือก หมู่บ้านละ 1 คน จากที่ประชุมอาสาสมัครเกษตรกร เพื่อทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงการทำงานอาสาสมัครเกษตรสาขาต่าง ๆ เกษตรกร องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้าน เรียกโดยย่อว่า “อกม.”

5.2 บทบาทหน้าที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) หมายถึง หน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด ได้แก่

5.2.1 จัดเก็บรวบรวมและรายงานข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ทำหน้าที่สำรวจ จัดเก็บ และรายงาน ข้อมูลพื้นฐานทางการเกษตรของหมู่บ้าน ได้แก่ การขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชรายตำบล (รต.) / รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชรายอำเภอ (รอ.) สถานการณ์การเกษตร และข้อมูลอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.2.2 ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ทำหน้าที่ประสานงานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ตั้งแต่การรวบรวมปัญหา ร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน เสนอแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านต่อศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) และติดตามผลการดำเนินงานตามแผน

5.2.3 ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน

1) ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร ได้แก่ การเป็นวิทยากร การประสานเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้และการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของหมู่บ้าน เช่น การจัดทำแปลงทดสอบ แปลงส่งเสริม แปลงขยายพันธุ์ในหมู่บ้าน เป็นต้น

2) ประสานงานแก้ไขปัญหาทางการเกษตรในหมู่บ้าน โดยการสำรวจรายงาน และดำเนินการหรือประสานเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร

5.2.4 ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ฝ้าระวังการเกิดภัยธรรมชาติและสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยการสำรวจแปลงพยานณ์แจ้งเตือนภัยแก่เกษตรกร ร่วมติดตาม สำรวจ รายงาน ความเสียหาย

2) รายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.3 ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด ได้แก่ จัดเก็บรวบรวมและรายงานข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ร่วมกับกรรมการหมู่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ทำหน้าที่ประสานงานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5.4 การพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) หมายถึง ความต้องการพัฒนาในด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในด้านบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เพื่อเป็นการพัฒนา

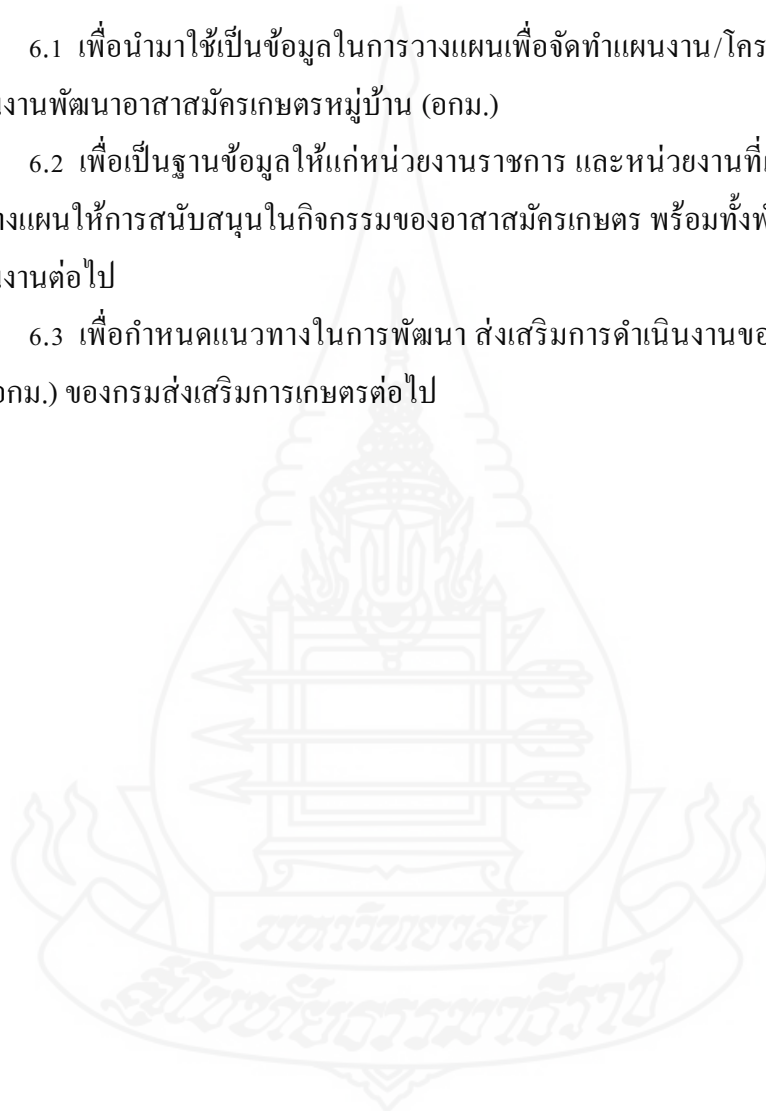
บุคคลให้มีคุณภาพที่ดี มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานต่อไป

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการในการส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

6.2 เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้แก่หน่วยงานราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่จะได้นำมาวางแผนให้การสนับสนุนในกิจกรรมของอาสาสมัครเกษตร พร้อมทั้งพัฒนาให้เป็นต้นแบบการดำเนินงานต่อไป

6.3 เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริมการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของกรมส่งเสริมการเกษตรต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาช่วยวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และการอภิปรายผล โดยแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และการเรียนรู้
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
4. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
5. แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และการเรียนรู้

1.1 ความหมายเกี่ยวกับความรู้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556, น.3) ให้ความหมายว่า ความรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติแนวคิดและพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ที่เกษตรกรมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัด อาจปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีหรือไม่ดี แต่การเรียนรู้ในงานส่งเสริมการเกษตรควรปรับเปลี่ยนเกษตรกรไปในทางที่ดีขึ้น มีความรู้เพิ่มขึ้น

จำเรียง จันทรประภา (2559) ให้ความหมายว่า คำว่า knowledge บัญญัติศัพท์ว่า ความรู้ หมายถึง สาระ ข้อมูล แนวคิด หลักการ ที่บุคคลรวบรวมได้จากประสบการณ์ในวิถีชีวิต ความรู้เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและเทคโนโลยี บุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ การศึกษา อบรม การรับถ่ายทอดทางวัฒนธรรม การรับรู้ การคิดและการฝึกปฏิบัติ จนสามารถสรุปสาระความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2559, น.21-22) ได้สรุปไว้ว่า ความรู้ คือ สารสนเทศที่มีคุณค่า ซึ่งมีการนำประสบการณ์ วิจารณ์ญาณ ความคิด ค่านิยมและปัญญาของมนุษย์มาวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุนการทำงานหรือใช้ในการแก้ปัญหา

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น.243) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า หมายถึง สิ่งที่ตั้งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ เป็นสิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ เป็นความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์

กานต์สุดา มาณะศิริานนท์ (2557, น.40) ได้ให้ความหมายของ ความรู้ คือ สิ่งจำเป็นต่อการเพิ่มความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนาของพนักงาน อันจะนำไปสู่บริการที่มีคุณภาพ การทำให้สินค้าและบริการมีความทันสมัย การเปลี่ยนแปลงระบบและโครงสร้าง รวมถึงการสื่อสารในการแก้ปัญหานั้นล้วนต้องอาศัยความรู้

สรุปได้ว่า ความรู้ คือ สาระ ข้อมูล แนวคิด หลักการ สารสนเทศ ที่ได้มาจากประสบการณ์ การศึกษา ค้นคว้า การได้ยิน ได้ฟัง การคิด การปฏิบัติของบุคคล ซึ่งสามารถนำไปใช้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม แนวคิด ในการเพิ่มความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนา การสนับสนุนการทำงาน หรือใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การบริการที่ดีมีคุณภาพ และบุคคลมีความรู้เพิ่มขึ้น

1.2 ความหมายของการเรียนรู้

นาฏสุดา เชมณะศิริ (2548, น.66) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรอันเป็นผล มาจากประสบการณ์ การฝึกหัด การปฏิบัติ การจะด้วยวิธีการที่จงใจหรือไม่จงใจก็ตาม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอาจเป็นไปในทางใดทางหนึ่ง หรือหลายทางรวมกัน เช่น เปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ด้านความชำนาญ ด้านความรู้ลึก

สนธยา พลศรี (2550, น.2) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ เจตคติและพฤติกรรมของบุคคลอย่างถาวรตามที่ต้องการ อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ คุณภาพของสมองและกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลไม่ใช่เกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น วุฒิภาวะ ความเจ็บป่วย พฤติกรรมที่เกิดจากการตอบสนองของระบบประสาทอัตโนมัติ และฤทธิ์ยาบางประเภท เช่น ยานอนหลับ ยาเสพติด แอลกอฮอล์ เป็นต้น

จิราภา เต็งไทรรัตน์ (2555, น. 123) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์และการฝึกหัด พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงที่ไม่จัดว่าเกิดจากการเรียนรู้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเพียงชั่วคราวเท่านั้น เช่น

ความเหน็ดเหนื่อย ผลจากการกินยา การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากภาวะ การได้รับบาดเจ็บทางด้านร่างกายเหล่านี้ไม่นับว่าเกิดจากการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ การฝึกหัด การฝึกฝน และการปฏิบัติ โดยพฤติกรรมการเรียนรู้จะเกิดขึ้นภายหลังจากการมีประสบการณ์แล้ว

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

2.1 ความหมายของบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น.602) ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า

บทบาท หมายถึง การทำตามบท การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู เป็นต้น

บทบาท ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า ROLE เป็นเรื่องของพฤติกรรมและหน้าที่ ความรับผิดชอบ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งใด ก็ควรแสดงพฤติกรรมให้ตรงและเหมาะสมกับหน้าที่ ความรับผิดชอบนั้น

บุญตา ไล่เลิศ (2550, น.12) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ตามบทบาทของตำแหน่งนั้น และคล้อยตามความมุ่งหวังของสังคม เช่น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ก็หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ที่ปฏิบัติในสถานศึกษานั้น

จิตติชญาณ์ เปรมกิจ (2552, น.8) ได้ให้ความหมายของบทบาท คือ พฤติกรรมของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ที่สังคมกำหนดไว้

สินธร คำเหมือน (2550, น.7) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และได้แสดงออกตามบทบาท

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรม การกระทำ หรือการปฏิบัติของบุคคล ที่เป็นไปตามตำแหน่ง หน้าที่ สถานภาพที่ดำรงอยู่ และหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานที่ควรจะทำของแต่ละบุคคลนั้น ๆ ซึ่งบทบาทของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับ การแสดงออกตามบทบาทที่มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

2.2 ประเภทของบทบาท

อังกาบ กอศรีพร (2545, น.45) เสนอว่า บทบาทควรแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) บทบาทตามความคาดหวังของสังคม (Prescribed Role Objective Role) ซึ่งหมายถึง ความคาดหวังชนิดหนึ่งที่กำหนดโดยบรรทัดฐานของสังคม บุคคลใดที่อยู่ในสถานภาพเดียวกัน ย่อมถูกคาดหวังจากสังคมว่าจะแสดงบทบาทแบบเดียวกัน

2) บทบาทตามความเข้าใจส่วนบุคคล (Subjective Role) หมายถึง ความคาดหวังเฉพาะที่บุคคลแต่ละคนมีต่อพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น

3) บทบาทที่แสดงออกจริง (Enacted Role) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกจริง ๆ ไม่ใช่เป็นเพียงแต่ความคาดหวังเท่านั้น

วินิจ เกตุขำ และ คำเพชร ฉัตรสุกสกุล (2522, น.63) ได้แบ่งประเภทของบทบาทเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1) บทบาทที่เข้ากันได้กับบุคลิกภาพส่วนรวมของบุคคล หมายถึง บทบาทที่แสดงออกมาแล้วขัดกับความรูสึกของตนเองและผิดไปจากความคาดหวังของสังคมที่กำหนดว่าเขาควรมีบทบาทเช่นไร

2) บทบาทที่เข้ากันไม่ได้กับบุคลิกภาพส่วนรวมของบุคคล หมายถึง บทบาทที่แสดงออกมาแล้วขัดกับความรูสึกของตนและผิดไปจากความหมายของสังคมที่กำหนดว่าเขาควรมีบทบาทเช่นไร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2544, น.78) อ้างถึงใน ศศิธร หุ่นทอง (2555, น.8-9) ได้จำแนกบทบาทออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1) บทบาทในอุดมคติ (ideal role) ได้แก่บทบาทที่กำหนดไว้ตามความคาดหวังบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้มีสถานภาพนั้น ๆ ควรปฏิบัติตาม แต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นก็ได้

2) บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (perceived role) เป็นหน้าที่ที่บุคคลคาดหวัง คิดด้วยตัวเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

3) บทบาทหน้าที่แสดงออกจริง (actual หรือ enacted role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ๆ ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย จึงทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป

ชูดา จิตพิทักษ์ (2528, น.39) ได้ทำการศึกษาบทบาทใน 3 แง่มุม เพื่อให้เข้าใจถึงความขัดแย้งทางบรรทัดฐานของสังคม และสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนี้

1) ความคาดหวังในบทบาท (role expectation) แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของความรู้ ความเข้าใจ 2 ประการ ประการแรก ด้านการเร้าจากการติดต่อเกี่ยวข้องกับบุคคลกับพฤติกรรมปกติของบุคคลอื่น ประการที่สอง ในด้านการตอบสนองจากแนวโน้มของการแสดงออกของบุคคลนั้น กับลักษณะการแสดงออกตามตำแหน่งเฉพาะในสังคม

2) การรับรู้ในบทบาท (role perception) บทบาทแต่ละบทบาทมีความสัมพันธ์กันในระบบสังคมการกระทำตามบทบาทนั้นขึ้นอยู่กับความเข้าใจของปัจเจกบุคคล การแปลความหมาย รวมทั้งคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคล สิ่งเหล่านี้กำหนดให้บุคคลรับรู้หรือแสดงบทบาทแตกต่างกันไปตามลักษณะอุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ มุมเหตุจูงใจ ประสบการณ์เดิม การฝึกอบรม ฝึกฝน ความพึงพอใจ ตลอดจนรวมถึงสภาพทางกายและจิตใจของบุคคลที่ดำเนินตามบทบาทนั้น

3) การขัดแย้งในบทบาท (role conflict) บุคคลที่มีสถานภาพมากกว่าหนึ่งสถานภาพในสถานการณ์หนึ่ง ๆ บทบาทของเขาที่จะต้องกระทำจึงมีมากกว่าหนึ่งบทบาท ซึ่งอาจก่อให้เกิดความยุ่งยากสำหรับเขาได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากบทบาททั้งหลายนั้นขัดแย้งกัน

สรุปได้ว่า ประเภทของบทบาท สามารถจำแนกออกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับ หน้าที่และสภาพที่ถูกกำหนดไว้ และที่ได้รับมอบให้ปฏิบัติในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามบทบาทความรับผิดชอบของลักษณะงาน หรือตามความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้กำหนดไว้ให้บุคคลปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับของสังคม ซึ่งในเวลาเดียวกันคนเราไม่สามารถแสดงออกได้หลายบทบาท คนที่อยู่ในแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกัน ตามปกติเมื่อบุคคลมีสถานภาพใดย่อมแสดงบทบาทให้สอดคล้องที่สังคมคาดหวัง สถานภาพเป็น โครงสร้างของสังคม ส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมกรรมของบุคคล ทั้งนี้ สถานภาพและบทบาทเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน สถานภาพเป็นตัวกำหนดบุคคลให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ บทบาทเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและคาดหวังให้บุคคลกระทำ

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

Allport (1973, PP.186-188) อ้างถึงใน จูติชญาณ์ เปรมกิจ (2552, น.9) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของบุคคลว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ ดังนี้

1) ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท (Role Expectation) เป็นบทบาทตามความคาดหวังของบุคคลอื่น หรือบทบาทที่สถาบัน องค์กรหรือกลุ่มสังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ที่บุคคลนั้นครองตำแหน่งอยู่

2) การรับรู้บทบาท (Role Conception) เป็นการรับรู้ในบทบาทของตนว่าควรจะมีบทบาทอย่างไรและสามารถเห็นบทบาทของตนได้ตามการรับรู้ นั้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับความ

ต้องการของบุคคลนั่นเอง ทั้งนี้การรับรู้บทบาทและความต้องการของบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ตลอดจนเป้าหมายในชีวิตและค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

3) การยอมรับบทบาทของบุคคล (Role Acceptance) ซึ่งเกิดขึ้นได้ เมื่อมีความสอดคล้องกันของบทบาท ตามความคาดหวังของสังคมและบทบาทที่ตนเองรับรู้อยู่ การยอมรับบทบาทนี้เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในบทบาทและการสื่อสารระหว่างสังคมและบุคคลนั้น ทั้งนี้ เพราะบุคคลไม่ได้ยินดียอมรับกับบทบาททุกบทบาทเสมอไป แม้ว่าจะได้รับการคัดกรองหรือถูกแรงผลักดันจากสังคม ให้รับตำแหน่งและมีบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติก็ตาม เพราะถ้าหากว่าบทบาทที่ได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหาย หรือเสียผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าขัดแย้งกับความต้องการหรือค่านิยมหรือทัศนคติของบุคคลนั้น ผู้ครองตำแหน่งอยู่ก็พยายามหลีกเลี่ยงบทบาทนั้น ไม่ยอมรับบทบาทนั้น

4) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Role Performance) เป็นบทบาทที่เข้าของสถานภาพแสดงจริง ซึ่งอาจจะเป็นการแสดงบทบาทที่สังคมคาดหวัง หรือเป็นการแสดงบทบาทตามการรับรู้และตามความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลจะปฏิบัติหน้าที่ได้ดีเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับ การยอมรับบทบาทนั้น ๆ ของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งอยู่ ซึ่งเนื่องมาจากความสอดคล้องกันของบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและการรับรู้บทบาทของตนเอง

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2527, น.69) อ้างถึงใน พัชรภรณ์ แก้วน้ำใส (2546, น.9) ได้สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท ดังนี้

1) ทฤษฎีของ Linton ได้กล่าวว่า ตำแหน่ง หรือสถานภาพ จะกำหนดบทบาทให้บุคคล เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครู จะต้องแสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างที่ดีได้

2) ทฤษฎีของ Nadel ได้กล่าวว่า บทบาท คือ ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดไม่ได้ เช่น เป็นครูต้องสอนหนังสือ และส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น เป็นครูต้องเป็นสมาชิกครูสภา โดยสรุปว่า

$$P = f(a,b,c,\dots,n)$$

ถ้ากำหนด P คือ บทบาท

a คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท

b คือ ส่วนประกอบที่มีผลต่อบทบาทและขาดไม่ได้

c คือ ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย

จากสมการอธิบายได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบหลายๆ ส่วน อย่างน้อย 3 ส่วนขึ้นไป จนถึง n ส่วน

3) ทฤษฎีของ Momanns ได้กล่าวว่า บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ตอนเช้าแสดงบทบาทสอนหนังสือ เพราะมีตำแหน่งเป็นครู พอตอนเย็นแสดงบทบาทเรียนหนังสือ เพราะมีตำแหน่งเป็นนักศึกษา อ.ค.ป. เป็นต้น

4) ทฤษฎีของ parsons ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตน เช่น บุคคลที่มีเพื่อนมาก ก็ต้องแสดงบทบาทมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

วิณา พงศ์พัฒนานนท์ (2551, น.11) การศึกษาบทบาททางสังคมวิทยา สามารถแบ่งแนวคิดออกเป็น 2 แนวความคิดใหญ่ ๆ คือ

1) แนวความคิดเชิงโครงสร้าง (structural traditional) มองว่าบทบาทเกิดขึ้นจากความเชื่อมโยงระหว่างจุดของความคาดหวัง สิทธิและหน้าที่เชิงบรรทัดฐานกับตำแหน่งหรือสถานภาพต่าง ๆ ในโครงสร้างทางสังคม ดังนั้น พฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่เกิดขึ้นในแง่มุมหนึ่งคือการสนองตอบโดยตรงจากความคาดหวังต่าง ๆ ของบทบาท

2) แนวคิดเชิงปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (symbolic interaction theory) ซึ่งมีลักษณะตรงข้าม คือ พิจารณาว่าบทบาทมีผลมาจากการมีประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่น หรือจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม บทบาทตามแนวคิดนี้จึงมีลักษณะไม่ตายตัว หรือถูกกำหนดไว้ก่อนจากโครงสร้างทางสังคม

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

ความหมายของการพัฒนา

สมคิด บางโม (2553, น.13) ได้กล่าวว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการทุกอย่างที่จะทำให้สิ่งที่มีอยู่เจริญขึ้น ดีขึ้น เป็นประโยชน์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นตัวคน ระบบงาน องค์กร สถานที่ ทฤษฎี ความรู้สึกนึกคิด ฯลฯ

เชาว์ โรจนแสง (2551, น.1-5) ได้กล่าวว่า การพัฒนา หมายถึง การเจริญเติบโตของมนุษย์ ซึ่งหมายถึงการขยายขอบเขตความสามารถในการใช้ความรู้ความสามารถของบุคคลอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ในการแก้ปัญหา หรือเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์ (2546, น.621) ได้กล่าวว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้เกิดการเจริญก้าวหน้า หรือความสำเร็จในการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทั้งโดยการเรียนรู้ในทางตรงและทางอ้อม และการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือการให้คำปรึกษาแนะนำสอนงาน หรือโดยวิธีอื่น

สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้ดีขึ้น เกิดความเจริญก้าวหน้า และเป็นประโยชน์ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ โดยจะเกิดต่อตนเอง ระบบงาน และองค์กร รวมทั้งการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอีกด้วย การพัฒนาให้บุคคลมีคุณภาพที่ดีและสูงขึ้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสอนงาน การประชุม การให้การศึกษา การฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ เป็นต้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

4.1 ความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตร

พจนานุกรม อังกลีไทย (2556, น.14) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกร โดยการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมไปสู่เกษตรกร ก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรได้โดยสามารถสร้างรายได้ พัฒนาสถานะเศรษฐกิจ สังคมชนบท และครอบครัวเกษตรกรให้มีสภาพที่ดีได้ ดังนั้น ความสำคัญของการส่งเสริมการส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญหลายด้าน คือ

1. การเกษตรเป็นพื้นฐานของการผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงประชากรของโลก
2. การพัฒนาความรู้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินการผลิต
3. การพัฒนาสถานะเศรษฐกิจของเกษตรกรและครอบครัว ตลอดจนชุมชนและประเทศไทย
4. การพัฒนาชีวิตเกษตรกรและครอบครัวเกษตรกร
5. พัฒนารวมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดเหมาะสมและคุ้มค่ากับการผลิตพัฒนาประเทศ
6. การพัฒนาประเทศ โดยอย่างยิ่งเกษตรกรที่เป็นเกษตรกรรวมหากได้รับการพัฒนาที่ดี มีสถานะเศรษฐกิจสังคมที่ดี มีความมั่นคงส่งผลให้ประเทศมั่นคงด้วย

ดังนั้น การพัฒนาเกษตรจึงเป็นเรื่องสำคัญเบื้องต้นอีกอย่างหนึ่งในการพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติ และถ้ามีการพัฒนาอย่างจริงจังจำเป็นต้องมุ่งเน้นพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม (Agroindustry) เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้อย่างแท้จริง แต่การพัฒนาการเกษตรต้องอาศัยการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตเพื่อพัฒนาผลผลิต ปริมาณ และคุณภาพ ต้องมีการนำไปถ่ายทอดและส่งเสริมแก่เกษตรกรในการนำไปปฏิบัติซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด

4.2 วิธีการส่งเสริมของการส่งเสริมการเกษตร

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2556, น.8-13) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยพิจารณาตามหลักการสื่อสารและลักษณะของชุมชนได้ ดังนี้

4.2.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลหรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์

- 1) แบบรายบุคคลหรือแบบบุคคลต่อบุคคล
- 2) โดยกลุ่มบุคคล
- 3) แบบมวลชน

4.2.2 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงวัตถุประสงค์หรือตัวสารเป็นเกณฑ์

- 1) โดยการเลือกส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว
- 2) โดยการเลือกเรื่องส่งเสริมหลาย ๆ เรื่อง
- 3) โดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน

4.2.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงเจ้าหน้าที่หรือผู้ส่งสารเป็นเกณฑ์

- 1) การใช้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความรู้แบบกว้าง
- 2) การใช้ทีมนักวิชาการ
- 3) การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน
- 4) การใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน

4.2.4 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงช่องทางหรือสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริม

การเกษตร

- 1) โดยใช้สื่อคำพูด
- 2) โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์
- 3) โดยใช้สื่อภาพและเสียง
- 4) โดยใช้สื่อกิจกรรม

4.2.5 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงชุมชนเป็นเกณฑ์

- 1) ในชุมชนชนบท
- 2) ในชุมชนเมือง

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, น.4-38) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลหรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์นั้นสามารถแบ่งแยกออกตามจำแนก 3 แบบ คือ

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (Individual Method) เป็นการส่งเสริมโดยการให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรโดยตรงเป็นรายบุคคลจะทำให้ผู้รับความรู้มีโอกาสโดยตรงที่จะปฏิสัมพันธ์กับ

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือนักวิชาการผู้ถ่ายทอด ทำให้เกิดความสนใจเชื่อมั่นเรียนรู้ได้และอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เป็น โอกาสที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถจะรับข้อมูลปัญหาตลอดจนรับ ภูมิปัญญาของเกษตรกร กลับมาพิจารณาในกระบวนการส่งเสริมได้ในวิธีการแบบนี้พบว่ามีหลายวิธีและเทคนิคที่นิยมใช้กัน มาก ได้แก่

(1) การเยี่ยมไร่นาและบ้านของเกษตรกร (Farmer and Home Visit) เป็นวิธีการ และแนวคิดของการส่งเสริมที่เจ้าหน้าที่จะไปพบปะรับฟังปัญหาและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรถึง ฟาร์มหรือไร่นา ซึ่งจะเห็นถึงสภาพความเป็นจริงของเกษตรกร สามารถนำสภาพ ดังกล่าวมา วิเคราะห์และผนวกกับเทคโนโลยีการถ่ายทอดได้ และสามารถสร้างความคุ้นเคย ความมั่นใจและความพอใจแก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดีการส่งเสริมโดยวิธีการนี้พบว่ามีประสิทธิภาพมาก

(2) เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน (Office Calls) การมาขอรับ บริการข้อมูลข่าวสารโดยตรงที่สำนักงานเกษตร เป็นการให้บริการและเพื่อส่งเสริมอาชีพการเกษตร ทุกสาขา โดยจะมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำอยู่ในสำนักงานทุกระดับ เช่น สำนักงาน เกษตรอำเภอ จังหวัด ศูนย์ และเขต ในการบริการ

(3) การติดต่อทางโทรศัพท์ (Telephone Calls) ปัจจุบันการใช้โทรศัพท์ได้มีการ ขยายเครือข่ายและจำนวนเครื่องมากยิ่งขึ้นทั้ง โดยสายและไร้สาย เกษตรกรสามารถใช้ข้อ ได้เปรียบดำเนินการได้ เพราะการติดต่อทางโทรศัพท์จะสามารถช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาได้ รวดเร็วลดเวลาและระยะทางในการติดต่อของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ดียิ่ง

(4) การติดต่อกันทางจดหมายส่วนตัว (Personal Letter) การเขียนจดหมาย ติดต่อกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกับเกษตรกรผู้รับการส่งเสริมจัดเป็นวิธีการส่งเสริมที่ให้ ประโยชน์ยิ่งวิธีหนึ่งผู้รับการส่งเสริมหรือผู้สนใจอาจเขียนจดหมายถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเมื่อเกิด ปัญหาและต้องการคำตอบบางครั้ง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็สามารถเขียนถึงผู้รับการส่งเสริมเพื่อแจ้ง ข่าวสารติดตามผลการส่งเสริมถึงความร่วมมือหรือเป็นการให้การรับรองในผลงานที่ดีได้

(5) การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Contact) ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการพบปะแบบนี้มีมาก เจ้าหน้าที่จะต้องเตรียมตัวให้พร้อมเสมอเพราะหากเจ้าหน้าที่พร้อม ที่จะแก้ไขปัญหาให้ข้อเสนอแนะแล้ว เกษตรกรจะเพิ่มศรัทธาในตัวเขามากขึ้น เช่น พบในสถานที่ ไม่เป็นทางการ ตลาด งานเทศกาลรื่นเริงต่างๆ งานพิธีกรรมทางศาสนา เหล่านี้ทำให้คนมาร่วมกัน เป็นจำนวนมาก ที่ได้ก็ตามที่ผู้คนมาร่วมกันก็มักจะมีการพูดคุยกันถึงปัญหาต่างๆ ในการทำมาหากิน และชีวิตทั่ว ๆ ไป

2) วิธีการส่งเสริม โดยกลุ่มบุคคล (Group Method) การส่งเสริมแก่กลุ่มบุคคลจะ ให้ผลดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริมจากชั้นสนใจ (interest) ไปสู่การทดลอง

ทำดู (trial) และหากเป็นที่พอใจของกลุ่มแล้วสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มก็อาจก้าวไกลไปถึงขั้นยอมรับ (adoption) เลยก็ได้ วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคลนี้มีการจัดเตรียมการเป็นอย่างดีหากเป้าหมายและดำเนินการอย่างมีระบบแล้วก็จะให้ผลดีอย่างมากต่อการสร้างพลังกลุ่มสมาชิกของกลุ่มจะมีปฏิริยาสนองตอบต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและต่อความคิดทั้งหลายที่สมาชิกในกลุ่มได้แสดงออกด้วยการกระตุ้นและแนะนำแนวทางอย่างเหมาะสม พลังกลุ่มก็จะช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการกระทำของกลุ่ม โดยสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มเป็นผู้ผลักดันให้เข้าไปตามสิ่งที่ยอมรับนั้นการส่งเสริมแบบกลุ่มสามารถจะพิจารณาวิธีการที่มีประสิทธิภาพและนิยมใช้มาก ดังนี้

(1) การประชุมกลุ่ม (Group Meeting) เป็นวิธีการส่งเสริมที่เก่าแก่สำคัญและยังใช้ได้ผลอยู่เสมอมา คือ ช่วยในการถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ต่าง ๆ ระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้เข้าประชุมได้มีโอกาสร่วมปรึกษาหารือกันปรับตัวเองให้เข้ากับกลุ่มยอมรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนมาก นำไปสู่การใช้ความคิดร่วมกันมีความรู้สึกร่วมกันและมีการปฏิบัติร่วมกัน (group thinking, group feeling and group action) การประชุมกลุ่มประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากเมื่อเทียบกับการส่งเสริมโดยวิธีอื่นร่วม หากต้องการให้การประชุมบรรลุผลและเป็นที่ยอมรับกันทั่วแล้วเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรกระตุ้นหรือจูงใจให้ชาวบ้านเจ้าเป็นตัวยุติจัดการประชุมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเพียงเป็นผู้ชี้แนะให้การสนับสนุนช่วยเหลือเท่านั้นประชุมที่การได้ผลดีนั้นจะต้องทำให้ผู้เข้าประชุมทุกคนเกิดกระแสแห่งความคิดและใช้ดุลพินิจพิจารณาปัญหาและความต้องการของเขา และเกษตรกรจะมีส่วนร่วมมากด้วย

(2) การฝึกอบรม (Training) เป็นวิธีการหนึ่งของการส่งเสริมที่มีการใช้กันมากและเป็นประจำ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะพิจารณาดำเนินการฝึกอบรมทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ (learning) เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้น ๆ การฝึกอบรมโดยทั่วไปมีลักษณะดังนี้

- การฝึกอบรมเป็นกระบวนการ (process) ซึ่งหมายถึงเป็นระบบของกิจกรรมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันที่และกัน

- การฝึกอบรมช่วยให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (understanding) ทศนคติ (attitudes) ที่ดี และมีความชำนาญหรือทักษะ (skill)

- การฝึกอบรมช่วยให้เกิดการเรียนรู้ คือผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีโอกาสได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ซึ่งจะมีผลให้ผู้นั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามมา พฤติกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปในทางใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

(3) การสาธิต (Demonstration) เป็นวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มที่ใช้การบรรยายประกอบการแสดง ทำให้ผู้เรียนรู้ “ได้ฟัง” และ “ได้เห็น” ไปพร้อมกัน วัตถุประสงค์ของการสาธิต เพื่อให้ผู้รับการส่งเสริมได้เรียนรู้ถึงวิธีการปฏิบัติหรือผลการปฏิบัติที่มีลำดับขั้นตอนมีหลักวิชา และสามารถนำไปปฏิบัติได้ เป็นการพัฒนาทักษะ (skill) ของผู้รับการส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติการได้อย่างถูกต้อง การสาธิตแบ่งเป็น 2 แบบ คือ สาธิตวิธี (Method Demonstration) กับผลการสาธิตผล (Result Demonstration)

(4) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip of Study Tour) จัดเป็นวิธีการส่งเสริมที่เพิ่มความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้รับการส่งเสริมได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่ง เพราะผู้ร่วมในการศึกษาและดูงานจะมีโอกาสได้พบเห็นผลงานของผู้อื่นซึ่งได้ทำสำเร็จแล้ว อันจะมีผลในการเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ร่วมศึกษาดูงานให้ยอมรับสิ่งใหม่มากขึ้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอาจใช้วิธีจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ต่อเนื่องจากการสาธิตผลก็ได้ ทั้งนี้ผู้รับการส่งเสริมจะได้พบเห็นได้รับฟังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3) การส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) การส่งเสริมแบบมวลชนโดยสื่อสารมวลชน (Mass Media) จะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม (innovations) ให้ประชาชนได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้น ๆ เกิดขึ้นแล้ว และก็มีอยู่บางคนอาจสนใจที่จะศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติมอีก ซึ่งในขั้นนี้สื่อมวลชนก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดีและใช้กับคนจำนวนมาก ๆ ได้อย่างกว้างขวาง สื่อสารมวลชนที่นำมาใช้ได้ดีในการส่งเสริม ได้แก่ เอกสารเผยแพร่ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์สไลด์และฟิล์มสตริป และการจัดนิทรรศการ

(1) เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ (Printed Matter) สิ่งตีพิมพ์เป็นสิ่งใช้ได้ดีในการส่งเสริมสามารถเผยแพร่ได้ใน 3 ลักษณะ คือ

- เอกสารสรุปผลการวิจัยค้นคว้าทดลอง เผยแพร่กระทำได้ในลักษณะการเขียนแบบวิชาการ หรือถึงวิชาการก็ได้วารสารทางวิชาการต่าง ๆ

- เอกสารเผยแพร่ที่ผู้เชี่ยวชาญการส่งเสริมเป็นผู้เขียน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมใช้เป็นคู่มือในการส่งเสริม ผู้เชี่ยวชาญในการส่งเสริมจะนำรายงานสรุปผลการวิจัยค้นคว้าทดลองหรือข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงอื่น ๆ มาเขียนในรูปแบบที่อ่านเข้าใจง่าย (simplify) และมีลักษณะเป็นวิชาการง่ายมีเนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการ

- เอกสารเผยแพร่แก่ผู้รับการส่งเสริมเฉพาะการผลิต เช่น เอกสารคำแนะนำการปลูกและผลิตสำหรับเกษตรกร โดยเขียนให้อ่านง่ายเหมาะสมกับระดับการศึกษาของเกษตรกร และสอดแทรกรูปภาพ แผนภูมิ การ์ตูนสีสันเข้าช่วยเสริมให้เป็นเอกสารที่น่าอ่านศึกษายิ่งขึ้น

(2) ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ (Posters) เป็นแผ่นกระดาษหรือกระดาษแข็งที่มีภาพประกอบ มีสีสันสวยงาม และมีข้อความง่ายๆ สั้นกะทัดรัด สามารถให้ผู้พบเห็นมองเห็นได้แต่ไกล สะดุดความสนใจให้สิ่งที่ควรทราบได้ทันทีและชวนปฏิบัติ

(3) หนังสือพิมพ์ (Newspapers) สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกเป็นประจำสม่ำเสมอ และนิยมออกเป็นรายวัน หากเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือนหรือห่างกว่านั้นเรียกนิตยสาร (magazine) ประชาชนนิยมอ่านหนังสือพิมพ์กันอย่างแพร่หลาย แม้อ่านไม่ออกก็ให้ผู้อื่นอ่านให้ฟัง หรือฟังคนอื่นคุย หรือวิจารณ์ข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ตามร้านกาแฟ หรือที่ชุมชนในหมู่บ้านก็มีมาก

(4) วิทยุ (Radio) นับเป็นสื่อมวลชนที่ให้ข่าวได้เร็วที่สุดและสามารถส่งข่าวแพร่กระจายไปได้ไกลและกว้างขวาง สามารถจะเข้าถึงบุคคลทุกระดับ และได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมิใช่น้อย ในฐานะเป็นแหล่งข่าวที่ตรงเจ้าน้ำที่ส่งเสริมสามารถใช้ประโยชน์จากวิทยุในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ ผู้ประชาชนได้

(5) โทรทัศน์ (Television) โทรทัศน์ได้เปรียบวิทยุตรงที่ผู้ชมรายการได้ฟังเสียงและได้เห็นภาพไปพร้อมกัน ฉะนั้นในการส่งเสริมถึงสามารถจัดแสดงสาธิตและใช้โสตอุปกรณ์ เช่น แผนภาพ (Diagram) แผนภูมิ (Chart) กราฟ (Graph) รูปภาพ (Picture) ฯลฯ เข้าช่วยได้เป็นอย่างดี

(6) ภาพยนตร์ (Motion Pictures) นับเป็นสื่อที่ใช้ได้ดีในการส่งเสริม

(7) การจัดนิทรรศการ (Exhibition of Exposition) นิทรรศการ (Exhibits) คือ การใช้อุปกรณ์เพื่อการถ่ายทอดและเผยแพร่งานเพื่อการศึกษาและโฆษณาต่อหมู่คนจำนวนมาก การจัดหรือตั้งของแสดงนั้นสามารถอยู่ได้นาน และประชาชนหมุนเวียนดูได้โดยไม่จำกัดเวลาและจำนวน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ องค์ประกอบสิ่งแวดล้อม ความต้องการในการดำเนินงาน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการส่งเสริมได้ 3 วิธี ได้แก่ การส่งเสริมแบบบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม และการส่งเสริมแบบมวลชน โดยการส่งเสริมการเกษตร เป็นการนำความรู้และการถ่ายทอดความรู้ได้มาจากการคิดค้นและวิจัยของนักวิชาการไปสู่เกษตรกร โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นตัวกลาง ในการถ่ายทอดความรู้และเผยแพร่ความรู้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการนำข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปส่งเสริม แนะนำ เพื่อให้เกษตรกรได้ทราบ เข้าใจ และนำไปประกอบอาชีพทางการเกษตร

5. แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

5.1 อาสาสมัครเกษตร

ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัครเกษตร พ.ศ. 2560 (2560, น.1-3) ได้ระบุถึง ความหมาย วาระการดำรงตำแหน่ง บทบาทหน้าที่

5.1.1 อาสาสมัครเกษตร หมายความว่า เกษตรกรหรือบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกหรือสมัครใจเข้าเป็นอาสาสมัครตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนด เพื่อเป็นเครือข่ายในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งงานของชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกษตรหรือสหกรณ์เรียกโดยย่อว่า "อภย."

5.1.2 อาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์ หมายความว่า บุคคลที่คณะกรรมการนโยบายอาสาสมัครเกษตรมีมติว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสมควรได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ ในฐานะที่เป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ด้านการพัฒนาการเกษตรของชาติ

5.1.3 นายทะเบียน หมายความว่า อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรมอบหมาย มีอำนาจหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ รวมทั้งประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข หนังสือสั่งการอื่นใด ที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ นายทะเบียน

5.1.4 การบริหารงานอาสาสมัครเกษตร มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) เพื่อให้มีตัวแทนของอาสาสมัครเกษตรทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงระหว่าง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับอาสาสมัครเกษตรในระดับต่าง ๆ ตามที่ระเบียบนี้กำหนด

2) เพื่อให้มีระบบการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของอาสาสมัครเกษตรในทุกกระดับให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอด แนะนำ ช่วยเหลือเกษตรกรในท้องถิ่น และช่วยเหลือการปฏิบัติงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้านต่าง ๆ ได้

3) เพื่อสร้างระบบเครือข่ายการประสานงาน การพัฒนาทักษะ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตร หรือสหกรณ์ให้แก่อาสาสมัครเกษตร

4) เพื่อสร้างระบบการบริหารงานของอาสาสมัครเกษตรภายใต้หน่วยงานในสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีเอกภาพ

5.1.5 การขึ้นทะเบียนอาสาสมัครเกษตร ขึ้นทะเบียนอาสาสมัครเกษตรตามความชำนาญหรือความสนใจเฉพาะสาขา ณ สำนักงานเกษตรอำเภอหรือสำนักงานเกษตรจังหวัด ในท้องที่นั้น ในกรุงเทพมหานครให้ขึ้นทะเบียนที่สำนักงานเกษตรเขตพื้นที่หรือสำนักงานเกษตรพื้นที่ กรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี โดยให้สำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นสำนักงานนายทะเบียนและหน่วย

ประสานงานอาสาสมัครเกษตรของจังหวัดนั้น และให้สำนักงานเกษตรพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นสำนักงานนายทะเบียนและหน่วยประสานงานอาสาสมัครเกษตรของกรุงเทพมหานคร

5.1.6 หน่วยงานที่ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตร มีอำนาจพิจารณาเสนอชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และสมควรได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ ในฐานะที่เป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ด้านการพัฒนาการเกษตรของชาติ ต่อคณะกรรมการนโยบายอาสาสมัครเกษตร เพื่อพิจารณาคัดเลือกเป็นอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์

1) ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นนายทะเบียนอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์ มีอำนาจรับรองสถานภาพการเป็นอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์ และดำเนินการขึ้นทะเบียนอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์ที่ได้รับการคัดเลือก

2) ในกรณีที่มีเหตุให้สถานภาพของอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์สิ้นสุดลง ให้หน่วยงานที่ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรนั้น รายงานให้คณะกรรมการนโยบายอาสาสมัครเกษตรทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์ดำเนินการจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์ต่อไป

5.1.7 อาสาสมัครเกษตรมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งให้ข้อมูลและแจ้งเตือนภัยธรรมชาติแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ประสานงาน ช่วยเหลือ และให้ข้อเสนอแนะแก่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรและการสหกรณ์ของเกษตรกรในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น

3) ถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาด้านการเกษตรและการสหกรณ์

4) ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชนหรือตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือหน่วยงานอื่นขอความช่วยเหลือ

5.1.8 อาสาสมัครเกษตรพึงได้รับสิทธิประโยชน์และสิ่งตอบแทนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

1) มีบัตรประจำตัวอาสาสมัครเกษตร

2) ได้เข้าร่วมโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- 3) เข้าร่วมในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาการเกษตร การสหกรณ์ และทัศนศึกษาดูงานตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดขึ้น
- 4) อาสาสมัครเกษตรที่มีผลงานดีเด่นซึ่งผ่านการคัดเลือกจะได้รับการประดับเครื่องหมายหรือประกาศเกียรติคุณหรือเงินทุนสนับสนุนกิจกรรมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด
- 5) ได้รับการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการตามหลักการสหกรณ์ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด
- 6) ได้รับค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ จากการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือหน่วยงานอื่น ตามระเบียบหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด
- 7) ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นตามที่คณะกรรมการนโยบายอาสาสมัครเกษตรกำหนด

5.1.9 สถานภาพของอาสาสมัครเกษตรและอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์สิ้นสุดโดยเหตุหนึ่งเหตุใด ดังต่อไปนี้

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 5) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

5.2 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

5.2.1 ความหมาย คุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และสถานภาพการดำรงตำแหน่ง

กรมส่งเสริมการเกษตร คู่มืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ฉบับปรับปรุง 2560 (2560, น.4) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมายถึง อาสาสมัครเกษตรทุกประเภท ที่มีในแต่ละหมู่บ้าน ประชุมคัดเลือกระหว่างกันเองให้ได้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) หมู่บ้านละ 1 คน เพื่อทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงการทำงานของอาสาสมัครเกษตรสาขาต่าง ๆ เกษตรกร องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านเรียกโดยย่อว่า “อกม.” อยู่ในวาระคราวละ 4 ปี

ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัคร
เกษตรเกษตร พ.ศ. 2560 (2560, น.4-5) ได้ระบุถึง คุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และสถานภาพการดำรง
ตำแหน่ง ดังนี้

1) คุณสมบัติอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

- (1) เป็นอาสาสมัครเกษตร
- (2) อายุไม่เกิน 65 ปี
- (3) การศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่าขึ้นไป
- (4) ขึ้นทะเบียนความเป็นเกษตรกรกับหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์
- (5) ผ่านหลักเกณฑ์และคุณสมบัติเกษตรกรปราดเปรื่อง

2) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดเก็บรวบรวมและรายงานข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร
- (2) ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน
- (3) ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรและ
การสหกรณ์ของเกษตรกรในหมู่บ้าน
- (4) ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์
ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (5) ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชนหรือตามที่
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือหน่วยงานอื่นขอความช่วยเหลือ

3) ให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีบัตรประจำตัวอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
และให้ใช้ตราสัญลักษณ์อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตามรูปแบบและหลักเกณฑ์การใช้แนบท้าย
ระเบียบนี้

4) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี แต่อาจ
ได้รับการแต่งตั้งอีกได้ นอกจากการครบวาระตามวาระหนึ่ง สถานภาพอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
สิ้นสุดได้โดยเหตุหนึ่งเหตุใด ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย

(5) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(6) มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมอันทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของอาสาสมัครเกษตร โดยคณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรตำบลมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด ทั้งนี้ ในกรณีที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้อาสาสมัครเกษตรในหมู่บ้านนั้นคัดเลือกผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทน และให้ผู้ที่รับการแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านแทนก็ได้

5.2.2 ประวัติ ความสำคัญ สิทธิประโยชน์ และบทบาทหน้าที่

กรมส่งเสริมการเกษตร คู่มืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ฉบับปรับปรุง 2560 (2560, น.7-27) ได้ระบุถึง ประวัติ ความสำคัญ สิทธิประโยชน์ และบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ประวัติความเป็นมา

หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการคัดเลือกตัวแทนเกษตรกรในท้องถิ่นตามความชำนาญเฉพาะสาขา และเป็นเกษตรกรที่มีจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การเผยแพร่ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการเกษตรในรูปแบบของอาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ โดยเรียกชื่อแตกต่างกันไป อาทิเช่น เกษตรหมู่บ้าน หมอดินอาสา ประมงอาสา เป็นต้น

ต่อมากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการออกระเบียบและประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ดังนี้

พ.ศ. 2551 : ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วย การบริหารงานอาสาสมัครเกษตร

- กำหนดให้มีการบริหารงานอาสาสมัครเกษตรในรูปคณะกรรมการ

พ.ศ. 2553 : ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- เรื่อง ประเภทคุณสมบัติ และการขึ้นทะเบียนอาสาสมัครเกษตรและอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์

- เรื่อง บัตรประจำตัวอาสาสมัครเกษตรและอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์

พ.ศ. 2554 : ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

- กำหนดคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
พ.ศ. 2555 : ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง บัตรประจำตัว
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

พ.ศ. 2558 : ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง อาสาสมัคร
เกษตรหมู่บ้าน

- กำหนดคุณสมบัติของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เพิ่มเติม ให้
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มาจากอาสาสมัครเกษตรทุกประเภทที่มีในแต่ละหมู่บ้าน คัดเลือก
ระหว่างกันเองให้ได้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) หมู่บ้านละ 1 คน

พ.ศ. 2560 : ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วย การบริหารงาน
อาสาสมัครเกษตร

- ยกเลิก ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วย การบริหารงาน
อาสาสมัครเกษตร พ.ศ. 2551

- กำหนดให้บรรจอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ไว้ในระเบียบ
- กำหนดให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นกรรมการ
อาสาสมัครเกษตรตำบล (อกษต.)

- กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ จากคราวละ 2 ปี
เป็น 4 ปี

- กำหนดให้มีตราสัญลักษณ์อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

2) ความสำคัญของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นกำลังสำคัญของกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ระดับหมู่บ้าน และมีความสำคัญต่อการพัฒนาเกษตรเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้แทน
อาสาสมัครเกษตร ที่มาจากการเลือกตั้งของอาสาสมัครเกษตร ทั้ง 13 สาขา ได้แก่ 1. อาสาสมัคร
เกษตรและสหกรณ์ 2. อาสาสมัครฝนหลวง 3. อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี 4. ประมงอาสา 5. อาสา
ปศุสัตว์ 6. หมอดินอาสา 7. เกษตรหมู่บ้าน 8. อาสาสมัครสหกรณ์ 9. อาสาสมัครชลประทาน 10.
เศรษฐกิจการเกษตรอาสา 11. อาสาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 12. อาสาสมัครชานาชนำ 13.
อาสาพัฒนาอย่างพารา ซึ่งมีเป้าหมายที่จะดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้เข้มแข็งสามารถ
พึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการแก่เกษตรกรของกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ ให้สามารถเข้าถึงการบริการภาครัฐได้อย่างทั่วถึง รวดเร็วและแม่นยำ

นอกจากนี้ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จะเป็นผู้ประสานงานใน
รูปแบบประชารัฐระหว่างเกษตรกรกับส่วนราชการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในระดับ

หมู่บ้านทั้งในเรื่องการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ร่วมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับหมู่บ้านกับกรรมการหมู่บ้าน ประสานงานถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร ตลอดจนติดตาม สถานการณ์ฉุกเฉินทางธรรมชาติ เช่น ภัยธรรมชาติ การระบาดของโรคแมลงและศัตรูพืช รวมทั้ง การปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชน หรือตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอ ความช่วยเหลือ

3) ความสำคัญของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ต่อการพัฒนาการ เกษตรของประเทศ

(1) เป็นผู้รู้จักพื้นที่และมีความเข้าใจเกษตรกร รู้ปัญหาและศักยภาพใน การพัฒนาภาคการเกษตรของแต่ละหมู่บ้านเป็นอย่างดี

(2) เป็นผู้ได้รับความไว้วางใจทั้งจากเกษตรกร อาสาสมัครเกษตร (อกษ.) สาขาต่างๆ และจากทางราชการ ให้เป็นผู้แทนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน

(3) เป็นผู้เชื่อมประสานการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเกษตรใน รูปแบบประชารัฐของอาสาสมัครเกษตร (อกษ.) ทุกสาขา กับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา ภาาภิเครือข่ายการเกษตร ให้มาร่วมกันพัฒนาการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ทั้งเกษตรกร ชุมชน และประเทศชาติ

4) สิทธิประโยชน์ที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จะได้รับ

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จะได้รับสิทธิประโยชน์และสิ่ง ตอบแทนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

(1) มีบัตรประจำตัวและได้รับเกียรติบัตร
(2) ได้รับโอกาสเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์

(3) ได้รับโอกาสในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพและ พัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านการพัฒนาการเกษตรและการสหกรณ์ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดขึ้น

(4) ได้รับสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เพิ่มเติมตามที่คณะกรรมการนโยบาย อาสาสมัครเกษตร (คน.กษ.) กำหนด

5) บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

กำหนดให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

(1) จัดเก็บรวบรวมและรายงานข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ทำหน้าที่สำรวจ จัดเก็บ และรายงาน ข้อมูลพื้นฐานทางการเกษตรของหมู่บ้าน ได้แก่ การขึ้น

ทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) รายงานข้อมูล
ภาวะการผลิตพืชรายตำบล (รต.) / รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชรายอำเภอ (รอ.) สถานการณ์
การเกษตร และข้อมูลอื่นตามที่ได้รับกรมอบหมาย

(2) ร่วมกับกรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ทำหน้าที่ประสานงานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ
หมู่บ้าน ตั้งแต่การรวบรวมปัญหา ร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านร่วมกับ
คณะกรรมการหมู่บ้าน เสนอแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านต่อศูนย์บริการและถ่ายทอด
เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) และติดตามผลการดำเนินงานตามแผน

(3) ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรใน
หมู่บ้าน ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร ได้แก่ การเป็นวิทยากร การประสานเพื่อให้เกิด
การถ่ายทอดความรู้และการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของหมู่บ้าน เช่น การจัดทำแปลง
ทดสอบ แปลงส่งเสริม แปลงขยายพันธุ์ในหมู่บ้าน เป็นต้น ประสานงานแก้ไขปัญหาทางการเกษตร
ในหมู่บ้าน โดยการสำรวจ รายงาน และดำเนินการหรือประสานเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาของ
เกษตรกร

(4) ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์
ฉุกเฉินเร่งด่วน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงาน
เหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ฝ่ายระวังการเกิดภัยธรรมชาติและ
สถานการณ์ฉุกเฉิน โดยการสำรวจแปลงพยากรณ์แจ้งเตือนภัยแก่เกษตรกร ร่วมติดตาม สำรวจ
รายงาน ความเสียหาย รายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(5) ปฏิบัติงานใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชนหรือตามที่
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอความช่วยเหลือ ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวเกษตรประจำหมู่บ้าน ได้แก่
การประชาสัมพันธ์ งานหรือโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในหมู่บ้านหรือชุมชน เข้า
ร่วมกิจกรรมและการแจ้งเตือนภัยธรรมชาติ ผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรในหมู่บ้านหรือ
ชุมชน

5.2.3 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

มนตรี เขียมสูงเนิน (2556) ได้กล่าวไว้ในการประชุมสัมมนาอาสาสมัคร
เกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1) ด้านแนวทางการดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

(1) พัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ให้มีความรู้ความสามารถในการ
ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลัก 4 เรื่อง ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การ

จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน การถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้าน และรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

(2) พัฒนาระบบฐานข้อมูลอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นฐานข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และพัฒนาระบบการจัดเก็บ การบันทึก และรายงานข้อมูลผลการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้มีคุณภาพและสะดวกต่อการใช้งาน

(3) พัฒนากระบวนการทำงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยมีการประสานและเชื่อมโยงกับระบบงานอื่น ๆ ของกรมฯ และกำหนดแนวทางการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานภาคี ให้มีความชัดเจน รวมทั้งมีการชี้แจงทำความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ

(4) สนับสนุนให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีบทบาทขึ้น ในการพัฒนาการเกษตร โดยร่วมเป็นคณะกรรมการและคณะทำงานต่าง ๆ มีการเสริมสร้างความภาคภูมิใจในการเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน รวมทั้งผลักดันให้มีการสนับสนุนค่าป่วยการในการช่วยดำเนินงานตามภารกิจต่าง ๆ ของหน่วยงาน ที่ได้รับมอบหมาย

2) ด้านการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

(1) การพัฒนาตามบทบาทภารกิจ 4 ข้อ

ภารกิจ

- การอบรมให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม
- การอบรม/จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานตาม
- การทัศนศึกษาดูงานด้านการเกษตร การรวมกลุ่มเกษตรกร ฯลฯ
- การทำแปลงเรียนรู้การเกษตร

(2) การพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ผู้ความเป็น Smart Farmer

- อกม. มีรายได้ไม่น้อยกว่า 180,000 บาท/ปี/ครัวเรือน
- ผ่านคุณสมบัติตามเกณฑ์ 6 ข้อ 15 ตัวบ่งชี้ของกระทรวงเกษตรและ

สหกรณ์

ประทีป อยู่สุข (2555-2556, น.17) ผลงานเรื่อง การดำเนินงานพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ปี 2555/2556 กล่าวถึงข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ควรสนับสนุนการจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านตามความต้องการอย่างต่อเนื่อง

2) จัดสวัสดิการเป็นค่าตอบแทน หรือขวัญกำลังใจตามสมควรแก่ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

3) บูรณาการระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพิ่มการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของอาสาสมัครเกษตรในทุกระดับ เพื่อ กระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

ประวิช จรด้า (2559) จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการถอดบทเรียนของจังหวัด นครราชสีมา จังหวัดต้นแบบการขับเคลื่อนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน(อกม.) สรุปได้ดังนี้

1) ด้านแนวความคิดเชิงนโยบาย

จากการปฏิรูประบบราชการทำให้อัตรากำลังข้าราชการมีแนวโน้มที่จะ ปรับลดลงตามลำดับ ในขณะที่เกษตรกรยังคงมีความต้องการได้รับการบริการทางการเกษตรจาก ภาครัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ลำพังอัตรากำลังข้าราชการที่มีอยู่จึงมีส่วนที่ไม่เพียงพอ ไม่ สามารถตอบสนองความต้องการรับบริการของเกษตรกรได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทั่วถึง และเป็น ธรรม จึงมีความจำเป็นต้องหาช่องทางอื่น เช่น การใช้เครื่องมือสื่อสาร เทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้ง การมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายต่างๆทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน บูรณาการร่วมกันเพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย การสร้างและพัฒนา อกม.ที่มีอยู่ทุกหมู่บ้านจึงเป็นกลไกสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่จะผนึกกำลัง ในฐานะผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ในการขับเคลื่อนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพเนื่องจาก อกม.เป็นผู้ที่รู้จักพื้นที่ คน(เกษตรกร) และสินค้าเกษตรในพื้นที่ดีที่สุด

2) ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน

(1) สร้างความเข้าใจกับทีมผู้บริหารสำนักงานเกษตรจังหวัด ให้มีความสำคัญ กับ อกม.

เดือน

- นำเรื่อง อกม.เข้าสู่วาระการประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือนทุก

- กำหนดเป็นตัวชี้วัดของเกษตรอำเภอ

- กำหนดเป็นประเด็นติดตามนิเทศงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด

หน่วยงาน

- กำหนดให้ อกม.เป็นบุคคลเป้าหมายในงานส่งเสริมการเกษตรของ

(2) การสร้างภาคีเครือข่าย องค์กรหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ใน การสนับสนุนงาน อกม.ได้แก่

- หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทุกหน่วยงานที่มีใน จังหวัด(คณะกรรมการบริหารงานอาสาสมัครเกษตรจังหวัด)

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) เทศบาล

- ภาคเอกชนเช่น ลานมัน และบริษัทห้างร้านที่ค้าขายปัจจัยการผลิต การเกษตร

(3) การจัดเตรียมทีมงานและการวางระบบ

- ทีมวิทยากร มีการจัดตั้งทีมวิทยากรของจังหวัดเพื่อการฝึกอบรม ออก ม.ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด อำเภอ ตำบล สาธารณสุข อบจ. อบรมความรู้ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ออกม.และการรายงานและความรู้อื่นๆที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสม กับบริบทของในแต่ละพื้นที่

- จัดทำสื่อทีมแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของ ออกม.มีกฎกติกา มารยาท ในการใส่เสื้อเช่น ห้ามใส่เสื้อเข้าไปในสถานที่อโคจร ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ห้ามใส่เล่นการพนัน เป็นต้น

- แต่งเพลงมาร์ช ออกม. เพื่อแสดงพลังของ ออกม.

- จัดทำคำกล่าวคำปฏิญาณของ ออกม.

(4) วางระบบการทำงานของ ออกม.

- จัดตั้งทีมงานของ ออกม.โดยตั้งเป็นคຸ່ມบ้าน ออกม.แต่ละคนมีทีมงาน 5-10 คนที่เป็นหัวหน้าคຸ່ມซึ่งมาจากอาสาสมัครเกษตรสาขาต่าง ๆ ผู้นำเกษตรกร ตัวแทนองค์กร เกษตรกรในพื้นที่เช่นวิสาหกิจชุมชน กลุ่มส่งเสริม อาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นต้น หัวหน้าคຸ່ມแต่ละคนดูแลเกษตรกรอย่างน้อย 10 ครัวเรือน

- หัวหน้าคຸ່ມที่เป็นทีมงาน ออกม.ทำหน้าที่แจ้งเหตุการณ์กรณีเกิดภัย พิบัติต่าง ๆ ให้ ออกม.เพื่อรวบรวมส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- จัดตั้งหน่วยเคลื่อนที่เร็วกรณีเกิดการระบาดของ โรคแมลงศัตรูพืชไปฉีด พ่นสารกำจัดศัตรูพืชในไร่นาของเกษตรกรโดยคิดค่าบริการในอัตราค่า

- เชื่อม โยง ออกม.กับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน(ศจช.) และวิสาหกิจ ชุมชน ในการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้ในไร่นาของเกษตรกรในชุมชน

- ตั้งทีมสำรวจความเสียหายพืชผลการเกษตรกรณีเกิดภัยแล้ง นำทမ်း รายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ในสถานการณ์ปกติหัวหน้าคຸ່ມเป็นทีมงาน ออกม.ในการสำรวจข้อมูล ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานราชการ

- จัดห้องทำงานให้ อคม.ที่สำนักงานเกษตรอำเภอ อคม.จัดเวรมานั่งทำงานทุกวันทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรที่มาติดต่องานที่สำนักงานเกษตรอำเภอ

(5) การสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรของ อคม.และเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในองค์กรต่าง ๆ

- จัดตั้งชมรม อคม. ระดับอำเภอ-จังหวัด
- จัดตั้งกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์
- สนับสนุนให้ อคม.เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในองค์กรต่างๆในพื้นที่ เช่น ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) กรรมการหมู่บ้าน (กม.) วิสาหกิจชุมชน กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

(6) การกิจกรรมประชาสัมพันธ์งาน อคม.

- นำ อคม.เข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสวันสำคัญต่างๆเพื่อเปิดตัวและประชาสัมพันธ์ให้อคม.เป็นที่รู้จักของชุมชนและสาธารณะชน โดยใส่สื่อที่มีตราสัญลักษณ์ อคม. เช่น วันที่ ๕ ธันวาคม วันที่ ๑๒ สิงหาคม รวมทั้งกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ เช่น การต่อต้านยาเสพติด การส่งเสริมประชาธิปไตยโดยจัดกระบวนการเดินเท้าไปในชุมชน

- จัดประกวด อคม.ที่มีผลงานดีเด่นระดับอำเภอ จังหวัด
- จัดประชุมประจำเดือนระดับอำเภอ จังหวัด
- จัดประชุมใหญ่ประจำปี อคม.ทั้งจังหวัดภายใต้คำขวัญ “อคม.โคราช เขียวทั้งแผ่นดิน”

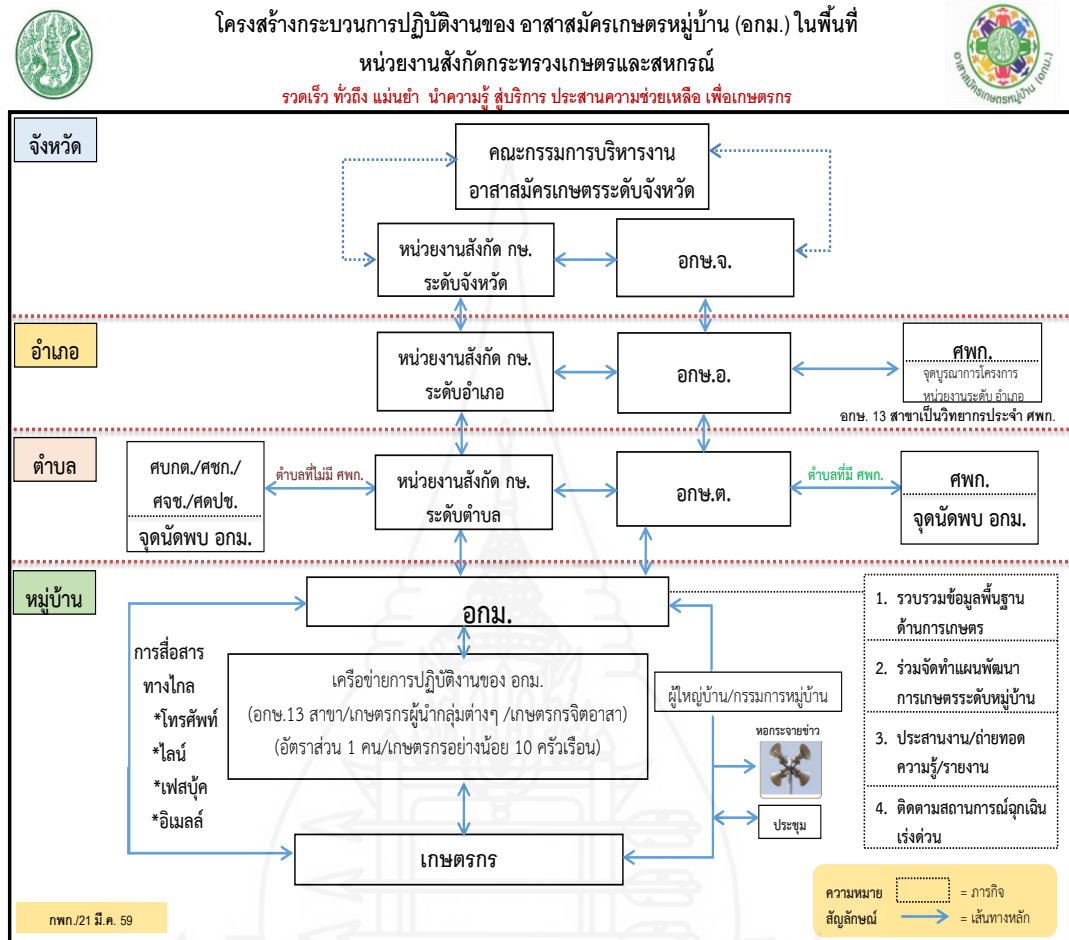
- จัดแสดงผลงาน อคม.ดีเด่น ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน

- จัดพิธีมอบบัตรประจำตัว อคม.และสมุดทะเบียนเกษตรกร หรือ บัญชีการผลิตทางการเกษตร โดยเชิญบุคคลสำคัญในจังหวัดเป็นผู้มอบคือผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ นักการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่น

(7) การจัดสวัสดิการให้ อคม.

การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ อคม.เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยมีการจัดหาทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดทำเลี้ยงยี่ดตราสัญลักษณ์ อคม.จำหน่ายการจัดทอดผ้าป่าเพื่อจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือกรณี อคม.เสียชีวิต

5.2.4 โครงสร้างกระบวนการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในพื้นที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างกระบวนการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในพื้นที่
ที่มา : คู่มืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ฉบับปรับปรุง 2560

โครงสร้างกระบวนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในพื้นที่ และเป็นแนวทาง การดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรตั้งแต่ระดับจังหวัด จนถึงระดับหมู่บ้าน สำคัญ ดังนี้

1) ระดับจังหวัด

(1) มีคณะกรรมการบริหารงานอาสาสมัครเกษตรจังหวัดเป็นกลไกในการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีในจังหวัด

(2) ใช้คณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรจังหวัด (อกษ.จ.) เป็นกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับอาสาสมัครเกษตรภายในจังหวัด

(3) ใช้เวทีการประชุมประจำเดือนสำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นช่องทางในการบูรณาการงานกับกลุ่ม/ฝ่าย ภายในสำนักงานเกษตรจังหวัด โดยกำหนดหัวข้อเรื่องอาสาสมัครเกษตรไว้ในระเบียบวาระการประชุมทุกครั้ง เพื่อติดตามความก้าวหน้า และมอบหมายงานให้ ออกม. ปฏิบัติ

2) ระดับอำเภอ

(1) ใช้เวทีการประชุมประจำเดือนสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นช่องทางในการนำผลจากการประชุมประจำเดือนสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อมอบหมายงานให้ ออกม. ปฏิบัติและติดตามความก้าวหน้า

(2) ใช้คณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรอำเภอ (อกษ.อ.) เป็นกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับอาสาสมัครเกษตร

3) ระดับตำบล

(1) กำหนดให้ ตำบลที่มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นจุดนัดพบ ออกม. ส่วนตำบลที่ไม่มี ศพก. ให้ใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) ศูนย์ช่วยเกษตรกรประจำตำบล (ศชก.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) หรือศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) เป็นจุดนัดพบ ออกม. ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

(2) ใช้ที่นัดพบ ออกม. เป็นช่องทาง การส่งต่อข้อมูล ข่าวสาร การวางแผน การปฏิบัติงานและการติดตามความก้าวหน้า

4) ระดับหมู่บ้าน

(1) การปฏิบัติงานของ ออกม. สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของ ออกม. โดยยึดหลักในการปฏิบัติงาน ดังนี้

- เครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน ออกม. 1 คน ต่อเกษตรกรอย่างน้อย 10 ครัวเรือน

- เครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน ออกม. ต้องกระจายครอบคลุมที่ตั้งครัวเรือนเกษตรกรในหมู่บ้านเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

- เครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน ออกม. ให้มาจาก ออกม. 13 สาขา หรือเกษตรกรผู้นำในหมู่บ้านหรือเกษตรกรจิตอาสาและต้องสามารถปฏิบัติงานร่วมกับ ออกม. ได้

(2) ใช้ระบบการสื่อสารทางไกลเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างเกษตรตำบลกับ ออกม. ระหว่าง ออกม.กับเครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน และระหว่าง ออกม. กับ ออกม. (โทรศัพท์, ไลน์, เฟสบุ๊ก, อีเมล)

(3) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องการข้อมูลย้อนกลับ ใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านหอกระจายข่าวของผู้ใหญ่บ้าน รายละเอียดตามแผนผังโครงสร้างกระบวนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในพื้นที่

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตร ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการทำวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

6.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม

นายเจษฎา กาพย์ไชย (2556, น.90-92) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.40 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรทำสวนและทำนา มีรายได้ในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนต่ำกว่า 100,000 บาท ต่อปี

นางสาวสุสติ จันทร (2556: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดนครนายก พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54.09 ปี จบประถมศึกษา มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.81 คน มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 338,227.23 บาท/ปี มีพื้นที่ทำการเกษตรรวมเฉลี่ย 41.29 ไร่

นางสาวกัญฉิคา บุญยั้ง (2556: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในการส่งเสริมการเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51.92 ปี จบประถมศึกษา อาชีพหลักคือ เกษตรกรรม มีอาชีพเสริมคือค้าขายและรับจ้าง มีรายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือน/ปี เฉลี่ย 203,000 บาท รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 106,000 บาท/ปี รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน/ปี เฉลี่ย 307,000 บาท ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด เฉลี่ย 22.8 ไร่ ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองเฉลี่ย 18.30 ไร่ ขนาดพื้นที่เช่า เฉลี่ย 4.52 ไร่ แรงงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 2.68 คน แรงงานชายเฉลี่ย 1.62 คน แรงงานหญิงเฉลี่ย 1.07 คน การดำรงตำแหน่งทางสังคมส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติงานโดยเฉลี่ย 2.87 ปี

6.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

นายเจษฎา กาพย์ไชย (2556, น.93) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งมีความรู้ในภาพรวมในระดับมาก โดยมีความรู้มากที่สุดในการประสานงานการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร การขึ้นทะเบียนเกษตรกร และวิธีการในการประกาศเตือนภัยการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ตามลำดับ

นางวิไล อุตส่าห์ (2556, น.78) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่เป็นส่วนใหญ่ มีเพียงบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับที่มาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน สิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน

6.3 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

นายเจษฎา กาพย์ไชย (2556, น.94) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า มีปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกประเด็น ยกเว้น การตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และการเข้าร่วมเวทีกาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน 1 ตำบล เพื่อเสนอข้อมูลการเกษตร ปัญหา ความต้องการของหมู่บ้านที่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

นางวิไล อุตส่าห์ (2556, น.78) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่ มีการช่วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติงานครบทุกด้าน

6.4 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

นายเจษฎา กาพย์ไชย (2556: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่

เหมาะสม การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติงาน และการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดทำแปลงสาธิตการเกษตรในหมู่บ้าน

นางวิไล อุตสำห (2556: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับปานกลาง และเสนอแนะให้มีการกระตุ้นและสนับสนุนความรู้ด้านการเกษตร และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยออกไปให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง

นางสาวกัญฉิศา บุญยิ่ง (2556: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในการส่งเสริมการเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะให้มีค่าตอบแทนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และในการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ขอให้เจ้าหน้าที่อธิบายแบบฟอร์มให้ชัดเจนเพื่อความถูกต้องในการเก็บข้อมูลและควรจัดให้มีการอบรม ทักษะศึกษาดูงานในต่างพื้นที่เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานให้มีการถ่ายทอดความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้กับ อกม. การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

จากการทบทวนวรรณกรรมในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสุรินทร์ โดยการใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 2,120 คน

1.1.2 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 18 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) แต่ละอำเภอในจังหวัดสุรินทร์ โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ดังนี้

1) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดโดยการคำนวณด้วยสูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane 1973) ซึ่งยอมให้มีความคลาดเคลื่อนที่ 0.07 เนื่องจากประชากรมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (ราย)

N = จำนวนหน่วยประชากร (ราย)

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{2,120}{1+2,120 \times (0.07)^2} \quad 186.16 \text{ ราย}$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เท่ากับ จำนวน 187 ราย ของประชากรอาสาสมัคร เกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด

2) สุ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ เพื่อใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการ เทียบบัญญัติไตรยางค์ จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ 187 ราย

$$\text{สูตร} \quad n_i = \frac{n \times N_i}{N}$$

เมื่อ n_i = ตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

n = กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมดที่ศึกษา

N_i = ประชากรของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

N = ประชากรทั้งหมด

3) การสุ่มตัวอย่างในอำเภอเป้าหมาย ตามจำนวนที่กำหนดในข้อ 2) โดยใช้ วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทำให้ได้จำนวนตัวอย่างในการวิจัย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	เมืองสุรินทร์	290	26
2	ชุมพลบุรี	122	11
3	ท่าตูม	165	15
4	จอมพระ	105	9
5	ปราสาท	239	21
6	กาบเชิง	86	8
7	รัตนบุรี	162	14
8	สนม	78	7
9	ศีขรภูมิ	228	20
10	สังขะ	186	16
11	ลำดวน	51	4
12	สำโรงทาบ	100	9
13	บัวเชด	68	6
14	พนมดงรัก	55	5
15	ศรีณรงค์	62	5
16	เขวาสินรินทร์	55	5
17	โนนนารายณ์	68	6
รวม	17 อำเภอ	2,120 คน	187 คน

หมายเหตุ : สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน อกม. จำนวน 18 ราย มาจากเจ้าหน้าที่จังหวัด และเจ้าหน้าที่อำเภอทุกอำเภอในจังหวัดสุรินทร์

1.2.2 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 18 คน เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ประกอบด้วยข้อมูล 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับเกษตรกร และแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตร โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามและการตรวจสอบแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับเกษตรกรอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ประกอบด้วยคำถามที่เป็นแบบทดสอบความรู้ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน 3) การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และ 4) การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคำถามที่เป็นแบบทดสอบแหล่งความรู้ที่ได้นำมาปฏิบัติงานในหน้าที่ ได้แก่ 1) สื่อบุคคล 2) สื่อกิจกรรม 3) สื่อสิ่งพิมพ์ และ 4) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ประกอบด้วย คำถามถึงการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน 3) การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และ 4) การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

2.2 การพัฒนาเครื่องมือ

2.2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และภาษาที่ถูกต้อง แล้วดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2.2 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำแล้ว นำไปทดสอบกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตร จำนวน 30 ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทดสอบความเชื่อมั่น โดยวิธีการใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในการคำนวณ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ค่าความเชื่อถือของแบบสอบถามในแต่ละตอน ได้ดังนี้

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยได้แบ่งเป็น 2 ตอนย่อย ๆ ได้แก่

1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งแบบสอบถามสำหรับเกษตรกรอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.943 และแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.964

2) แหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งแบบสอบถามสำหรับเกษตรกรอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.943 และแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.937

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.964 และแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.984

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

งานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ซึ่งแบบสอบถามสำหรับเกษตรกรอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 และแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.918

ตอนที่ 5 ปัญหาการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ซึ่งแบบสอบถามสำหรับเกษตรกรอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.975 และแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.856

จะเห็นได้ว่าในแต่ละตอนได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเกิน 0.800 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง สอดคล้องกับ สรายุทธ กันหลง (2555, 26 ตุลาคม) ระบุว่า การหาค่า Cronbach's alpha เป็นการหาค่า “สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น” (coefficient of reliability) ซึ่งที่มีสูตรทางคณิตศาสตร์ ซึ่งค่ายิ่งสูงยิ่งดี โดยปกติในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เกณฑ์ยอมรับอยู่ที่ 0.700 ขึ้นไป ดังนั้นจึงได้นำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจากกรณีตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ดังนี้

3.1 รูปแบบของแบบสอบถาม ทำการออกแบบและสร้างเครื่องมือ รวบรวมข้อมูล 5 ตอน ดังนี้

3.1.1 ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพส่วนบุคคล โดยใช้คำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด

3.1.2 ตอนที่ 2-5 สอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และแหล่งความรู้ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงาน และปัญหาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จากคำถามปลายปิด โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคำตอบแต่ละด้าน โดยแต่ละข้อใช้มาตรวัดตามระดับคะแนนในแต่ละข้อเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มาก

คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง น้อย

คะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

3.1.3 ตอนที่ 5 สอบถามข้อเสนอแนะ และแนวทางส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จากคำถามปลายเปิด

3.2 วิธีการเก็บข้อมูล ทำการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ส่งไปให้สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์ และสำนักงานเกษตรอำเภอ 17 อำเภอของจังหวัดสุรินทร์

3.3 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

3.3.1 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ไปยังสำนักงานเกษตรอำเภอในจังหวัดสุรินทร์ ทุกอำเภอ

3.3.2 ติดตามแบบสอบถามทางโทรศัพท์ โดยตรวจสอบจากแบบสอบถามที่ส่งกลับมาจริง

3.3.3 รวบรวมและสรุปจำนวนแบบสอบถาม

3.3.4 ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยช่วง 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยช่วง 1.81 – 2.60 หมายถึง น้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยช่วง 2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยช่วง 3.41 – 4.20 หมายถึง มาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยช่วง 4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสุรินทร์ ใช้แบบสอบถามทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิดเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับเกษตรกรอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ซึ่งประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผล ดังนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

(n=187)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	124	66.3
หญิง	63	33.7
อายุ (ปี)		
30 หรือน้อยกว่า	2	1.1
31-40	41	21.9
41-50	97	51.9
51-60	40	21.4
61 หรือมากกว่า	7	3.7
ต่ำสุด = 30 ปี	สูงสุด = 75 ปี	
ค่าเฉลี่ย = 46.62 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 7.983	
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	56	30.0
มัธยมศึกษา	121	64.7
ปริญญาตรี	10	5.3
สมาชิกในครัวเรือน (คน)		
2 หรือน้อยกว่า	8	4.3
3-4	93	49.7
5-6	71	38.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7 หรือมากกว่า	15	8.0
ต่ำสุด = 2 คน	สูงสุด = 9 คน	
ค่าเฉลี่ย = 4.53 คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.357	
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		
2 หรือน้อยกว่า	82	43.9
3-4	93	49.7
5-6	11	5.9
7 หรือมากกว่า	1	0.5
ต่ำสุด = 1 คน	สูงสุด = 8 คน	
ค่าเฉลี่ย = 2.83 คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.052	
การประกอบอาชีพของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทำนา	183	97.9
ทำสวน	43	23.0
ทำไร่	33	17.6
เลี้ยงสัตว์	68	36.4
ค้าขาย	17	9.1
รับจ้าง	73	39.0
รับราชการ/วิสาหกิจ	22	11.8
พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)		
10 หรือน้อยกว่า	46	24.6
11 -20	70	37.4
21 -30	26	13.9
31 – 40	17	9.1
41 หรือมากกว่า	28	15.0
ต่ำสุด = 2 ไร่	สูงสุด = 120 ไร่	
ค่าเฉลี่ย = 22.97 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 16.405	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้ (บาท/ปี)		
50,000 หรือต่ำกว่า	29	15.5
50,001 – 100,000	68	36.4
100,001 – 150,000	23	12.3
150,001 – 200,000	43	23.0
200,001 – 250,000	3	1.6
250,000 หรือมากกว่า	21	11.2
ต่ำสุด = 10,000 บาท/ปี	สูงสุด = 600,000 บาท/ปี	
ค่าเฉลี่ย = 131,793.88 บาท/ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 86744.114	
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน (ปี)		
2 หรือน้อยกว่า	74	39.6
3-4	74	39.6
5-6	35	18.7
7-8	2	1.1
9 หรือมากกว่า	2	1.1
ต่ำสุด = 1 ปี	สูงสุด = 13 ปี	
ค่าเฉลี่ย = 3.33 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.628	
สถานภาพการเป็นผู้นำในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่เป็น ตำแหน่งใดๆ	30	16.0
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	157	84.0
กำนัน	4	2.1
ผู้ใหญ่บ้าน	42	22.5
สารวัตรกำนัน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	64	34.2
สมาชิกสภาเทศบาล/สมาชิก อบต.	7	3.7
อื่นๆ	40	21.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
อาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์	36	19.3
อาสาสมัครฝนหลวง	12	6.4
อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี	7	3.7
ประมงอาสา	11	5.9
อาสาปศุสัตว์	11	5.9
อาสาสมัครสหกรณ์	11	5.9
หมอดินอาสา	27	14.4
เกษตรหมู่บ้าน	148	79.1
อาสาสมัครชลประทาน	3	1.6
เศรษฐกิจการเกษตรอาสา	2	1.1
อาสาปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	3	1.6
อาสาสมัครชวานาชั้นนำ	3	1.6

1.1.1 เพศ จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 66.3 เป็นเพศชาย และร้อยละ 33.7 เป็นเพศหญิง

1.1.2 อายุ จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 51.9 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 21.9 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 21.4 ระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 3.7 มีอายุ 60 ปี หรือมากกว่า และร้อยละ 1.1 มีอายุ 30 ปี หรือน้อยกว่า โดยมีอายุต่ำสุด 30 ปี สูงสุด 75 ปี (ค่าเฉลี่ย 46.62 ปี)

1.1.3 ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 64.7 เป็นผู้เรียนจบระดับมัธยมศึกษา รองลงมาร้อยละ 30.0 จบระดับประถมศึกษา และร้อยละ 5.3 จบระดับปริญญาตรี

1.1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 49.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน รองลงมาร้อยละ 38.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน ร้อยละ 8.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7 คน หรือมากกว่า และร้อยละ 4.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน หรือน้อยกว่า โดยมีสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 2 คน สูงสุด 9 คน (ค่าเฉลี่ย 4.53 คน)

1.1.5 จำนวนแรงงานในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 49.7 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน รองลงมาร้อยละ 43.9 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 2 คน หรือน้อยกว่า ร้อยละ 5.9 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 5-6 คน และร้อยละ 0.5 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 7 คน หรือมากกว่า โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 8 คน (ค่าเฉลี่ย 2.83 คน)

1.1.6 การประกอบอาชีพ จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 97.9 ประกอบอาชีพทำนา รองลงมาร้อยละ 39.0 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 36.4 ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 23.0 ประกอบอาชีพทำสวน ร้อยละ 17.6 ประกอบอาชีพทำไร่ ร้อยละ 11.8 ประกอบอาชีพรับราชการ/วิสาหกิจ และร้อยละ 9.1 ประกอบอาชีพค้าขาย

1.1.7 พื้นที่ทำการเกษตร จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 37.4 มีพื้นที่ทำการเกษตรระหว่าง 11-20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 24.6 มีพื้นที่ทำการเกษตร 10 ไร่ หรือน้อยกว่า ร้อยละ 15.0 มีพื้นที่ทำการเกษตร 41 ไร่ หรือมากกว่า ร้อยละ 13.9 มีพื้นที่ทำการเกษตรระหว่าง 21-30 ไร่ และร้อยละ 9.1 มีพื้นที่ทำการเกษตรระหว่าง 31-40 ไร่ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 120 ไร่ (ค่าเฉลี่ย 22.97 ไร่)

1.1.8 รายได้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 36.4 มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 23.0 มีรายได้ระหว่าง 150,001 – 200,000 บาท ร้อยละ 15.5 มีรายได้ 50,000 บาท หรือต่ำกว่า ร้อยละ 12.3 มีรายได้ระหว่าง 100,001 – 150,000 บาท ร้อยละ 11.2 มีรายได้ 250,000 บาท หรือมากกว่า และร้อยละ 1.6 มีรายได้ระหว่าง 200,001 – 250,000 บาท โดยมีรายได้ต่ำสุด 10,000บาท/ปี สูงสุด 600,000 บาท/ปี (ค่าเฉลี่ย 131,793.88 บาท/ปี)

1.1.9 ระยะเวลาการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 39.6 มีการปฏิบัติงาน 2 ปี หรือน้อยกว่า มีค่าเท่ากับกับการปฏิบัติงานระหว่าง 3-4 ปี รองลงมาร้อยละ 18.6 มีการปฏิบัติงานระหว่าง 5-6 ปี และร้อยละ 1.1 มีการปฏิบัติงานระหว่าง 7-8 ปี มีค่าเท่ากับกับการปฏิบัติงาน 9 ปี หรือมากกว่า โดยมีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 13 ปี (ค่าเฉลี่ย 3.33 ปี)

1.1.10 สถานภาพการเป็นผู้นำในชุมชน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ มีสถานภาพการเป็นผู้นำในชุมชน มากกว่า 1 อย่าง ร้อยละ 34.2 โดยมีสถานภาพเป็นสารวัตรกำนัน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาร้อยละ 22.5 มีสถานภาพเป็นผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 21.4 มีสถานภาพอื่นๆ เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.), อาสาสมัคร

สาขารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น ร้อยละ 16.0 ไม่เป็นตำแหน่งใดๆ ร้อยละ 3.7 มีสถานภาพเป็นสมาชิกสภาเทศบาล/สมาชิก อบต. และร้อยละ 2.1 มีสถานภาพเป็นกำนัน

1.1.11 การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ มีสถานภาพการเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ มากกว่า 1 ประเภท ร้อยละ 79.1 โดยเป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาเกษตรหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 19.3 เป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 14.4 เป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาหมอดินอาสา ร้อยละ 6.4 เป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครฝนหลวง ร้อยละ 5.9 เป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาประมงอาสา มีค่าเท่ากับกับอาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาปศุสัตว์ อาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครสหกรณ์ ร้อยละ 3.7 เป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี ร้อยละ 1.6 เป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครชลประทาน มีค่าเท่ากับอาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครชวนา ชี้นำ และร้อยละ 1.1 เป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาเศรษฐกิจการเกษตรอาสา รายละเอียดตามตารางที่ 4.1

1.2 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

(N=18)

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	10	55.6
หญิง	8	44.4
อายุ (ปี)		
30 หรือน้อยกว่า	2	11.1
31-40	9	50.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
41-50	5	27.8
51-60	2	11.1
ต่ำสุด = 26 ปี	สูงสุด = 56 ปี	
ค่าเฉลี่ย = 38.94 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.164	
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	14	77.8
ปริญญาโท	4	22.2
ระดับการดำรงตำแหน่ง		
ระดับปฏิบัติการ	11	61.1
ระดับชำนาญการ	3	16.7
ระดับชำนาญการพิเศษ	2	11.1
ระดับอื่นๆ	2	11.1
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน (ปี)		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 1	9	50.0
2-3	5	27.8
4-5	4	22.2
ต่ำสุด = 1 ปี	สูงสุด = 5 ปี	
ค่าเฉลี่ย = 2.06 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.434	

1.2.1 เพศ จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 55.6 เป็นเพศชาย และร้อยละ 44.4 เป็นเพศหญิง

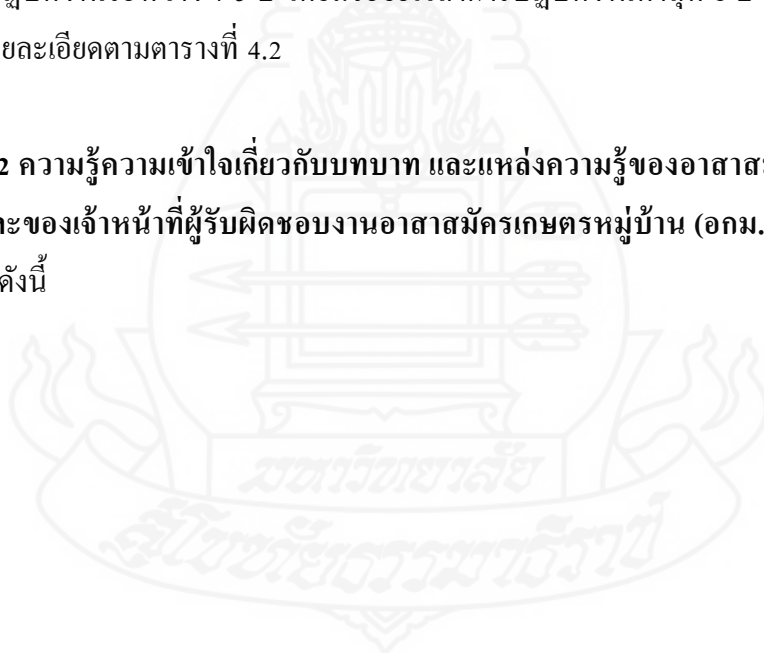
1.2.2 อายุ จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 50.0 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมา ร้อยละ 27.8 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และร้อยละ 11.1 มีอายุ 30 ปี หรือน้อยกว่า เท่ากันกับอายุระหว่าง 51-60 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 26 ปี สูงสุด 56 ปี (ค่าเฉลี่ย 38.94 ปี)

1.2.3 ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 77.8 เป็นผู้เรียนจบระดับปริญญาตรี มากที่สุด และรองลงมาร้อยละ 22.2 จบระดับปริญญาโท

1.2.4 ระดับการดำรงตำแหน่ง จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 61.1 ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับปฏิบัติการ มากที่สุด รองลงมาร้อยละ 16.7 ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการ และร้อยละ 11.1 ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการพิเศษ กับตำแหน่งระดับอื่น ๆ เช่น นักวิชาการเกษตร, เจ้าพนักงานการเกษตร และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (พนักงานราชการ) เป็นต้น

1.2.5 ระยะเวลาการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 50.0 มีการปฏิบัติงานระหว่าง 0-1 ปี มากที่สุด รองลงมาร้อยละ 27.8 ปฏิบัติงานระหว่าง 2.3 ปี และร้อยละ 22.2 ปฏิบัติงานระหว่าง 4-5 ปี โดยมีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 5 ปี (ค่าเฉลี่ย 2.06 ปี) รายละเอียดตามตารางที่ 4.2

2. ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ความรู้ความเข้าใจ	ระดับความรู้ความเข้าใจ (จำนวน/ร้อยละ)													
	อกม. (n = 187)					จนท.(N = 18)								
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	ความ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	ความ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน						3.81	มาก						4.12	มาก
						(0.635)							(0.523)	
1. การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบท.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	0	1	70	87	29	3.77	มาก	0	0	2	11	5	4.17	มาก
	(0.0)	(0.5)	(37.4)	(46.5)	(15.5)	(0.708)		(0.0)	(0.0)	(11.1)	(61.1)	(27.8)	(0.618)	
2. อำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบท.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร	0	2	60	87	38	3.86	มาก	0	0	1	12	5	4.22	มากที่สุด
	(0.0)	(1.1)	(32.1)	(46.5)	(20.3)	(0.742)		(0.0)	(0.0)	(5.6)	(66.7)	(27.8)	(0.548)	
3. การร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	0	13	44	105	25	3.76	มาก	0	0	3	12	3	4.00	มาก
	(0.0)	(7.0)	(23.5)	(56.1)	(13.4)	(0.770)		(0.0)	(0.0)	(16.7)	(66.7)	(16.7)	(0.549)	
4. การช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วมให้ข้อมูลตรวจสอบในเวทีประชาคม	0	3	52	102	30	3.85	มาก	0	0	2	11	5	4.17	มาก
	(0.0)	(1.6)	(27.8)	(54.5)	(16.0)	(0.695)		(0.0)	(0.0)	(11.1)	(61.1)	(27.8)	(0.618)	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจ	ระดับความรู้ความเข้าใจ (จำนวน/ร้อยละ)													ความหมาย
	อกม. (n = 187)					จนท.(N = 18)								
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	ความ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	
5. การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสุ่มตรวจสอบพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร	0	7	54	96	30	3.80	มาก	0	0	2	13	3	4.06	มาก
	(0.0)	(3.7)	(28.9)	(51.3)	(16.0)	(0.749)		(0.0)	(0.0)	(11.1)	(72.2)	(16.7)	(0.539)	
การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน						3.64	มาก						3.80	มาก
						(0.629)							(0.598)	
6. การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	0	16	75	65	31	3.59	มาก	0	0	6	10	2	3.78	มาก
	(0.0)	(8.6)	(40.1)	(34.8)	(16.6)	(0.865)		(0.0)	(0.0)	(33.3)	(55.6)	(11.1)	(0.647)	
7. การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน	0	3	74	87	23	3.70	มาก	0	0	4	11	3	3.94	มาก
	(0.0)	(1.6)	(39.6)	(46.5)	(12.3)	(0.702)		(0.0)	(0.0)	(22.2)	(61.1)	(16.7)	(0.639)	
8. การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	0	2	87	78	20	3.62	มาก	0	0	8	8	2	3.67	มาก
	(0.0)	(1.1)	(46.5)	(41.7)	(10.7)	(0.688)		(0.0)	(0.0)	(44.4)	(44.4)	(11.1)	(0.686)	
9. การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล	0	2	74	92	19	3.68	มาก	0	0	6	9	3	3.83	มาก
	(0.0)	(1.1)	(39.6)	(49.2)	(10.2)	(0.666)		(0.0)	(0.0)	(33.3)	(50.0)	(16.7)	(0.707)	
10. การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน	0	2	87	80	18	3.61	มาก	0	1	5	9	3	3.78	มาก
	(0.0)	(1.1)	(46.5)	(42.8)	(9.1)	(0.674)		(0.0)	(5.6)	(27.8)	(50.0)	(16.7)	(0.808)	
การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน						3.59	มาก						3.97	มาก
						(0.601)							(0.545)	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจ	ระดับความรู้ความเข้าใจ (จำนวน/ร้อยละ)													ความหมาย
	อกม. (n = 187)					จนท.(N = 18)								
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	ความ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	
11. การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร	0	9	71	93	14	3.60	มาก	0	0	9	7	2	3.61	มาก
	(0.0)	(4.8)	(38.0)	(49.7)	(7.5)	(0.699)		(0.0)	(0.0)	(50.0)	(38.9)	(11.1)	(0.698)	
12. การประสานงานการถ่ายทอดความรู้	0	5	98	72	12	3.49	มาก	0	0	3	12	3	4.00	มาก
	(0.0)	(2.7)	(52.4)	(38.5)	(6.4)	(0.659)		(0.0)	(0.0)	(16.7)	(66.7)	(16.7)	(0.594)	
13. การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/วิทยากร	0	5	73	90	19	3.66	มาก	0	0	2	12	4	4.11	มาก
	(0.0)	(2.7)	(39.0)	(48.1)	(10.2)	(0.696)		(0.0)	(0.0)	(11.1)	(66.7)	(22.2)	(0.583)	
14. การประสานงานในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในหมู่บ้าน	0	6	71	92	18	3.65	มาก	0	0	4	10	4	4.00	มาก
	(0.0)	(3.2)	(38.0)	(49.2)	(9.6)	(0.697)		(0.0)	(0.0)	(22.2)	(55.6)	(22.2)	(0.686)	
15. การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้	0	9	84	73	21	3.57	มาก	0	0	2	12	4	4.11	มาก
	(0.0)	(4.8)	(44.9)	(39.0)	(11.2)	(0.755)		(0.0)	(0.0)	(11.1)	(66.7)	(22.2)	(0.583)	
การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						3.43	มาก						3.85	มาก
						(0.687)							(0.635)	
16. การจัดทำแปลงพยานเพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด	0	28	99	52	8	3.21	ปาน	0	0	8	7	3	3.72	มาก
	(0.0)	(15.0)	(52.9)	(27.8)	(4.3)	(0.746)	กลาง	(0.0)	(0.0)	(44.4)	(38.9)	(16.7)	(0.752)	
17. การสำรวจพื้นที่ประสบภัย	0	9	85	71	22	3.57	มาก	0	0	5	10	3	3.89	มาก
	(0.0)	(4.8)	(45.5)	(38.0)	(11.8)	(0.762)		(0.0)	(0.0)	(27.8)	(55.6)	(16.7)	(0.676)	
18. การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	0	20	89	63	15	3.39	ปาน	0	1	6	8	3	3.72	มาก
	(0.0)	(10.7)	(47.6)	(33.7)	(8.0)	(0.785)	กลาง	(0.0)	(5.6)	(33.3)	(44.4)	(16.7)	(0.826)	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจ	ระดับความรู้ความเข้าใจ (จำนวน/ร้อยละ)													
	อกม. (n = 187)							จนท.(N = 18)						
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	ความ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	ความ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	
19. การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย	0	18	79	69	21	3.50	มาก	0	1	1	13	3	4.00	มาก
	(0.0)	(9.6)	(42.2)	(36.9)	(11.2)	(0.819)		(0.0)	(5.6)	(5.6)	(72.2)	(16.7)	(0.686)	
20. ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	1	18	79	68	21	3.48	มาก	0	0	5	9	4	3.94	มาก
	(0.5)	(9.6)	(42.2)	(36.4)	(11.2)	(0.838)		(0.0)	(0.0)	(27.8)	(50.0)	(22.2)	(0.725)	
เฉลี่ยรวม						3.62	มาก						3.94	มาก
						(0.570)							(0.525)	

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.62) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

2.1.1 ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ อำนาจความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.86) การช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วมให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม (ค่าเฉลี่ย 3.85) การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสำรวจพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.80) การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) (ค่าเฉลี่ย 3.77) และการร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.76)

2.1.2 ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ

แผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.70) การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.68) การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.62) การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน (ค่าเฉลี่ย 3.61) และการรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.59)

2.1.3 ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรใน

หมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร (ค่าเฉลี่ย 3.66) การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.65) การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.60) การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.57) และการประสานงานการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.49)

2.1.4 ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์

ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) และเมื่อ

พิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.57) การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.50) ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.48) และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (ค่าเฉลี่ย 3.39) การจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด (ค่าเฉลี่ย 3.21) รายละเอียดตามตารางที่ 4.3

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

2.2.1 ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การอำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.22) และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) กับการช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วมให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม (ค่าเฉลี่ย 4.17) การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสำรวจพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.06) การร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 4.00)

2.2.2 ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.94) การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.83) การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน มีค่าเท่ากันกับการเสนอข้อมูลเกษตรกรในเวทีการจัดทำแผน (ค่าเฉลี่ย 3.78) และการให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.67)

2.2.3 ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ใน

ระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร มีค่าเท่ากันกับการเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.11) การประสานงานการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเท่ากันกับการประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.00) และการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.61)

2.2.4 ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์
ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 4.00) ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.94) การสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.89) และการจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด มีค่าเท่ากันกับการประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (ค่าเฉลี่ย 3.72) รายละเอียดตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.4 แหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

แหล่งความรู้	ระดับความรู้ความเข้าใจ (จำนวน/ร้อยละ)													
	อกม. (n = 187)						จนท.(N = 18)							
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	ความ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	ความ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	
สื่อบุคคล						3.48	มาก						3.55	มาก
						(0.597)							(0.730)	
1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	0	2	61	100	24	3.78	มาก	0	2	1	8	7	4.11	มาก
	(0.0)	(1.1)	(32.6)	(53.5)	(12.8)	(0.672)		(0.0)	(11.1)	(5.6)	(44.4)	(38.9)	(0.963)	
2. ผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/ อบต.	0	9	73	84	21	3.63	มาก	0	2	5	10	1	3.56	มาก
	(0.0)	(4.8)	(39.0)	(44.9)	(11.2)	(0.747)		(0.0)	(11.1)	(27.8)	(55.6)	(5.6)	(0.784)	
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ครู, กศน.	2	20	95	61	9	3.29	ปาน	0	2	9	6	1	3.33	ปาน
	(1.1)	(10.7)	(50.8)	(32.6)	(4.8)	(0.765)	กลาง	(0.0)	(11.1)	(50.0)	(33.3)	(5.6)	(0.767)	กลาง
4. เพื่อนบ้าน	1	28	97	53	8	3.21	ปาน	0	3	9	5	1	3.22	ปาน
	(0.5)	(15.0)	(51.9)	(28.3)	(4.3)	(0.765)	กลาง	(0.0)	(16.7)	(50.0)	(27.8)	(5.6)	(0.808)	กลาง
สื่อกิจกรรม						3.25	ปาน						3.33	ปาน
						(0.602)	กลาง						(0.745)	กลาง
5. การอบรม	0	7	96	64	20	3.52	มาก	0	3	4	7	4	3.67	มาก
	(0.0)	(3.7)	(51.3)	(34.2)	(10.7)	(0.736)		(0.0)	(16.7)	(22.2)	(38.9)	(22.2)	(1.029)	
6. การชมนิทรรศการ	0	34	100	46	7	3.14	ปาน	0	4	9	4	1	3.11	ปาน
	(0.0)	(18.2)	(53.5)	(24.6)	(3.7)	(0.749)	กลาง	(0.0)	(22.2)	(50.0)	(22.2)	(5.6)	(0.832)	กลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

แหล่งความรู้	ระดับความรู้ความเข้าใจ (จำนวน/ร้อยละ)													
	อกม. (n = 187)							จนท.(N = 18)						
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	ความ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	ความ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(S.D.)	หมาย	
7. การสาริต	0	15	114	49	9	3.28	ปาน	0	2	7	6	3	3.56	มาก
	(0.0)	(8.0)	(61.0)	(26.2)	(4.8)	(0.678)	กลาง	(0.0)	(11.1)	(38.9)	(33.3)	(16.7)	(0.922)	
8. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	0	15	111	49	12	3.31	ปาน	0	0	11	4	3	3.56	มาก
	(0.0)	(8.0)	(59.4)	(26.2)	(6.4)	(0.711)	กลาง	(0.0)	(0.0)	(61.1)	(22.2)	(16.7)	(0.784)	
9. ทัศนศึกษาดูงาน	5	47	85	42	8	3.01	ปาน	0	7	9	1	1	2.78	ปาน
	(2.7)	(25.1)	(45.5)	(22.5)	(4.3)	(0.871)	กลาง	(0.0)	(38.9)	(50.0)	(5.6)	(5.6)	(0.808)	กลาง
สื่อสิ่งพิมพ์						2.91	ปาน						2.81	ปาน
						(0.812)	กลาง						(0.890)	กลาง
10. หนังสือพิมพ์	19	41	83	41	3	2.83	ปาน	5	6	3	2	2	2.44	น้อย
	(10.2)	(21.9)	(44.4)	(21.9)	(1.6)	(0.940)	กลาง	(27.8)	(33.3)	(16.7)	(11.1)	(11.1)	(1.338)	
11. วารสาร	17	35	101	30	4	2.83	ปาน	3	5	5	5	0	2.67	ปาน
	(9.1)	(18.7)	(54.0)	(16.0)	(2.1)	(0.879)	กลาง	(16.7)	(27.8)	(27.8)	(27.8)	(0.0)	(1.085)	กลาง
12. แผ่นพับ	12	30	96	43	6	3.01	ปาน	2	2	8	6	0	3.00	ปาน
	(6.4)	(16.0)	(51.3)	(23.0)	(3.2)	(0.883)	กลาง	(11.1)	(11.1)	(44.4)	(33.3)	(0.0)	(0.970)	กลาง
13. โปสเตอร์	14	45	89	35	4	2.84	ปาน	2	3	8	5	0	2.89	ปาน
	(7.5)	(24.1)	(47.6)	(18.7)	(2.1)	(0.890)	กลาง	(11.1)	(16.7)	(44.4)	(27.8)	(0.0)	(0.963)	กลาง
14. หนังสือ/เอกสารเผยแพร่ความรู้	12	37	71	62	5	3.06	ปาน	2	2	7	7	0	3.06	ปาน
	(6.4)	(19.8)	(38.0)	(33.2)	(2.7)	(0.946)	กลาง	(11.1)	(11.1)	(38.9)	(38.9)	(0.0)	(0.998)	กลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

แหล่งความรู้	ระดับความรู้ความเข้าใจ (จำนวน/ร้อยละ)													
	อกม. (n = 187)							จนท.(N = 18)						
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ						2.91 (0.744)	ปาน กลาง						3.07 (0.880)	ปาน กลาง
15. วิทยุกระจายเสียง	5 (2.7)	64 (34.2)	75 (40.1)	37 (19.8)	6 (3.2)	2.87 (0.873)	ปาน กลาง	2 (11.1)	3 (16.7)	9 (50.0)	1 (5.6)	3 (16.7)	3.00 (1.188)	ปาน กลาง
16. หอกระจายข่าว	10 (5.3)	46 (24.6)	77 (41.2)	46 (24.6)	8 (4.3)	2.98 (0.939)	ปาน กลาง	3 (16.7)	1 (5.6)	7 (38.9)	2 (11.1)	5 (27.8)	3.28 (1.406)	ปาน กลาง
17. วิทยุโทรทัศน์	6 (3.2)	32 (17.1)	77 (41.2)	61 (32.6)	11 (5.9)	3.21 (0.907)	ปาน กลาง	2 (11.1)	2 (11.1)	6 (33.3)	3 (16.7)	5 (27.8)	3.39 (1.335)	ปาน กลาง
18. แผ่นรายการเสียง หรือวีดิทัศน์ รูปแบบ VCD/DVD	14 (7.5)	62 (33.2)	83 (44.4)	22 (11.8)	6 (3.2)	2.70 (0.890)	ปาน กลาง	5 (27.8)	2 (11.1)	9 (50.0)	1 (5.6)	1 (5.6)	2.50 (1.150)	น้อย
19. อินเทอร์เน็ต (Internet)	11 (5.9)	63 (33.7)	64 (34.2)	32 (17.1)	17 (9.1)	2.90 (1.050)	ปาน กลาง	4 (22.2)	1 (5.6)	6 (33.3)	5 (27.8)	2 (11.1)	3.00 (1.328)	ปาน กลาง
20. เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เฟสบุ๊ก (Facebook), แอปพลิเคชันไลน์ (Line)	11 (5.9)	74 (39.6)	54 (28.9)	36 (19.3)	12 (6.4)	2.81 (1.024)	ปาน กลาง	4 (22.2)	1 (5.6)	3 (16.7)	6 (33.3)	4 (22.2)	3.28 (1.487)	ปาน กลาง
เฉลี่ยรวม						3.11 (0.603)	ปาน กลาง						3.17 (0.749)	ปาน กลาง

2.3 แหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จากแหล่งความรู้ต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

2.3.1 สื่อบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.78) ผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.63) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ครู, กศน. (ค่าเฉลี่ย 3.29) เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.21)

2.3.2 สื่อกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.52) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.31) การสาธิต (ค่าเฉลี่ย 3.28) การชมนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.14) ทัศนศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 3.04)

2.3.3 สื่อสิ่งพิมพ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.91) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ หนังสือ/เอกสารเผยแพร่ความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.06) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 3.01) โปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 2.84) และหนังสือพิมพ์ มีค่าเท่ากับวารสาร (ค่าเฉลี่ย 2.83)

2.3.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.91) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 6 ประเด็น ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.21) หอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 2.98) อินเทอร์เน็ต (Internet) (ค่าเฉลี่ย 2.90) วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 2.87) เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เฟสบุ๊ก (Facebook), แอปพลิเคชันไลน์ (Line) (ค่าเฉลี่ย 2.81) และแผ่นรายการเสียง หรือวีดิทัศน์ รูปแบบ VCD/DVD (ค่าเฉลี่ย 2.70) รายละเอียดตามตารางที่ 4.4

2.4 แหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมเจ้าหน้าที่ได้มีการสนับสนุนการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จากแหล่งความรู้ต่างๆ ให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

2.4.1 สื่อบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.11) ผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.56) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ค่าเฉลี่ย 3.33) เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.22)

2.4.2 สื่อกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.67) การสาธิต มีค่าเท่ากับกับเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.56) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การชมนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.11) ทักษะศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 2.78)

2.4.3 สื่อสิ่งพิมพ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.81) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ หนังสือ/เอกสารเผยแพร่ความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.06) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 3.00) โปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 2.89) วารสาร (ค่าเฉลี่ย 2.67) และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.44)

2.4.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.07) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.39) เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เฟสบุ๊ก (Facebook), แอปพลิเคชันไลน์ (Line) มีค่าเท่ากับกับหอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 3.28) วิทยุกระจายเสียง มีค่าเท่ากับอินเทอร์เน็ต (Internet) (ค่าเฉลี่ย 3.00) และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ แผ่นรายการเสียง หรือวีดิทัศน์ รูปแบบ VCD/DVD (ค่าเฉลี่ย 2.50) รายละเอียดตามตารางที่ 4.4

3. ตอนที่ การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปากฎผลดังนี้

ตารางที่ 4.5 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

(n=187)

การปฏิบัติงาน	ระดับการปฏิบัติงาน (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)		
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน						3.81 (0.743)	มาก
1. การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	0 (0.0)	11 (5.9)	55 (29.4)	85 (45.5)	36 (19.3)	3.78 (0.823)	มาก
2. อำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร	0 (0.0)	7 (3.7)	56 (29.9)	86 (46.0)	38 (20.3)	3.83 (0.792)	มาก
3. การร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	0 (0.0)	7 (3.7)	52 (27.8)	86 (46.0)	42 (22.5)	3.87 (0.800)	มาก
4. การช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วมให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม	0 (0.0)	7 (3.7)	63 (33.7)	82 (43.9)	35 (18.7)	3.78 (0.792)	มาก
5. การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสุ่มตรวจสอบพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร	0 (0.0)	3 (1.6)	64 (34.2)	85 (45.5)	35 (18.7)	3.81 (0.749)	มาก
การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน						3.57 (0.623)	มาก
6. การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	0 (0.0)	15 (8.0)	77 (41.2)	81 (43.3)	14 (7.5)	3.50 (0.750)	มาก
7. การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน	0 (0.0)	10 (5.3)	78 (41.7)	82 (43.9)	17 (9.1)	3.57 (0.733)	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

การปฏิบัติงาน	ระดับการปฏิบัติงาน (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
8. การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	0 (0.0)	6 (3.2)	70 (37.4)	97 (51.9)	14 (7.5)	3.64 (0.669)	มาก
9. การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล	0 (0.0)	3 (1.6)	74 (39.6)	93 (49.7)	17 (9.1)	3.66 (0.663)	มาก
10. การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน	0 (0.0)	11 (5.9)	85 (45.5)	78 (41.7)	13 (7.0)	3.50 (0.714)	มาก
การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน						3.58 (0.657)	มาก
11. การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร	0 (0.0)	6 (3.2)	86 (46.0)	81 (43.3)	14 (7.5)	3.55 (0.681)	มาก
12. การประสานงานการถ่ายทอดความรู้	0 (0.0)	5 (2.7)	85 (45.5)	82 (43.9)	15 (8.0)	3.57 (0.679)	มาก
13. การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร	0 (0.0)	15 (8.0)	56 (29.9)	95 (50.8)	21 (11.2)	3.65 (0.784)	มาก
14. การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน	4 (2.1)	9 (4.8)	65 (34.8)	94 (50.3)	15 (8.0)	3.57 (0.796)	มาก
15. การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้	0 (0.0)	24 (12.8)	49 (26.2)	95 (50.8)	19 (10.2)	3.58 (0.841)	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

การปฏิบัติงาน	ระดับการปฏิบัติงาน (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)		
การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						3.43 (0.767)	มาก
16. การจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด	4 (2.1)	36 (19.3)	69 (36.9)	67 (35.8)	11 (5.9)	3.24 (0.905)	ปานกลาง
17. การสำรวจพื้นที่ประสบภัย	4 (2.1)	15 (8.0)	86 (46.0)	63 (33.7)	19 (10.2)	3.42 (0.860)	มาก
18. การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	0 (0.0)	28 (15.0)	80 (42.8)	63 (33.7)	16 (8.6)	3.36 (0.839)	ปานกลาง
19. การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย	0 (0.0)	14 (7.5)	79 (42.2)	68 (36.4)	26 (13.9)	3.57 (0.823)	มาก
20. ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	0 (0.0)	14 (7.5)	83 (44.4)	63 (33.7)	27 (14.4)	3.55 (0.830)	มาก
เฉลี่ยรวม						3.60 (0.623)	มาก

3.1 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ระบุว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

3.1.1 ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.87) อำนวยความสะดวก/ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.83) การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสำรวจพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.81) และ การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) มีค่าเท่ากับกับการช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วมให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม (ค่าเฉลี่ย 3.78)

3.1.2 ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ

แผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.66) การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.64) การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.57) และการรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน มีค่าเท่ากับกับการเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน (ค่าเฉลี่ย 3.50)

3.1.3 ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรใน

หมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร (ค่าเฉลี่ย 3.65) การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.58) การประสานงานการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเท่ากับกับการประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.57) และการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.55)

3.1.4 ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์

ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) และเมื่อ

พิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.57) ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.55) การสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.42) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (ค่าเฉลี่ย 3.36) การจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด (ค่าเฉลี่ย 3.24) รายละเอียดตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.6 การส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.)

(N=18)

การส่งเสริม	ระดับการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)		
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน						4.04 (0.887)	มาก
1. แจกข่าวประชาสัมพันธ์ ให้ อกม. ทราบเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	0 (0.0)	2 (11.1)	1 (5.6)	7 (38.9)	8 (44.4)	4.17 (0.985)	มาก
2. อำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร	0 (0.0)	3 (16.7)	1 (5.6)	7 (38.9)	7 (38.9)	4.00 (1.085)	มาก
3. ออกสำรวจตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	0 (0.0)	1 (5.6)	2 (11.1)	9 (50.0)	6 (33.3)	4.11 (0.832)	มาก
4. ตรวจสอบ ให้ความรู้ และเข้าร่วมให้ข้อมูลในเวทีประชาคม	0 (0.0)	1 (5.6)	4 (22.2)	7 (38.9)	6 (33.3)	4.00 (0.907)	มาก
5. ออกสำรวจพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร	0 (0.0)	1 (5.6)	6 (33.3)	4 (22.2)	7 (38.9)	3.94 (0.998)	มาก
การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน						3.72 (0.764)	มาก
6. การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	1 (5.6)	0 (0.0)	5 (27.8)	10 (55.6)	2 (11.1)	3.67 (0.907)	มาก
7. การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน	0 (0.0)	1 (5.6)	5 (27.8)	10 (55.6)	2 (11.1)	3.72 (0.752)	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

การส่งเสริม	ระดับการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)		
8. การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (38.9)	7 (38.9)	4 (22.2)	3.83 (0.786)	มาก
9. การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล	0 (0.0)	1 (5.6)	6 (33.3)	7 (38.9)	4 (22.2)	3.78 (0.878)	มาก
10. การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน	0 (0.0)	1 (5.6)	7 (38.9)	8 (44.4)	2 (11.1)	3.61 (0.778)	มาก
การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน						3.76 (0.821)	มาก
11. การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร	0 (0.0)	3 (16.7)	3 (16.7)	10 (55.6)	2 (11.1)	3.61 (0.916)	มาก
12. การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร	1 (5.6)	0 (0.0)	5 (27.8)	8 (44.4)	4 (22.2)	3.78 (1.003)	มาก
13. การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน	0 (0.0)	1 (5.6)	4 (22.2)	9 (50.0)	4 (22.2)	3.89 (0.832)	มาก
14. การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้	0 (0.0)	1 (5.6)	6 (33.3)	5 (27.8)	6 (33.3)	3.89 (0.963)	มาก
15. การจัดหาอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) ต้นแบบ	0 (0.0)	1 (5.6)	6 (33.3)	9 (50.0)	2 (11.1)	3.67 (0.767)	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

การส่งเสริม	ระดับการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)		
การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						3.64 (0.830)	มาก
16. การจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด	0 (0.0)	1 (5.6)	9 (50.0)	8 (44.4)	0 (0.0)	3.39 (0.608)	ปานกลาง
17. การสำรวจพื้นที่ประสบภัย และประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ และร่วมสำรวจพื้นที่ประสบภัย	0 (0.0)	1 (5.6)	6 (33.3)	7 (38.9)	4 (22.2)	3.78 (0.878)	มาก
18. การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	0 (0.0)	3 (16.7)	3 (16.7)	9 (50.0)	3 (16.7)	3.67 (0.970)	มาก
19. ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้น ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	0 (0.0)	3 (16.7)	3 (16.7)	8 (44.4)	4 (22.2)	3.72 (1.018)	มาก
20. การจัดทำสรุป และรายงานผลการดำเนินการ	0 (0.0)	3 (16.7)	3 (16.7)	9 (50.0)	3 (16.7)	3.67 (0.970)	มาก
เฉลี่ยรวม						3.79 (0.762)	มาก

3.2 การส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.79) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

3.2.1 ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ การแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ ให้ อกม. ทราบเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) (ค่าเฉลี่ย 4.17) การออกสำรวจตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 4.11) การอำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร มีค่าเท่ากันกับการตรวจสอบ ให้ความรู้ และเข้าร่วมให้ข้อมูลในเวทีประชาคม (ค่าเฉลี่ย 4.00) และการออกสุ่มตรวจสอบพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.94)

3.2.2 ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.83) การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.78) การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.72) การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.67) และการเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน (ค่าเฉลี่ย 3.61)

3.2.3 ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน มีค่าเท่ากันกับการเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.89) การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร (ค่าเฉลี่ย 3.78) การจัดหาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย 3.67) และการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.61)

3.2.4 ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์
 ถูกเงินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) และเมื่อ
 พิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ การสำรวจพื้นที่ประสบภัย
 และประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ และร่วมสำรวจพื้นที่ประสบภัย
 (ค่าเฉลี่ย 3.78) ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย
 3.72) การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) มีค่าเท่ากันกับการจัดทำสรุป และ
 รายงานผลการดำเนินการ (ค่าเฉลี่ย 3.67) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การ
 จัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด (ค่าเฉลี่ย 3.39) รายละเอียดตามตารางที่ 4.6

4. ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ใน
 จังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.7 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

(n=187)

ความต้องการพัฒนาศักยภาพ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
1. ควรมีการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาทักษะฝึกอบรม เพิ่มความรู้ทางวิชาการและทักษะการปฏิบัติงาน	0 (0.0)	11 (5.9)	41 (21.9)	93 (49.7)	42 (22.5)	3.89 (0.819)	มาก
2. ควรมีการสนับสนุนข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน	0 (0.0)	10 (5.3)	33 (17.6)	94 (50.3)	50 (26.7)	3.98 (0.813)	มาก
3. ควรมีการสนับสนุนสื่อในการประชาสัมพันธ์โครงการฯ และการปฏิบัติงาน เช่น ป้ายไวนิล, โปสเตอร์, โบว์ ซัวร์, สปอตโฆษณา, แผ่นพับ, ใบปลิว ฯลฯ	0 (0.0)	16 (8.6)	38 (20.3)	92 (49.2)	41 (21.9)	3.84 (0.863)	มาก
4. ควรมีการสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องขยายเสียง กระเป๋าคาดหู ชุดตรวจวิเคราะห์ดิน-น้ำ-ปุ๋ย ภาคสนาม, แวนขยายตรวจศัตรูพืช ฯลฯ	0 (0.0)	14 (7.5)	31 (16.6)	90 (48.1)	52 (27.8)	3.96 (0.864)	มาก
5. ควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง, ค่าเบี้ยประชุม, ค่า ป่วยการ, ค่าตอบแทนรายเดือน ฯลฯ	0 (0.0)	12 (6.4)	30 (16.0)	77 (41.2)	68 (36.4)	4.07 (0.883)	มาก
6. ควรสนับสนุนบัตรประจำตัว ชุดเครื่องแบบ เครื่องแต่งกาย ที่แสดงถึงผู้ช่วยการปฏิบัติงานของราชการ เพื่อ สร้างความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่	0 (0.0)	19 (10.2)	34 (18.2)	75 (40.1)	59 (31.6)	3.93 (0.951)	มาก
7. ควรสนับสนุนเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อการประสานงาน เช่น โทรศัพท์มือถือ, สนับสนุนค่า โทรศัพท์ ฯลฯ	0 (0.0)	10 (5.3)	39 (20.9)	77 (41.2)	61 (32.6)	4.01 (0.868)	มาก
8. ควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรติ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้มีความ ภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน เช่น การประกาศเกียรติคุณ, การให้เงินรางวัล ฯลฯ	0 (0.0)	6 (3.2)	44 (23.5)	78 (41.7)	59 (31.6)	4.02 (0.826)	มาก
9. ควรมีการสนับสนุนวัสดุ-ปัจจัยในการผลิตทางการเกษตรเพื่อจัดทำแปลงสาธิตในหมู่บ้าน เช่น ปุ๋ย, พันธุ์พืช, สารอินทรีย์, สารเคมี, สารชีวภาพ ฯลฯ	0 (0.0)	9 (4.8)	25 (13.4)	91 (48.7)	62 (33.2)	4.10 (0.807)	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ความต้องการพัฒนาศักยภาพ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)		
10. ควรมีการติดตาม เชื่อมโยงการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อย่างต่อเนื่อง พร้อมกับให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามภารกิจให้ลุล่วง	0 (0.0)	6 (3.2)	39 (20.9)	77 (41.2)	65 (34.8)	4.07 (0.826)	มาก
11. ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกับอาสาสมัครเกษตรสาขาอื่น ๆ ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความสำคัญจำเป็น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหมู่บ้าน หน่วยงานต่างๆ	0 (0.0)	12 (6.4)	46 (24.60)	83 (44.4)	46 (24.6)	3.87 (0.858)	มาก
12. ควรมีการผลักดันให้ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้เป็นบุคลากรภาครัฐ หรือมีกฎหมายรองรับ เช่นเดียวกับ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อความมั่นคงในอาชีพ และเป็นขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงาน	0 (0.0)	6 (3.2)	46 (24.6)	72 (38.5)	63 (33.7)	4.03 (0.845)	มาก
13. ควรเปิดโอกาสให้เข้าร่วมประชุม อกม.ประจำปี งานสังสรรค์ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เพื่อพบปะและทำความรู้จักในระหว่าง อาสาสมัครเกษตร สาขาต่างๆ	0 (0.0)	6 (3.2)	43 (23.0)	78 (41.7)	60 (32.1)	4.03 (0.826)	มาก
14. ควรเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์กรอื่นๆ	0 (0.0)	11 (5.9)	33 (17.6)	91 (48.7)	52 (27.8)	3.98 (0.833)	มาก
15. ควรมีการสนับสนุนให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดทัศนศึกษา/ศึกษาดูงานด้านการเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4 (2.1)	6 (3.2)	41 (21.9)	69 (36.9)	67 (35.8)	4.01 (0.950)	มาก
เฉลี่ยรวม						3.99 (0.710)	ปานกลาง

4.1 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) เมื่อพิจารณาภาพรวมในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 15 ประเด็น โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

4.1.1 ควรมีการสนับสนุนวัสดุ-ปัจจัยในการผลิตทางการเกษตรเพื่อจัดทำแปลงสาธิตในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.10)

4.1.2 ควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม มีค่าเท่ากับควรมีการติดตาม เยี่ยมเยียนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามภารกิจให้ลุล่วง (ค่าเฉลี่ย 4.07)

4.1.3 ควรมีการผลักดันให้ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้เป็นบุคลากรภาครัฐ หรือมีกฎหมายรองรับ เช่นเดียวกับ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อความมั่นคงในอาชีพ และเป็นขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับควรมีเปิดโอกาสให้เข้าร่วมประชุม อกม.ประจำปี งานสังสรรค์ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เพื่อพบปะและทำความรู้จักในระหว่าง อาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 4.03)

4.1.4 ควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรติ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.02)

4.1.5 ควรสนับสนุนเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อการประสานงาน มีค่าเท่ากับควรมีการสนับสนุนให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดทัศนศึกษา/ศึกษาดูงานด้านการเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.01)

4.1.6 ควรมีการสนับสนุนข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับควรมีเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์กรอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 3.98)

4.1.7 ควรมีการสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.96)

4.1.8 ควรสนับสนุนบัตรประจำตัว ชุดเครื่องแบบ เครื่องแต่งกาย ที่แสดงถึงผู้ช่วยการปฏิบัติงานของราชการ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.93)

4.1.9 ควรมีการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมืออบรม เพิ่มความรู้ทางวิชาการและทักษะการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.89)

4.1.10 ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกับอาสาสมัครเกษตรสาขาอื่นๆ ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความสำคัญจำเป็น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหมู่บ้าน หน่วยงานต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.87)

4.1.11 ควรมีการสนับสนุนสื่อในการประชาสัมพันธ์โครงการฯ และการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.84) รายละเอียดตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.8 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัคร
เกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

(N=18)

ความต้องการพัฒนาศักยภาพ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
1. การสนับสนุนให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้รับการพัฒนาทักษะฝึกอบรม เพิ่มความรู้ทางวิชาการและ ทักษะการปฏิบัติงาน	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	10 (55.6)	8 (44.4)	4.44 (0.511)	มากที่สุด
2. การสนับสนุนข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	12 (66.7)	6 (33.3)	4.33 (0.485)	มากที่สุด
3. การสนับสนุนสื่อในการประชาสัมพันธ์โครงการฯ และการปฏิบัติงาน เช่น ป้ายไวนิล, โปสเตอร์, โบว์ชัวร์, สโปดโฆษณา, แผ่นพับ, ใบปลิว ฯลฯ	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (22.2)	9 (50.0)	5 (27.8)	4.06 (0.725)	มาก
4. การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องขยายเสียง กระเป่าหิ้ว ชุดตรวจวิเคราะห์ดิน-น้ำ-ปุ๋ย ภาคสนาม, แวนขยายตรวจศัตรูพืช ฯลฯ	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (22.2)	8 (44.4)	6 (33.3)	4.11 (0.758)	มาก
5. สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง, ค่าเบี้ยประชุม, ค่าป่วย การ, ค่าตอบแทนรายเดือน ฯลฯ	0 (0.0)	2 (11.1)	1 (5.6)	5 (27.8)	10 (55.6)	4.28 (1.018)	มากที่สุด
6. สนับสนุนชุดเครื่องแบบ เครื่องแต่งกาย ที่แสดงถึงผู้ช่วยการปฏิบัติงานของราชการ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ ในการปฏิบัติหน้าที่	0 (0.0)	1 (5.6)	3 (16.7)	7 (38.9)	7 (38.9)	4.11 (0.900)	มาก
7. สนับสนุนเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อการประสานงาน เช่น โทรศัพท์มือถือ, สนับสนุนค่าโทรศัพท์ ฯลฯ	0 (0.0)	4 (22.2)	3 (16.7)	5 (27.8)	6 (33.3)	3.72 (1.179)	มาก
8. การยกย่องเชิดชูเกียรติอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในการ ปฏิบัติงาน เช่น การประกาศเกียรติคุณ, การให้เงินรางวัล ฯลฯ	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	6 (33.3)	12 (66.7)	4.67 (0.485)	มากที่สุด

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ความต้องการพัฒนาศักยภาพ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)		
9. การสนับสนุนวัสดุ-ปัจจัยในการผลิตทางการเกษตรเพื่อจัดทำแปลงสาธิตในหมู่บ้าน เช่น ปุ๋ย,พันธุ์พืช, สารอินทรีย์,สารเคมี,สารชีวภาพ ฯลฯ	1 (5.6)	0 (0.0)	3 (16.7)	10 (55.6)	4 (22.2)	3.89 (0.963)	มาก
10. การติดตาม เชื่อมโยยการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามภารกิจให้ลุล่วง	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (11.1)	9 (50.0)	7 (38.9)	4.28 (0.669)	มากที่สุด
11. กำหนดบทบาทหน้าที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกับอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความสำคัญจำเป็น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหมู่บ้าน หน่วยงานต่างๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (22.2)	6 (33.3)	8 (44.4)	4.22 (0.808)	มากที่สุด
12. การผลักดันให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้เป็นบุคลากรภาครัฐ หรือมีกฎหมายรองรับ เช่นเดียวกับ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อความมั่นคงในอาชีพ และเป็นขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงาน	0 (0.0)	2 (11.1)	1 (5.6)	8 (44.4)	7 (38.9)	4.11 (0.963)	มาก
13. เปิดโอกาสให้เข้าร่วมประชุม ออกม.ประจำปี งานสังสรรค์ (อกม.) เพื่อพบปะและทำความรู้จักในระหว่างอาสาสมัครเกษตร สาขาต่างๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	6 (33.3)	6 (33.3)	6 (33.3)	4.00 (0.840)	มาก
14. เปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมและ โครงการต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์กรอื่นๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (5.6)	10 (55.6)	7 (38.9)	4.33 (0.594)	มากที่สุด
15. การสนับสนุนให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดทัศนศึกษา/ศึกษาดูงานด้านการเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้	1 (5.6)	0 (0.0)	4 (22.2)	8 (44.4)	5 (27.8)	3.89 (1.023)	มาก
เฉลี่ยรวม						4.16 (0.472)	มาก

4.2 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นสรุปได้ ดังนี้

4.2.1 ความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 7 ประเด็น ได้แก่ การยกย่องเชิดชูเกียรติอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.67) การสนับสนุนให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้รับการพัฒนาทักษะฝึกอบรม เพิ่มความรู้ทางวิชาการและทักษะการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.44) การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับกับเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมและ โครงการต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์กรอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 4.33) การติดตาม เยี่ยมเยียนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามภารกิจให้ลุล่วง มีค่าเท่ากับสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.28) และกำหนดบทบาทหน้าที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ให้มีความชัดเจนไม่ซ้ำซ้อนกับอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความสำคัญจำเป็น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหมู่บ้าน หน่วยงานต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 4.22)

4.2.2 1 ความต้องการอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ประเด็น ได้แก่ ได้แก่ การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับกับการสนับสนุนชุดเครื่องแบบ เครื่องแต่งกาย ที่แสดงถึงผู้ช่วยการปฏิบัติงานของราชการ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ และมีค่าเท่ากับกับการผลักดันให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้เป็นบุคลากรภาครัฐ หรือมีกฎหมายรองรับ เช่นเดียวกับ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อความมั่นคงในอาชีพ และเป็นขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.11) การสนับสนุนสื่อในการประชาสัมพันธ์โครงการฯ และการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.06) เปิดโอกาสให้เข้าร่วมประชุม อกม.ประจำปี งานสังสรรค์ (อกม.) เพื่อพบปะและทำความรู้จักในระหว่าง อาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 4.00) การสนับสนุนวัสดุ-ปัจจัยในการผลิตทางการเกษตรเพื่อจัดทำแปลงสาธิตในหมู่บ้าน มีค่าเท่ากับกับการสนับสนุนให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดทัศนศึกษา/ศึกษาดูงานด้านการเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.89) และสนับสนุนเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อการประสานงาน (ค่าเฉลี่ย 3.72) รายละเอียดตามตารางที่ 4.8

5. ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และของ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

5.1 ปัญหา อุปสรรคการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และการดำเนินงานการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ตารางที่ 4.9 ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

(n=187)

ประเด็นด้านปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)		
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน						3.26 (0.799)	ปานกลาง
1. การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	2 (1.1)	25 (13.4)	83 (44.4)	66 (35.3)	11 (5.9)	3.32 (0.818)	ปานกลาง
2. อำนาจความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร	0 (0.0)	34 (18.2)	70 (37.4)	72 (38.5)	11 (5.9)	3.32 (0.838)	ปานกลาง
3. การร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	2 (1.1)	35 (18.7)	63 (33.7)	75 (40.1)	12 (6.4)	3.32 (0.888)	ปานกลาง
4. การช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วมให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม	4 (2.1)	40 (21.4)	71 (38.0)	62 (33.2)	10 (5.3)	3.18 (0.903)	ปานกลาง
5. การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสำรวจพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร	1 (0.5)	36 (19.3)	86 (46.0)	54 (28.9)	10 (5.3)	3.19 (0.827)	ปานกลาง
การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน						3.17 (0.766)	ปานกลาง
6. การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	3 (1.6)	32 (17.1)	87 (46.5)	60 (32.1)	5 (2.7)	3.17 (0.798)	ปานกลาง
7. การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน	1 (0.5)	36 (19.3)	84 (44.9)	59 (31.6)	7 (3.7)	3.19 (0.805)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ประเด็นด้านปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)		
8. การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	1 (0.5)	44 (23.5)	65 (34.8)	72 (38.5)	5 (2.7)	3.19 (0.846)	ปานกลาง
9. การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล	2 (1.1)	47 (25.1)	68 (36.4)	64 (34.2)	6 (3.2)	3.13 (0.867)	ปานกลาง
10. การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน	0 (0.0)	43 (23.0)	77 (41.2)	61 (32.6)	6 (3.2)	3.16 (0.814)	ปานกลาง
การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน						3.16 (0.839)	ปานกลาง
11. การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร	2 (1.1)	44 (23.5)	71 (38.0)	63 (33.7)	7 (3.7)	3.16 (0.863)	ปานกลาง
12. การประสานงานการถ่ายทอดความรู้	0 (0.0)	45 (24.1)	77 (41.2)	59 (31.6)	6 (3.2)	3.14 (0.818)	ปานกลาง
13. การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร	6 (3.2)	45 (24.1)	68 (36.4)	59 (31.6)	9 (4.8)	3.11 (0.933)	ปานกลาง
14. การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน	1 (0.5)	48 (25.7)	60 (32.1)	69 (36.9)	9 (4.8)	3.20 (0.897)	ปานกลาง
15. การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้	2 (1.1)	44 (23.5)	70 (37.4)	56 (29.9)	15 (8.0)	3.20 (0.928)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ประเด็นด้านปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)		
การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						3.09 (0.781)	ปานกลาง
16. การจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด	1 (0.5)	58 (31.0)	70 (37.4)	53 (28.3)	5 (2.7)	3.02 (0.852)	ปานกลาง
17. การสำรวจพื้นที่ประสบภัย	1 (0.5)	47 (25.1)	74 (39.6)	59 (31.6)	6 (3.2)	3.12 (0.841)	ปานกลาง
18. การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	1 (0.5)	55 (29.4)	66 (35.3)	59 (31.6)	6 (3.2)	3.07 (0.871)	ปานกลาง
19. การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย	0 (0.0)	44 (23.5)	85 (45.5)	44 (23.5)	14 (7.5)	3.15 (0.867)	ปานกลาง
20. ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	1 (0.5)	45 (24.1)	77 (41.2)	56 (29.9)	8 (4.3)	3.13 (0.848)	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม						3.17 (0.732)	ปานกลาง

5.1.1 ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

1) ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) มีค่าเท่ากับกับอำนาจความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และมีค่าเท่ากับกับการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร และการร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.32) การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสำรวจตรวจสอบพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.19) และการช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วมให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม (ค่าเฉลี่ย 3.18)

2) ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน มีค่าเท่ากับกับการให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.19) การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.17) การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน (ค่าเฉลี่ย 3.16) และการร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.13)

3) ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.16) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรใน

หมู่บ้าน มีค่าเท่ากับกับการเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.20) การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.16) การประสานงานการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.14) และการช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร (ค่าเฉลี่ย 3.11)

4) ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.09) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.15) ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.13) การสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.12) การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (ค่าเฉลี่ย 3.07) และการจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด (ค่าเฉลี่ย 3.02) รายละเอียดตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.10 ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

(N=18)

ประเด็นด้านปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
ด้านการถ่ายทอดความรู้						3.44 (0.998)	มาก
1. ทักษะในการส่งเสริม แนะนำ ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจต่ออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	1 (5.6)	2 (11.1)	4 (22.2)	6 (33.3)	5 (27.8)	3.67 (1.188)	มาก
2. การเยี่ยมเยียนเกษตรกร ให้คำแนะนำ การแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน	1 (5.6)	3 (16.7)	7 (38.9)	4 (22.2)	3 (16.7)	3.28 (1.127)	ปานกลาง
3. การพัฒนาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	0 (0.0)	4 (22.2)	8 (44.4)	3 (16.7)	3 (16.7)	3.28 (1.018)	ปานกลาง
4. สื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	0 (0.0)	3 (16.7)	5 (27.8)	7 (38.9)	3 (16.7)	3.56 (0.984)	มาก
ด้านการปฏิบัติงานตามนโยบาย						3.52 (0.944)	มาก
5. การกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงาน	0 (0.0)	2 (11.1)	5 (27.8)	8 (44.4)	3 (16.7)	3.67 (0.907)	มาก
6. การกำหนดภารกิจ และขอบเขตงานที่รับผิดชอบ	0 (0.0)	2 (11.1)	5 (27.8)	8 (44.4)	3 (16.7)	3.67 (0.907)	มาก
7. มีการแทรกแซงการทำงานจากหน่วยงานภายนอก	3 (16.7)	2 (11.1)	4 (22.2)	6 (33.3)	3 (16.7)	3.22 (1.353)	ปานกลาง

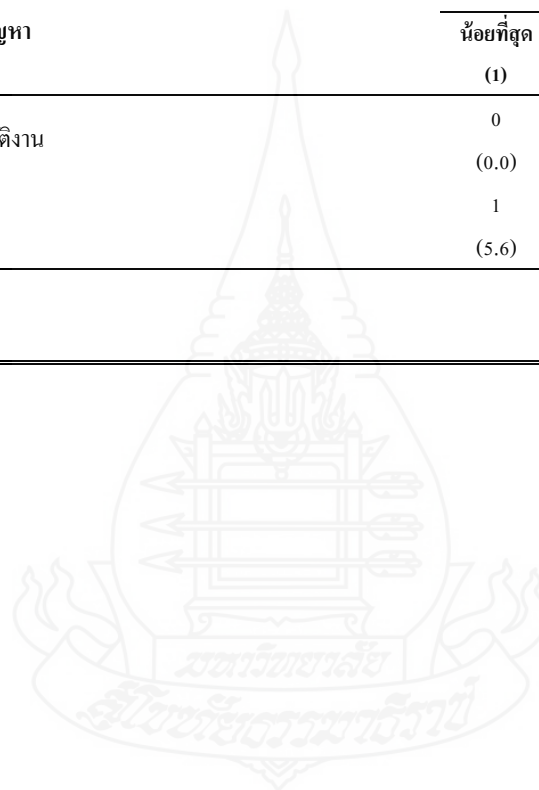
ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็นด้านปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)		
ด้านการให้บริการ						3.07 (0.852)	ปานกลาง
8. จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ	1 (5.6)	2 (11.1)	9 (50.0)	5 (27.8)	1 (5.6)	3.17 (0.924)	ปานกลาง
9. การให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว	1 (5.6)	4 (22.2)	10 (55.6)	1 (5.6)	2 (11.1)	2.94 (0.998)	ปานกลาง
10. ระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์	0 (0.0)	3 (16.7)	12 (66.7)	1 (5.6)	2 (11.1)	3.11 (0.832)	ปานกลาง
ด้านการประสานงาน						3.11 (1.050)	ปานกลาง
11. ความร่วมมือเจ้าหน้าที่กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	1 (5.6)	5 (27.8)	8 (44.4)	1 (5.6)	3 (16.7)	3.00 (1.138)	ปานกลาง
12. การประสานงานบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ	0 (0.0)	4 (22.2)	9 (50.0)	2 (11.1)	3 (16.7)	3.22 (1.003)	ปานกลาง
ด้านอื่นๆ						3.31 (0.736)	ปานกลาง
13. ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ของงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่	0 (0.0)	2 (11.1)	4 (22.2)	8 (44.4)	4 (22.2)	3.78 (0.943)	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็นด้านปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
14. เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงาน	0	4	7	5	2	3.28	ระดับ
	(0.0)	(22.2)	(38.9)	(27.8)	(11.1)	(0.958)	ปานกลาง
15. การสั่งการของผู้บังคับบัญชา	1	4	9	4	0	2.89	ระดับ
	(5.6)	(22.2)	(50.0)	(22.2)	(0.0)	(0.832)	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม						3.31	ระดับ
						(0.749)	ปานกลาง

**5.1.2 ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่
ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)**

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ระบุว่า โดยภาพรวมมีปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.31) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

1) ด้านการถ่ายทอดความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ทักษะในการส่งเสริม แนะนำ ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจต่ออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) (ค่าเฉลี่ย 3.67) สื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) (ค่าเฉลี่ย 3.56) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การเขียนเขียนเกษตรกร ให้คำแนะนำ การแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับกับการพัฒนาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) (ค่าเฉลี่ย 3.28)

2) ด้านการปฏิบัติงานตามนโยบาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับกับการกำหนดภารกิจ และขอบเขตงานที่รับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 3.67) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ มีการแทรกแซงการทำงานจากหน่วยงานภายนอก (ค่าเฉลี่ย 3.22)

3) ด้านการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.07) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 3.17) ระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้บริการตามวัตถุประสงค์ (ค่าเฉลี่ย 3.11) และการให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (ค่าเฉลี่ย 2.94)

4) ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.22) และความร่วมมือเจ้าหน้าที่กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) (ค่าเฉลี่ย 3.00)

5) ด้านอื่นๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.31) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ ข้อจำกัดด้านงบประมาณของงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.78) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น

ได้แก่ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.28) การสั่งการ
ของผู้บังคับบัญชา (ค่าเฉลี่ย 2.89) รายละเอียดตามตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

n=187

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน		
- ควรสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บบันทึกข้อมูล และเพื่อความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์	152	81.2
- ควรได้รับการช่วยเหลือด้านสวัสดิการ มีค่าตอบแทนเป็นประจำรายเดือน	125	66.8
- ควรมีการรับรองข้อมูลของเกษตรกร จากทางภาครัฐ	74	39.5
- ควรมีการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงาน ทุกเดือน	98	52.4
การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน		
- ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ทุกเวที	157	83.9
- ควรให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสาร ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	86	45.9
- อยากให้ อกม. มีบทบาทมากขึ้นในการเป็นผู้นำชุมชน	116	62.0
- ควรมีการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในระดับหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำแผนพัฒนาฯ	123	65.7
การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน		
- ควรเป็นผู้นำด้านการเกษตร เพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม และแก้ไขปัญหา	148	79.1
- มีการใช้สื่อที่หลากหลาย ในการกระจายข่าวประชาสัมพันธ์สู่เกษตรกร	136	72.7
- มีการจัดเวทีสนทนา ประชุม การทำประชาคมในระดับหมู่บ้าน เพื่อจะได้ทราบปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหา	102	54.5
- ควรมีการประสานงาน กับกลุ่มเครือข่ายภายในจังหวัด	64	34.2
การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
- ติดตาม ช่วยเหลือเกษตรกรเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้าน เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง โรคแมลง	105	56.1
- เมื่อเกิดสถานการณ์ด้านการเกษตร ควรรับรายงานสถานการณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทันที	86	45.9
- ให้ความร่วมมือในการติดตามสถานการณ์การเกษตร ร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงฯ	63	33.6
- มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ที่มีในหมู่บ้าน เพื่อความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา	144	77.0

5.2 ข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

5.2.1 ข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ มีข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

1) ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 81.2 เสนอว่า ควรสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บบันทึกข้อมูล และเพื่อความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากการปฏิบัติงานในพื้นที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในด้านของอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานยังไม่เพียงพอ ควรมีการสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว และการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้นในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 66.8 เสนอว่า ควรได้รับการช่วยเหลือด้านสวัสดิการ มีค่าตอบแทนเป็นประจำรายเดือน เนื่องจากการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นการทำงานด้วยจิตอาสา ดังนั้นควรจะมีการจัดสรรสวัสดิการ เพื่อเป็นการยกย่อง และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

2) ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 83.9 เสนอว่า ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ทุกเวที เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นตัวแทนของเกษตรกรในหมู่บ้าน เมื่อมีการประชุมจะได้เป็นตัวแทนของหมู่บ้านในการเพิ่มเติมข้อมูล เสนอแนะความต้องการเกษตรกรได้ตรงกับเป้าหมายที่วางแผนไว้ รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 65.7 เสนอว่า ควรมีการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในระดับหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำแผนพัฒนาฯ เนื่องจากการวางแผนพัฒนาเกษตรกรนั้นต้องมีปัญหาด้านเกษตรในพื้นที่ก่อน ว่าปัญหาเกิดจากอะไร มีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง ซึ่งจะได้นำมาสู่การวางแผนพัฒนาการเกษตรได้ และตรงตามเป้าหมายความต้องการของเกษตรกร

3) ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 79.1 เสนอว่า ควรเป็นผู้นำด้านการเกษตร เพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม และแก้ไขปัญหา เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นเกษตรกรที่มีอยู่ในพื้นที่ มีความใกล้ชิดกับเกษตรกร และ มีความเป็นผู้นำ ทำให้เกิด

ความน่าเชื่อถือต่อเกษตรกรด้วยกัน ทำให้เกิดการยอมรับได้ดี รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 72.7 เสนอว่า มีการใช้สื่อที่หลากหลาย ในการกระจายข่าวประชาสัมพันธ์สู่เกษตรกรเนื่องจากการใช้สื่อที่หลากหลาย เป็นการกระตุ้นการรับรู้ข่าวสารให้กับเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีความต้องการข้อมูลเพิ่มเติม อยากรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง

4) ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 77.0 เสนอว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ที่มีในหมู่บ้าน เพื่อความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันต่อเหตุการณ์ รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 56.1 เสนอว่า ติดตามช่วยเหลือเกษตรกรเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้าน เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง โรคแมลง เนื่องจากการติดตามช่วยเหลือเกษตรกร ทำให้ได้ทราบถึงปัญหาความต้องการของเกษตรกร และได้รับการบริการที่ทันต่อเหตุการณ์ รายละเอียดตามตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะ และแนวทางส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

N=18		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ด้านการถ่ายทอดความรู้		
- มีการจัดกิจกรรมอบรม ถ่ายทอดความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพให้ อกม.สามารถถ่ายทอดความรู้ และเป็นต้นแบบ อกม.	8	44.4
- มีการสนับสนุนสื่อความรู้ ในการถ่ายทอดความรู้ให้ อกม.	11	61.1
- ควรมีการส่งเสริมศูนย์เรียนรู้ อกม. ต้นแบบ	9	50.0
ด้านการให้บริการ		
- ควรมีการจัดอบรม เกี่ยวกับการบริการด้านการเกษตรให้กับ อกม.	6	33.3
- ควรสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ ให้กับ อกม./ชมรม อกม. ทุกระดับ	16	88.8
- ควรให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ อกม. ในการให้บริการแก่เกษตรกร	10	55.5
ด้านการปฏิบัติงานตามนโยบาย		
- ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายให้กับ อกม. ทราบและเข้าใจตรงกัน	10	55.5
- ควรกำหนดนโยบายการส่งเสริมสนับสนุน อกม. ในด้านสวัสดิการ ค่าตอบแทนในการทำงาน	15	83.3
- กำหนดนโยบายเร่งด่วนให้ อกม. เป็นผู้ปฏิบัติงานเพียงฝ่ายเดียว	6	33.3
ด้านการประสานงาน		
- ควรมีจัดอบรมเกี่ยวกับการประสานงานให้ อกม.	11	61.1
- ในระดับกระทรวงฯ ควรมีการประสานงาน การบูรณาการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ระดับล่าง ขับเคลื่อนงานได้อย่างเป็นรูปธรรม	13	72.2
ด้านอื่นๆ		
- อยากรู้ให้ อกม. มีค่าตอบแทนรายเดือน	12	66.6
- ระบบสารสนเทศ อกม. ควรมีความทันสมัย เข้าถึงง่าย คำนึงถึงการนำฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในระดับผู้ปฏิบัติงาน	14	77.7

5.2.2 ข้อเสนอแนะ และแนวทางส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ มีข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

1) ด้านการถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวข้อง พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 61.1 เสนอว่า มีการสนับสนุนสื่อความรู้ ในการถ่ายทอดความรู้ให้ อกม. เนื่องจากการใช้สื่อการเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร การถ่ายทอดความรู้ ให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ทำให้เกิดการสื่อสารที่ดี เกิดการเข้าใจที่ดี และเข้าใจง่ายตรงประเด็น รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 50.0 เสนอว่า ควรมีการส่งเสริมศูนย์เรียนรู้ อกม. ต้นแบบ เนื่องจากการส่งเสริมการก่อตั้งศูนย์เรียนรู้ อกม. ต้นแบบ ทำให้เกิดการเรียนที่เป็นระบบ เพราะสามารถนำไปปฏิบัติได้เกิดผลดีที่ต่อเกษตรกร

2) ด้านการให้บริการพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 88.8 เสนอว่า ควรสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ ให้กับ อกม./ชมรม อกม. ทุกระดับ เนื่องจากการที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้รับการสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เกิดความสะดวกในการปฏิบัติงาน และผลงานที่ได้ปฏิบัติมีประสิทธิภาพขึ้นด้วย รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 55.5 เสนอว่า ควรให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ อกม. ในการให้บริการแก่เกษตรกร เนื่องจากการพัฒนาความรู้ด้านบทบาทหน้าที่ให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นการทำความเข้าใจให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ทราบและเข้าใจในบทบาทหน้าที่มากขึ้น

3) ด้านการปฏิบัติงานตามนโยบายพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 83.3 เสนอว่า ควรกำหนดนโยบายการส่งเสริมสนับสนุน อกม. ในด้านสวัสดิการ ค่าตอบแทนในการทำงาน เนื่องจากการมีนโยบายที่เป็นรูปธรรมขึ้น ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ยกย่องเชิดชูเกียรติด้วย รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 55.5 เสนอว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายให้กับ อกม. ทราบและเข้าใจตรงกัน เนื่องจากการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ มากขึ้น

4) ด้านการประสานงานพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 72.2 เสนอว่า ในระดับกระทรวงฯ ควรมีการประสานงาน การบูรณาการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ระดับล่าง ขับเคลื่อนงานได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการบูรณาการและการประสานงานที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีประสิทธิภาพอย่างชัดเจน และมีการขับเคลื่อนงานไปในทิศทางเดียวกัน รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 61.1 เสนอว่า ควรมีจัดอบรมเกี่ยวกับการประสานงานให้ อกม. เนื่องจากการจัดอบรม ทำความเข้าใจการปฏิบัติงาน สามารถทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้องานที่ปฏิบัติได้ดีขึ้น

5) ด้านอื่นๆ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 77.7 เสนอว่า ระบบสารสนเทศ อกม. ควรมีความทันสมัย เข้าถึงง่าย คำนึงถึงการนำฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในระดับผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลในระบบสารสนเทศนั้น ยังมีความซับซ้อนไม่สะดวกในการเข้าถึงข้อมูล จึงเกิดปัญหาในการนำข้อมูลมาใช้งาน รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 66.6 เสนอว่า อยากให้ อกม. มีค่าตอบแทนรายเดือน เนื่องจากการที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้รับค่าตอบแทน จะเป็นการสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้อีกทางหนึ่ง รายละเอียดตามตารางที่ 4.12

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ 3) การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ 4) ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ 5) ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 187 คน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 18 คน โดยใช้แบบสอบถามทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิดเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์

ดำเนินการทดสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม โดยนำไปทดสอบกับเกษตรกรอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) นอกพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 30 ราย ได้ผลว่าในแต่ละตอนได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.800 จึงนำแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด จากนั้นนำผลข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้สถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง

1.3 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1.3.1 ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.62 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.53 คน แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.83 คน ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก มีอาชีพรองคือรับจ้างทั่วไป มีพื้นที่ถือครองซึ่งเป็นของตนเองเฉลี่ย 22.97 ไร่ มีรายได้เฉลี่ย 131,793.88 บาท/ปี ระยะเวลาการในการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เฉลี่ย 3.33 ปี มีสถานภาพการเป็นผู้นำในชุมชน มากกว่า 1 อย่าง ได้แก่ เป็น

สารวัตก้านัน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, เป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ยังเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่น ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มากกว่า 1 ประเภท ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาเกษตรหมู่บ้าน รองลงมาเป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์, อาสาสมัครเกษตรสาขาหมอดินอาสา, อาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครฝนหลวง, อาสาสมัครเกษตรสาขาประมงอาสา, อาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาปศุสัตว์, อาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครสหกรณ์, อาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี, อาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครชลประทาน, อาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, อาสาสมัครเกษตรสาขาอาสาสมัครชวานาขั้นนำ และเป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาเศรษฐกิจการเกษตรอาสา

2) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 38.94 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี การดำรงตำแหน่งส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับปฏิบัติการ ระยะเวลาการในการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เฉลี่ย 2.06 ปี

1.3.2 ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.62) โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ อำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบค.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.86) การช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วมให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม (ค่าเฉลี่ย 3.85) การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสำรวจพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.80) การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบค.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืช

เศรษฐกิจ (ทพศ.) (ค่าเฉลี่ย 3.77) และการร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.76)

(2) ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน หมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.70) การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.68) การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.62) การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน (ค่าเฉลี่ย 3.61) และการรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.59)

(3) ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร (ค่าเฉลี่ย 3.66) การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.65) การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.60) การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.57) และการประสานงานการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.49)

(4) ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.57) การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.50) ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.48) และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (ค่าเฉลี่ย 3.39) การจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด (ค่าเฉลี่ย 3.21)

2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การอำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.22) และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) กับการช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วมให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม (ค่าเฉลี่ย 4.17) การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสำรวจพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.06) การร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 4.00)

(2) ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.94) การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.83) การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน มีค่าเท่ากับกับการเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน (ค่าเฉลี่ย 3.78) และการให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.67)

(3) ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร มีค่าเท่ากับกับการเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.11) การประสานงานการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเท่ากับกับการประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.00) และการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.61)

(4) ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 4.00) ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.94) การสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.89) และการจัดทำแปลงพยานเพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด มีค่าเท่ากับกับการประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (ค่าเฉลี่ย 3.72)

3) แหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมได้มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) สื่อบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.78) ผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.63) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ครู, กศน. (ค่าเฉลี่ย 3.29) เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.21)

(2) สื่อกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.52) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.31) การสาธิต (ค่าเฉลี่ย 3.28) การชมนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.14) ทักษะศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 3.04)

(3) สื่อสิ่งพิมพ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.91) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ หนังสือ/เอกสารเผยแพร่ความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.06) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 3.01) โปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 2.84) และหนังสือพิมพ์ มีค่าเท่ากับวารสาร (ค่าเฉลี่ย 2.83)

(4) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.91) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 6 ประเด็น ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.21) หอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 2.98) อินเทอร์เน็ต (Internet) (ค่าเฉลี่ย 2.90) วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 2.87) เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เฟสบุ๊ก (Facebook), แอปพลิเคชันไลน์ (Line) (ค่าเฉลี่ย 2.81) และแผ่นรายการเสียง หรือวีดิทัศน์ รูปแบบ VCD/DVD (ค่าเฉลี่ย 2.70)

4) แหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมได้มีการสนับสนุนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ต่างๆ ให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

(1) สื่อบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.11) ผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.56) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ค่าเฉลี่ย 3.33) เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.22)

(2) สื่อกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.67) การสาธิต มีค่าเท่ากับกับเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.56) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การชมนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.11) ทักษะศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 2.78)

(3) สื่อสิ่งพิมพ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.81) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ หนังสือ/เอกสารเผยแพร่ความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.06) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 3.00) โปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 2.89) วารสาร (ค่าเฉลี่ย 2.67) และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.44)

(4) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.07) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.39) เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เฟสบุ๊ก (Facebook), แอปพลิเคชันไลน์ (Line) มีค่าเท่ากับกับหอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 3.28) วิทยุกระจายเสียง มีค่าเท่ากับกับอินเทอร์เน็ต (Internet) (ค่าเฉลี่ย 3.00) และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ แผ่นรายการเสียง หรือวีดิทัศน์ รูปแบบ VCD/DVD (ค่าเฉลี่ย 2.50)

1.3.3 ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

1) การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.87) อำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.83) การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสำรวจตรวจสอบพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.81) และ การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) มีค่าเท่ากับกับการช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วมให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม (ค่าเฉลี่ย 3.78)

(2) ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.66) . การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.64) การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.57) และการรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน มีค่าเท่ากับกับการเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน (ค่าเฉลี่ย 3.50)

(3) ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร (ค่าเฉลี่ย 3.65) การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.58) การประสานงานการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเท่ากับกับการประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.57) และการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.55)

(4) ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.57) ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.55) การสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.42) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (ค่าเฉลี่ย 3.36) การจัดทำแปลงพยานณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด (ค่าเฉลี่ย 3.24)

2.) การส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.79) โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ ให้ อกม. ทราบเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) (ค่าเฉลี่ย 4.17) การออกสำรวจ

ตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 4.11) การอำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร มีค่าเท่ากันกับการตรวจสอบ ให้ความรู้ และเข้าร่วมให้ข้อมูลในเวทีประชาคม (ค่าเฉลี่ย 4.00) และการออกคู่มือตรวจสอบพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.94)

(2) ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.83) การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.78) การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.72) การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.67) และการเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน (ค่าเฉลี่ย 3.61)

(3) ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน มีค่าเท่ากันกับการเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.89) การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร (ค่าเฉลี่ย 3.78) การจัดหาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย 3.67) และการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.61)

(4) ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ การสำรวจพื้นที่ประสบภัย และประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ และร่วมสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.78) ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.72) การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) มีค่าเท่ากันกับการจัดทำสรุป และรายงานผลการดำเนินการ (ค่าเฉลี่ย 3.67) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การจัดทำแปลงพยานเพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด (ค่าเฉลี่ย 3.39)

1.3.4 ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) และความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปราบกฏผลดังนี้

1) ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 15 ประเด็น โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) ควรมีการสนับสนุนวัสดุ-ปัจจัยในการผลิตทางการเกษตรเพื่อจัดทำแปลงสาธิตในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.10)

(2) ควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม มีค่าเท่ากับกับควรมีการติดตาม เยี่ยมเยือนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อย่างต่อเนื่อง พร้อมกับให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามภารกิจให้ลุล่วง (ค่าเฉลี่ย 4.07)

(3) ควรมีการผลักดันให้ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้เป็นบุคลากรภาครัฐ หรือมีกฎหมายรองรับ เช่นเดียวกับ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อความมั่นคงในอาชีพ และเป็นขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับกับควรเปิดโอกาสให้เข้าร่วมประชุม อกม.ประจำปี งานสังสรรค์ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เพื่อพบปะและทำความรู้จักในระหว่าง อาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 4.03)

(4) ควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรติ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.02)

(5) ควรสนับสนุนเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อการประสานงาน มีค่าเท่ากับกับควรมีการสนับสนุนให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดทัศนศึกษา/ศึกษาดูงานด้านการเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.01)

(6) ควรมีการสนับสนุนข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับกับควรเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมและ โครงการต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์กรอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 3.98)

(7) ควรมีการสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.96)

(8) ควรสนับสนุนบัตรประจำตัว ชุดเครื่องแบบ เครื่องแต่งกาย ที่แสดงถึงผู้ช่วยการปฏิบัติงานของราชการ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.93)

(9) ควรมีการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือเพิ่มความรู้ทางวิชาการและทักษะการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.89)

(10) ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกับอาสาสมัครเกษตรสาขาอื่นๆ ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความสำคัญจำเป็น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหมู่บ้าน หน่วยงานต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.87)

(11) ควรมีการสนับสนุนสื่อในการประชาสัมพันธ์โครงการฯ และการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.84)

2.) ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัด สุรินทร์ โดยภาพรวมมีความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นสรุปได้ ดังนี้

(1) ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 7 ประเด็น ได้แก่ การยกย่อง เชิดชูเกียรติอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.67) การสนับสนุนให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้รับการพัฒนาทักษะ ฝึกอบรม เพิ่มความรู้ทางวิชาการและทักษะการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.44) การสนับสนุนข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับกับเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์กรอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 4.33) การติดตาม เยี่ยมเยียนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามภารกิจให้ลุล่วง มีค่าเท่ากับสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.28) และกำหนดบทบาทหน้าที่ที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกับอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่น ๆ ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความสำคัญจำเป็น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหมู่บ้าน หน่วยงานต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 4.22)

(2) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ประเด็น ได้แก่ ได้แก่ การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับกับการสนับสนุนชุดเครื่องแบบ เครื่องแต่งกาย ที่แสดงถึงผู้ช่วยการปฏิบัติงานของราชการ เพื่อสร้างภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ และมีค่าเท่ากับกับการผลักดันให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้เป็น บุคลากรภาครัฐ หรือมีกฎหมายรองรับ เช่นเดียวกับ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อความมั่นคงในอาชีพ และเป็นขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.11) การสนับสนุนสื่อ ในการประชาสัมพันธ์โครงการฯ และการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.06) เปิดโอกาสให้เข้าร่วมประชุม อกม.ประจำปี งานสังสรรค์ (อกม.) เพื่อพบปะและทำความรู้จักในระหว่าง อาสาสมัครเกษตรสาขา ต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 4.00) การสนับสนุนวัสดุ-ปัจจัยในการผลิตทางการเกษตรเพื่อจัดทำแปลงสาธิตใน หมู่บ้าน มีค่าเท่ากับกับการสนับสนุนให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดทัศนศึกษา/ศึกษาดูงานด้าน

การเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.89) และสนับสนุนเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อการประสานงาน (ค่าเฉลี่ย 3.72)

1.3.5 ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

1) ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบค.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) มีค่าเท่ากับกับอำนาจความสะดวก/ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบค.) และมีค่าเท่ากับกับการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร และการร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.32) การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสุ่มตรวจสอบพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.19) และการช่วยปิดประกาศเพื่อประชาสัมพันธ์ และเข้าร่วมให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม (ค่าเฉลี่ย 3.18)

(2) ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน มีค่าเท่ากับกับการให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.19) การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.17) การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน (ค่าเฉลี่ย 3.16) และการร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.13)

(3) ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.16) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน มีค่าเท่ากับกับการเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.20) การ

สำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.16) การประสานงานการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.14) และการช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร (ค่าเฉลี่ย 3.11)

(4) ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.09) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.15) ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.13) การสำรวจพื้นที่ประสบภัย (ค่าเฉลี่ย 3.12) การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (ค่าเฉลี่ย 3.07) และการจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด (ค่าเฉลี่ย 3.02)

2) ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยภาพรวมมีปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.31) โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) ด้านการถ่ายทอดความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ทักษะในการส่งเสริมแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจต่ออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) (ค่าเฉลี่ย 3.67) สื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) (ค่าเฉลี่ย 3.56) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การเยี่ยมชมเกษตรกร ให้คำแนะนำ การแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับกับการพัฒนาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) (ค่าเฉลี่ย 3.28)

(2) ด้านการปฏิบัติงานตามนโยบาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับกับการกำหนดภารกิจ และขอบเขตงานที่รับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 3.67) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ มีการแทรกแซงการทำงานจากหน่วยงานภายนอก (ค่าเฉลี่ย 3.22)

(3) ด้านการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.07) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 3.17) ระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้บริการตามวัตถุประสงค์ (ค่าเฉลี่ย 3.11) และการให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (ค่าเฉลี่ย 2.94)

(4) ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.22) และความร่วมมือเจ้าหน้าที่กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) (ค่าเฉลี่ย 3.00)

(5) ด้านอื่นๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.31) และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ของงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.78) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.28) การตั้งการของผู้บังคับบัญชา (ค่าเฉลี่ย 2.89)

3) ข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ มีข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้

(1) ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 81.28 เสนอว่า ควรสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บบันทึกข้อมูล และเพื่อความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากการปฏิบัติงานในพื้นที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในด้านของอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานยังไม่เพียงพอ ควรมีการสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว และการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้นในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 66.84 เสนอว่า ควรได้รับการช่วยเหลือด้านสวัสดิการ มีค่าตอบแทนเป็นประจำรายเดือน เนื่องจากการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นการทำงานด้วยจิตอาสา ดังนั้นควรจะมีการจัดสรรสวัสดิการ เพื่อเป็นการยกย่อง และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

(2) ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 83.96 เสนอว่า ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ทุกเวที เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นตัวแทนของเกษตรกรในหมู่บ้าน เมื่อมีการประชุมจะได้เป็นตัวแทนของหมู่บ้านในการเพิ่มเติมข้อมูล เสนอแนะความต้องการเกษตรกรได้ตรงกับเป้าหมายที่วางแผนไว้ รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 65.78 เสนอว่า ควรมีการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในระดับหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำแผนพัฒนาฯ เนื่องจากการวางแผนพัฒนาเกษตรกรรมนั้น

ต้องมีปัญหาด้านเกษตรในพื้นที่ก่อน ว่าปัญหาเกิดจากอะไร มีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง ซึ่งจะได้ นำมาสู่การวางแผนพัฒนาการเกษตรได้ และตรงตามเป้าหมายความต้องการของเกษตรกร

(3) ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ในหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 79.14 เสนอว่า ควรเป็นผู้นำด้านการเกษตร เพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม และแก้ไขปัญหา เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นเกษตรกรที่มีอยู่ในพื้นที่ มีความใกล้ชิดกับเกษตรกร และมีความเป็นผู้นำ ทำให้เกิดความ น่าเชื่อถือต่อเกษตรกรด้วยกัน ทำให้เกิดการยอมรับได้ดี รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 72.73 เสนอว่า มีการใช้สื่อที่หลากหลาย ในการกระจายข่าวประชาสัมพันธ์สู่เกษตรกรเนื่องจากการใช้สื่อที่หลากหลาย เป็นการกระตุ้นการรับรู้ข่าวสารให้กับเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีความต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ยากใ้รู้เพื่อการพัฒนาตนเอง

(4) ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงาน เหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวน ร้อยละ 77.01 เสนอว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ที่มีในหมู่บ้าน เพื่อความ รวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ ได้อย่างรวดเร็ว สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันต่อเหตุการณ์ รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 56.15 เสนอว่า ติดตาม ช่วยเหลือเกษตรกรเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้าน เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง โรค แมลง เนื่องจากการติดตามช่วยเหลือเกษตรกร ทำให้ได้ทราบถึงปัญหาความต้องการของเกษตรกร และได้รับการบริการที่ทันต่อเหตุการณ์

4) ข้อเสนอแนะ และแนวทางส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ มีข้อเสนอแนะ และ แนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยมีองค์ประกอบย่อย ๆ ดังนี้

(1) ด้านการถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวข้อง พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 61.11 เสนอว่า มีการสนับสนุนสื่อความรู้ ในการ ถ่ายทอดความรู้ให้ อกม. เนื่องจากการใช้สื่อการเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร การถ่ายทอดความรู้ ให้กับ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ทำให้เกิดการสื่อสารที่ดี เกิดการเข้าใจที่ดี และเข้าใจง่ายตรง ประเด็น รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 50.00 เสนอว่า ควรมีการส่งเสริมศูนย์เรียนรู้ อกม. ต้นแบบ เนื่องจากการส่งเสริมการก่อตั้งศูนย์เรียนรู้ อกม. ต้นแบบ ทำให้เกิดการเรียนที่เป็นระบบ เพราะ สามารถนำไปปฏิบัติได้เกิดผลดีต่อเกษตรกร

(2) ด้านการให้บริการพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 88.89 เสนอว่า ควรสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ ให้กับ อกม./ชมรม อกม. ทุกระดับ เนื่องจากการที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้รับการสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เกิดความสะดวกในการปฏิบัติงาน และผลงานที่ได้ปฏิบัติมีประสิทธิภาพขึ้นด้วย รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 55.56 เสนอว่า ควรให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ อกม. ในการให้บริการแก่เกษตรกร เนื่องจากการพัฒนาความรู้ด้านบทบาทหน้าที่ให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นการทำความเข้าใจให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ทราบและเข้าใจในบทบาทหน้าที่มากขึ้น

(3) ด้านการปฏิบัติงานตามนโยบายพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 83.33 เสนอว่า ควรกำหนดนโยบายการส่งเสริมสนับสนุน อกม. ในด้านสวัสดิการ ค่าตอบแทนในการทำงาน เนื่องจากการมีนโยบายที่เป็นรูปธรรมขึ้น ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ยกย่องเชิดชูเกียรติด้วย รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 55.56 เสนอว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายให้กับ อกม. ทราบและเข้าใจตรงกัน เนื่องจากการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ มากขึ้น

(4) ด้านการประสานงานพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 72.22 เสนอว่า ในระดับกระทรวงฯ ควรมีการประสานงานการบูรณาการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ระดับล่าง ขับเคลื่อนงานได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการบูรณาการและการประสานงานที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีประสิทธิภาพอย่างชัดเจน และมีการขับเคลื่อนงานไปในทิศทางเดียวกัน รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 61.11 เสนอว่า ควรมีจัดอบรมเกี่ยวกับการประสานงานให้ อกม. เนื่องจากการจัดอบรมทำความเข้าใจการปฏิบัติงาน สามารถทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้องานที่ปฏิบัติได้ดีขึ้น

(5) ด้านอื่น ๆ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวนร้อยละ 77.78 เสนอว่า ระบบสารสนเทศ อกม. ควรมีความทันสมัย เข้าถึงง่าย คำนึงถึงการนำฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในระดับผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลในระบบสารสนเทศนั้น ยังมีความซับซ้อนไม่สะดวกในการเข้าถึงข้อมูล จึงเกิดปัญหาในการนำข้อมูลมาใช้งาน รองลงมาคือ จำนวนร้อยละ 66.67 เสนอว่า อยากให้ อกม. มีค่าตอบแทนรายเดือน เนื่องจากการที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้รับค่าตอบแทน จะเป็นการสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้อีกทางหนึ่ง

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องการปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

2.1.1 จากผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.62 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษา มีสถานภาพการเป็นผู้นำในชุมชน มากกว่า 1 อย่าง เช่น เป็นสารวัตรกำนัน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, เป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น มีพื้นที่ถือครองซึ่งเป็นพื้นที่ของตนเองเฉลี่ย 22.97 ไร่ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.53 คน มีรายได้เฉลี่ย 131,793.88 บาท/ปี ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก ระยะเวลาการในการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เฉลี่ย 3.33 ปี และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ยังเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่น ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มากกว่า 1 ประเภท ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับ ชำนาญ เมืองทอง (2555, น.90) ศึกษาบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตร ในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 48.08 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า (ปวช.) ส่วนใหญ่มีการดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ทางสังคม เช่น อสม. หัวหน้าคุ้ม สารวัตรกำนัน มีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรรวมทั้งหมดเฉลี่ย 33.92 ไร่ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 3.88 คนมีรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน/ปี เฉลี่ย 290,000 บาท ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนา อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่ปฏิบัติงานมาแล้ว 2 ปี โดยมีค่าเฉลี่ย 1.55 ปี และทั้งหมดเป็นเกษตรหมู่บ้าน (อกช.)

2.1.2 จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 38.94 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี การดำรงตำแหน่งส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับปฏิบัติการ ระยะเวลาการในการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เฉลี่ย 2.06 ปี แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่จะมีอายุเฉลี่ย 38.94 ปี จึงเป็นเหตุทำให้กรมส่งเสริมการเกษตรได้เปิดสอบบรรจุเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นจำนวนมาก เพื่อนำมาทดแทนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน และการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

เฉลี่ย 2.06 ปี เนื่องจากเจ้าหน้าที่ฯ ได้รับงานตามที่ได้รับมอบหมายในหน้าที่หลายบทบาท และมีการเปลี่ยนงานบ่อย จึงเป็นเหตุให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

2.2.1 จากผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้านของภารกิจหลักของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับสุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554, น.82) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้าน ในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี โดยเฉลี่ยมีความรู้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก ดังนั้น แสดงให้เห็นว่ากระบวนการความรู้ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้มีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยสามารถดำเนินการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้านของภารกิจหลักของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ แสดงว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้ รวมถึงการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในระดับมาก เนื่องจาก งานส่งเสริมการเกษตรเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจและนำไปปฏิบัติตามได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานส่งเสริมการเกษตรจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการทำงาน และเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนงานอาสาสมัครเกษตรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2.3 จากผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จากแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งสื่อบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าสื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะสื่อบุคคล ประเภทเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีค่าเฉลี่ย 3.78 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสุสติ จันทร (2556, น.70) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดนครนายก พบว่าระดับการได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้

ด้านการเกษตร จากแหล่งต่าง ๆ ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.15 เมื่อพิจารณารายละเอียดแหล่งความรู้ด้านการเกษตรในแต่ละด้าน พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีระดับการได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ในระดับมาก 3 แหล่ง คือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร วิทยุโทรทัศน์ และคู่มือการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน แสดงว่า แหล่งความรู้ด้านการเกษตรของอาสาสมัครเกษตร ยังให้ความสำคัญและเชื่อมั่นในตัวของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นช่องทางในการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร แต่อย่างไรก็ตามในการรับข้อมูลข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ถ้าสามารถรับข้อมูลข่าวสารได้จากหลายช่องทาง ก็จะช่วยให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการรับข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว สามารถช่วยให้การปฏิบัติงานที่รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น

2.2.4 จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ได้มีการสนับสนุนการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสื่อบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าสื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะสื่อบุคคลประเภทเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีค่าเฉลี่ย 4.11 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับอัญญา คณาภรณ์ (2549, น.73) ศึกษาเรื่องการถ่ายทอดความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอในเขตภาคกลาง พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีลักษณะการถ่ายทอดความรู้การเกษตรตามแนวคิด ทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านประสบการณ์ในการเรียนรู้ แนวทางการเรียนรู้ ความพร้อมในการเรียนรู้ และกระบวนการถ่ายทอดความรู้ แสดงว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญต่อเกษตรกรมาก ที่สามารถเป็นสื่อกลางในการให้บริการความรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เข้าถึงเกษตรกรในระดับพื้นที่ และเป็นที่ศรัทธาไว้วางใจต่อเกษตรกร ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรยังมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการนำมาใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันอีกด้วย

2.3 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

2.3.1 จากผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ มีการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้านของภารกิจหลักของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับเจษฎา กาพย์ไชย

(2556, น.89) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับมาก เช่นเดียวกับภัทรพล เถลิมาชาติ และสมัย ศรีหาญ (2553, น.39) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาปศุสัตว์ ในอำเภอธาตุพนม พบว่าผลการปฏิบัติงานโดยรวมของอาสาปศุสัตว์อยู่ในระดับดี และปฏิบัติงานในระดับดีมาก แสดงว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ดี และเมื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ให้ความรู้ คำแนะนำแก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในการปฏิบัติงาน ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการปฏิบัติงานได้มากขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน

2.3.2 การส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ มีการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านของภารกิจหลักของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ แสดงว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพการทำงานในทุกด้าน มีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคน ที่ได้ตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจในหน้าที่และเพิ่มพูนความรู้ในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเข้าใจ สามารถปฏิบัติงานได้จริง และยังสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรไปในทางที่ดีได้

2.4 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

2.4.1 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จากผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมมีความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยทั้งหมด 15 ประเด็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2560, น.1) สรุปผลการสัมมนาขับเคลื่อนงานอาสาสมัครเกษตร ปี 2560 พบว่า นโยบายและแนวทางการพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร เพื่อให้มีศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ ถือเป็นภารกิจที่สำคัญของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยยึดหลักว่าเกษตรกร คือ ผู้ประกอบการด้านการเกษตร แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาศักยภาพทักษะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความสำคัญในทุก ๆ ด้าน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามภารกิจของ

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จได้ รวมทั้งทำหน้าที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับหมู่บ้าน และเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรด้วย

2.4.2 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

(อกม.) จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมมีความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในระดับมาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี 7 ประเด็น ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2560, น.2) สรุปผลการสัมมนาขับเคลื่อนงานอาสาสมัครเกษตร ปี 2560 พบว่า การดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรตามโครงสร้างกระบวนการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน นอกจากเป็นการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว ยังต้องบูรณาการงานร่วมกับหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้วย เพื่อให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจ 4 ข้อ ได้เต็มประสิทธิภาพ มีผลงานเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการปฏิบัติงานสามารถเป็นข้อมูลเพื่อรับคำตอบแทนตามรายชิ้นงานหรือแต่ละภารกิจได้ แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาศักยภาพ ทักษะการถ่ายทอดความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ให้มีความรู้ความเข้าใจในงานส่งเสริมการเกษตร ในความสามารถปฏิบัติงานสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ เพื่อให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่และพัฒนาให้เป็นต้นแบบแก่เกษตรกรในชุมชน พร้อมทั้งควรจัดสวัสดิการ การสร้างขวัญกำลังใจและการยกย่องเชิดชูเกียรติให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานในการดำเนินงานต่อไป

2.5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ตามความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

2.5.1 ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

จากผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยบทบาทหน้าที่หลักอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับวิไล อุตสาห์ (2556, น.75) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ด้านจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในภาพรวมระดับน้อย โดยมีปัญหาในการปฏิบัติระดับปานกลาง แสดงให้

เห็นว่า ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เมื่อได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอในการปฏิบัติงาน มีความชัดเจนในด้านนโยบาย สามารถช่วยให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ประสบผลสำเร็จได้อย่างราบรื่น รวมทั้งเกิดขวัญกำลังใจในการทำงานเพิ่มขึ้น

2.5.2 ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการปฏิบัติงานตามนโยบาย และด้านการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงว่า นโยบาย ภารกิจ และขอบเขตงานที่รับผิดชอบ ผู้บังคับบัญชาต้องมีความชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และลดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากบางนโยบายที่สั่งการลงมาอยู่นอกเหนือภารกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่รับงานหลายภารกิจ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่มีความลำบากในการปฏิบัติงาน และไม่ถนัดในด้านนั้นๆ ด้วย ทำให้การทำงานล่าช้าไม่ตอบสนองกับบางนโยบายที่เร่งด่วนได้ ในด้านการถ่ายทอดความรู้ เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจในหน้าที่ เพื่อนำความรู้ไปส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรได้เข้าใจและปฏิบัติตามได้จริง

3. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

3.1 ข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ต่ออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประกอบด้วย

3.1.1 ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน

1) ควรสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บบันทึกข้อมูล และเพื่อความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากการปฏิบัติงานในพื้นที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในด้านของอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานยังไม่เพียงพอ ควรมีการสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว และการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้นในการปฏิบัติงาน

2) ควรได้รับการช่วยเหลือด้านสวัสดิการ มีค่าตอบแทนเป็นประจำรายเดือน เนื่องจากการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นการทำงานด้วยจิตอาสา ดังนั้นควรมีการจัดสรรสวัสดิการ เพื่อเป็นการยกย่อง และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

3.1.2 ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

1) ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ทุกเวที เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นตัวแทนของเกษตรกรในหมู่บ้าน เมื่อมีการประชุม จะได้เป็นตัวแทนของหมู่บ้านในการเพิ่มเติมข้อมูล เสนอแนะความต้องการเกษตรกรได้ตรงกับเป้าหมายที่วางแผนไว้

2) ควรมีการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในระดับหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำแผนพัฒนาฯ เนื่องจากการวางแผนพัฒนาเกษตรกรนั้น ต้องมีปัญหาด้านเกษตรในพื้นที่ก่อน ว่าปัญหาเกิดจากอะไร มีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง ซึ่งจะได้นำมาสู่การวางแผนพัฒนาการเกษตรได้ และตรงตามเป้าหมายความต้องการของเกษตรกร

3.1.3 ด้านการประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน

1) ควรเป็นผู้นำด้านการเกษตร เพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม และแก้ไขปัญหา เนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นเกษตรกรที่มีอยู่ในพื้นที่ มีความใกล้ชิดกับเกษตรกร และ มีความเป็นผู้นำ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อเกษตรกรด้วยกัน ทำให้เกิดการยอมรับได้ดี

2) มีการใช้สื่อที่หลากหลาย ในการกระจายข่าวประชาสัมพันธ์สู่เกษตรกร เนื่องจากการใช้สื่อที่หลากหลาย เป็นการกระตุ้นการรับรู้ข่าวสารให้กับเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีความต้องการข้อมูลเพิ่มเติม อยากรู้รู้เพื่อการพัฒนาตนเอง

3.1.4 ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ที่มีในหมู่บ้าน เพื่อความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันต่อเหตุการณ์

2) มีการติดตาม ช่วยเหลือเกษตรกรเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้าน เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง โรคแมลง เนื่องจากการติดตามช่วยเหลือเกษตรกร ทำให้ได้ทราบถึงปัญหาความต้องการของเกษตรกร และได้รับการบริการที่ทันต่อเหตุการณ์

3.2 ข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

3.2.1 ด้านการถ่ายทอดความรู้

1) ควรมีการสนับสนุนสื่อความรู้ ในการถ่ายทอดความรู้ให้ อคม. เนื่องจากการใช้สื่อการเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร การถ่ายทอดความรู้ ให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ทำให้เกิดการสื่อสารที่ดี เกิดการเข้าใจที่ดี และเข้าใจง่ายตรงประเด็น

2) ควรมีการส่งเสริมศูนย์เรียนรู้ อคม. ต้นแบบ เนื่องจากการส่งเสริมการก่อตั้งศูนย์เรียนรู้ อคม. ต้นแบบ ทำให้เกิดการเรียนที่เป็นระบบ เพราะสามารถนำไปปฏิบัติได้เกิดผลดีที่ต่อเกษตรกร

3.2.2 ด้านการให้บริการ

1) ควรสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ ให้กับ อคม./ชมรม อคม. ทุกระดับ เนื่องจากการที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้รับการสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เกิดความสะดวกในการปฏิบัติงาน และผลงานที่ได้ปฏิบัติมีประสิทธิภาพขึ้นด้วย

2) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ อคม. ในการให้บริการแก่เกษตรกร เนื่องจากการพัฒนาความรู้ด้านบทบาทหน้าที่ให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นการทำความเข้าใจให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ทราบและเข้าใจในบทบาทหน้าที่มากขึ้น

3.2.3 ด้านการปฏิบัติงานตามนโยบาย

1) ควรกำหนดนโยบายการส่งเสริมสนับสนุน อคม. ในด้านสวัสดิการ ค่าตอบแทนในการทำงาน เนื่องจากการมีนโยบายที่เป็นรูปธรรมขึ้น ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ยกย่องเชิดชูเกียรติด้วย

2) ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายให้กับ อคม. ทราบและเข้าใจตรงกัน เนื่องจากการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ มากขึ้น

3.2.4 ด้านการประสานงาน

1) ในระดับกระทรวงฯ ควรมีการประสานงาน การบูรณาการการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ระดับล่าง ขับเคลื่อนงานได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการบูรณาการและการประสานงานที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีประสิทธิภาพอย่างชัดเจน และมีการขับเคลื่อนงานไปในทิศทางเดียวกัน

2) ควรมีจัดอบรมเกี่ยวกับการประสานงานให้ อคม. เนื่องจากการจัดอบรม ทำให้ความเข้าใจการปฏิบัติงาน สามารถทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้องานที่ปฏิบัติได้ดีขึ้น

3.2.5 ด้านอื่นๆ

1) ระบบสารสนเทศ อคม. ควรมีความทันสมัย เข้าถึงง่าย คำนึงถึงการนำฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในระดับผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลในระบบสารสนเทศนั้น ยังมีความซับซ้อนไม่สะดวกในการเข้าถึงข้อมูล จึงเกิดปัญหาในการนำข้อมูลมาใช้งาน

2) ให้ อคม. มีค่าตอบแทนรายเดือน เนื่องจากการที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้รับค่าตอบแทน จะเป็นการสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้อีกทางหนึ่ง

3.3 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกร เจ้าหน้าที่ หน่วยงานภาคี เกี่ยวกับการร่วมกันดำเนินการในหมู่บ้าน/ชุมชน ต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาปรับปรุงศักยภาพการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน รวมทั้งการบูรณาการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อการบูรณาการดำเนินงานที่ชัดเจน

3.3.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนสวัสดิการการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และยกย่องเชิดชูเกียรติ กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

3.3.4 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). *คู่มืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ฉบับปรับปรุง 2560*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นิเวศธรรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย).
- _____. (2560). *สรุปผลการสัมมนาขับเคลื่อนงานอาสาสมัครเกษตร ปี 2560*. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). *ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัครเกษตร พ.ศ. 2560*. ประกาศ ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2560.
- กณณิดา บุญยิ่ง. (2556). *บทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในการส่งเสริมการเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- จำเริญ จันทระประภา. (2559). *สำนักงานราชบัณฑิตยสภา body of knowledge – knowledge – knowledge management (km)*. ค้นคืนวันที่ 31 สิงหาคม, 2559, จาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=body-of-knowledge-knowledge-knowledge-management-km>.
- จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ. (2555). *จิตวิทยาทั่วไป*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจษฎา กายไชย. (2556). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- เฉลิมศักดิ์ คุ้มทรัพย์. (2556). “วิธีการส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร* หน่วยที่ 8 นนทบุรี สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชำนาญ เมืองลอง. (2555). *บทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ชูดา จิตพิทักษ์. (2528). *พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สารมวลชน

- เชาว์ โจนแสง. (2551). *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นนทบุรี.
- จิตติชญาณ์ เปรมกิจ. (2552). *บทบาทหมอดินอาสาในการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงดิน
ในจังหวัดกาญจนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ดร. กานต์สุดา มามะศิริานนท์. (2557). *การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพฯ: ส.เอเซียเพรส (1989).
- ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์. (2546). *การพัฒนาบุคคล*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช. นนทบุรี.
- ธีรรัตน์ นิธิสมบัติ และ วิจิตร รินทระ. (2556). *รายงานการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานอาสาสมัคร
เกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนัก
ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4 จังหวัดขอนแก่น กรมส่งเสริมการเกษตร*.
- นาฏสุดา เชนนะสิริ. (2548). *การฝึกอบรมเกษตรกร:แนวทางสู่การปฏิบัติ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
จันทระเกษม, กรุงเทพมหานคร.
- บุญตา ไล่เลิศ. (2550). *บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- ประทีป อยู่สุข. (2556). *รายงานการดำเนินงานพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ปี 2554/2556*.
กรมส่งเสริมการเกษตร.
- ประวิช จรด้า. (2559). *ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาเกษตรกรและอาสาสมัครเกษตร สัมภาษณ์โดย
นางสาวขวัญใจ เส็งเอี่ยม ที่กลุ่มพัฒนาเกษตรกรและอาสาสมัครเกษตร กองพัฒนา
เกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร*.
- ผุสดี จันทร. (2556). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตร
หมู่บ้านในจังหวัดนครนายก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2556). “แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวล
สาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา หน่วยที่ 4 นนทบุรี สาขาวิชา
เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*.

- พัชรารักษ์ แก้วน้ำใส. (2546). *บทบาทอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในจังหวัดอ่างทอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัย
 ธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ภัทรพล เฉลิมชาติ และสมัย ศรีหาญ. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาปศุสัตว์
 ในอำเภอชาติพนม*. รายงานผลการวิจัย ทะเบียนวิชาเลขที่ 5 4 (2)-0216(4)-004
 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- มนตรี เข้มสูงเนิน. (2556). *เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
 (อกม.) จังหวัดนครราชสีมา ปี 2556*.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2559). *องค์การแห่งความรู้: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่
 10). กรุงเทพมหานคร: แชนท์ โฟร์ พรินต์ติ้ง.
- ระพีภัทร์ เสริมสุขจิระโชติ. (2556). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ
 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
 มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). “ความรู้” ใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพร
 เกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระ
 ชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2544. กรุงเทพมหานคร: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
 หน้า 243
- _____. (2546). *บทบาท*. ใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542.
- วินิจ เกตุขำ และ คำเพชร ฉัตรศุภสกุล. (2522). *กระบวนการกลุ่มศึกษา*. กรุงเทพมหานคร.
- วิไล อุดสำห้. (2556). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัด
 อุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วีณา พงศ์พัฒนานนท์. (2551). *บทบาทในการจัดทำแผนชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
 ประจำตำบลในเขตภาคกลาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
 ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

- ศศิธร หุ่นทอง. (2555). *บทบาทหมอดินอาสาในการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ
กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สนธยา พลศรี. (2550). *เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- สมคิด บางโม. (2553). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพมหานคร: วิทยพัฒน์.
- สมใจ ทองวิเศษ. (2556). *การมีส่วนร่วมการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดยะลา*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สรายุทธ กันหลง. (2555). *การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Cronbach's alpha*. ค้นคืน
วันที่ 27 ตุลาคม, 2560, จาก <http://www.ipernity.com/blog/248956/424773>.
- สินธร คำเหมือน. (2550). *บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูและผู้บริหาร*.
คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพจน์ ภูมิสุข. (2559). *รายงานแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรจังหวัด
สุรินทร์ ประจำปี 2559*.
- สุวิสาส์ กันตอนันตพร. (2554). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตร
หมู่บ้าน ในจังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อังกาบ กอศรีพร. (2545). *สังคมวิทยาเบื้องต้น* เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
โอเดียนสโตร์.
- อัยฉูวงศ์ นาคบรรพ์. (2549). *การถ่ายทอดความรู้การเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำ
อำเภอในเขตภาคกลาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

สำหรับ อคม.

ลำดับที่.....

ชุดที่ 1

แบบสอบถามอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อคม.)

สำหรับงานวิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์

*****

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อคม.) การตอบแบบสอบถามนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานการพัฒนาส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทุกตอน ตามสภาพความเป็นจริง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ในแต่ละข้อตามความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่าน คำตอบของท่านผู้ศึกษาจะถือเป็นความลับจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อคม.)

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อคม.)

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อคม.)

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อคม.)

ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อคม.)

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวขวัญใจ เสงี่ยม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาส่งเสริมและพัฒนากษัตริ์

**ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของอาสาสมัครเกษตร
หมู่บ้าน (อกม.)**

1. เพศ 1.ชาย 2.หญิง
2. อายุ ..... ปี (เกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)
3. การศึกษา 1.ไม่ได้รับการศึกษา 2.ระดับประถมศึกษา 3.ระดับมัธยมศึกษา
 4.ระดับปริญญาตรี 5.ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า
4. สมาชิกในครัวเรือน ทั้งหมด..... คน
5. จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ ทั้งหมด ..... คน
6. การประกอบอาชีพของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1.ทำนา 2.ทำสวน 3.ทำไร่ 4.เลี้ยงสัตว์ 5.ค้าขาย
 6.รับจ้าง 7.รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 8.อื่นๆ ระบุ.....
7. พื้นที่ทำการเกษตร ..... ไร่
8. รายได้ .....บาท/ปี
- 9 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อกม. .... ปี (เกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)
10. สถานภาพทางสังคมในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1.กำนัน 2.ผู้ใหญ่บ้าน 3.สารวัตรกำนัน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
 4.นายกเทศมนตรี/นายก อบต. 5.สมาชิกสภาเทศบาล/สมาชิก อบต.
 6.อื่นๆ ระบุ.....
11. การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่น ๆ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1.อาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ 2.อาสาสมัครฝนหลวง 3.ครูยาง
 4.อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี 5.ประมงอาสา 6.อาสาปศุสัตว์
 7.อาสาสมัครสหกรณ์ 8.หมอดินอาสา 9.เกษตรหมู่บ้าน
 10.อาสาสมัครชลประทาน 11.เศรษฐกิจการเกษตรอาสา
 12.อาสาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 13.อาสาสมัครชวานาชั้นนำ

**ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตร
หมู่บ้าน (อกม.)**

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ข้อที่	ประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับความรู้ความเข้าใจ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน						
1.	การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืช เศรษฐกิจ (ทพศ.)	.....	.....	.....	.....	.....
2.	อำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการ ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียน เกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุง ข้อมูลเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
3.	การร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	.....	.....	.....	.....	.....
4.	การช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วม ให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม	.....	.....	.....	.....	.....
5.	การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกกลุ่มตรวจสอบพื้นที่แปลง เพาะปลูกของเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ หมู่บ้าน						
6.	การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
7.	การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของ อาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
8.	การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
9.	การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ หมู่บ้าน/ ตำบล	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับความรู้ความเข้าใจ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
10.	การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน	.....	.....	.....	.....	.....
การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน						
11.	การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
12.	การประสานงานการถ่ายทอดความรู้	.....	.....	.....	.....	.....
13.	การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร	.....	.....	.....	.....	.....
14.	การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ในหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
15.	การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอด ความรู้	.....	.....	.....	.....	.....
การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						
16.	การจัดทำแปลงพยานเพื่อติดตามสถานการณ์ การระบาด	.....	.....	.....	.....	.....
17.	การสำรวจพื้นที่ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....
18.	การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	.....	.....	.....	.....	.....
19.	การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการ ช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....
20.	ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นใน การช่วยเหลือผู้ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....

2.2 แหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ข้อที่	ประเด็นแหล่งความรู้ ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับการรับข่าวสาร				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
สื่อบุคคล						
1.	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	.....	.....	.....	.....	.....
2.	ผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต.	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นแหล่งความรู้ ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับการรับข่าวสาร				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
3.	เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ครู, กศน.	.....	.....	.....	.....	.....
4.	เพื่อนบ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
สื่อกิจกรรม						
5.	การอบรม	.....	.....	.....	.....	.....
6.	การชมนิทรรศการ	.....	.....	.....	.....	.....
7.	การสาธิต	.....	.....	.....	.....	.....
8.	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	.....	.....	.....	.....	.....
9.	ทัศนศึกษาดูงาน	.....	.....	.....	.....	.....
สื่อสิ่งพิมพ์						
10.	หนังสือพิมพ์	.....	.....	.....	.....	.....
11.	วารสาร	.....	.....	.....	.....	.....
12.	แผ่นพับ	.....	.....	.....	.....	.....
13.	โปสเตอร์	.....	.....	.....	.....	.....
14.	หนังสือ/เอกสารเผยแพร่ความรู้	.....	.....	.....	.....	.....
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ						
15.	วิทยุกระจายเสียง	.....	.....	.....	.....	.....
16.	หอกระจายข่าว	.....	.....	.....	.....	.....
17.	วิทยุโทรทัศน์	.....	.....	.....	.....	.....
18.	แผ่นรายการเสียง หรือวีดิทัศน์ รูปแบบ VCD/DVD	.....	.....	.....	.....	.....
19.	อินเทอร์เน็ต (Internet)	.....	.....	.....	.....	.....
20.	เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เฟสบุ๊ก (Facebook), แอปพลิเคชันไลน์ (Line)	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ข้อที่	ประเด็นการปฏิบัติงานตามบทบาท ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับการปฏิบัติงาน				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน						
1.	การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	.....	.....	.....	.....	.....
2.	อำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
3.	การร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	.....	.....	.....	.....	.....
4.	การช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วมให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม	.....	.....	.....	.....	.....
5.	การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสำรวจพื้นที่แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน						
6.	การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
7.	การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
8.	การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
9.	การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ ตำบล	.....	.....	.....	.....	.....
10.	การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นการปฏิบัติงานตามบทบาท ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับการปฏิบัติงาน				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน						
11.	การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
12.	การประสานงานการถ่ายทอดความรู้	.....	.....	.....	.....	.....
13.	การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร	.....	.....	.....	.....	.....
14.	การประสานงานแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
15.	การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้	.....	.....	.....	.....	.....
การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						
16.	การจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด	.....	.....	.....	.....	.....
17.	การสำรวจพื้นที่ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....
18.	การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	.....	.....	.....	.....	.....
19.	การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....
20.	ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ข้อที่	ประเด็นความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับความต้องการ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1.	ควรมีการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาทักษะฝึกอบรม เพิ่มความรู้ทางวิชาการและทักษะการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....	.....
2.	ควรมีการสนับสนุนข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....	.....
3.	ควรมีการสนับสนุนสื่อในการประชาสัมพันธ์ โครงการฯ และการปฏิบัติงาน เช่น ป้ายไวนิล, โปสเตอร์, โบว์ชัวร์, สปอตโฆษณา, แผ่นพับ, ใบปลิว ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....
4.	ควรมีการสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องขยายเสียง กระจาป้า หัว ชุดตรวจวิเคราะห์ดิน-น้ำ-ปุ๋ย ภาคนาม, แวนขยายตรวจศัตรูพืช ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....
5.	ควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง, ค่าเบี้ยประชุม, ค่าป่วยการ, ค่าตอบแทนรายเดือน ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....
6.	ควรสนับสนุนบัตรประจำตัว ชุดเครื่องแบบ เครื่องแต่งกาย ที่แสดงถึงผู้ช่วยการปฏิบัติงานของราชการ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่	.....	.....	.....	.....	.....
7.	ควรสนับสนุนเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อการประสานงาน เช่น โทรศัพท์มือถือ, สนับสนุนค่าโทรศัพท์ ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....
8.	ควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรติ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน เช่น การประกาศเกียรติคุณ, การให้เงินรางวัล ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับความต้องการ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
9.	ควรมีการสนับสนุนวัสดุ-ปัจจัยในการผลิตทางการเกษตรเพื่อจัดทำแปลงสาธิตในหมู่บ้าน เช่น ปุ๋ย, พันธุ์พืช, สารอินทรีย์, สารเคมี, สารชีวภาพ ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....
10.	ควรมีการติดตาม เชื่อมเยินการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อย่างต่อเนื่อง พร้อมกับให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามภารกิจให้ลุล่วง	.....	.....	.....	.....	.....
11.	ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกับอาสาสมัครเกษตรสาขาอื่น ๆ ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความสำคัญจำเป็น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหมู่บ้านหน่วยงานต่างๆ	.....	.....	.....	.....	.....
12.	ควรมีการผลักดันให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้เป็นบุคลากรภาครัฐ หรือมีกฎหมายรองรับ เช่นเดียวกับ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อความมั่นคงในอาชีพ และเป็นขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....	.....
13.	ควรเปิดโอกาสให้เข้าร่วมประชุม อกม.ประจำปี งานสังสรรค์ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เพื่อพบปะและทำความรู้จักในระหว่างอาสาสมัครเกษตร สาขาต่างๆ	.....	.....	.....	.....	.....
14.	ควรเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์กรอื่นๆ	.....	.....	.....	.....	.....
15.	ควรมีการสนับสนุนให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดทัศนศึกษา/ศึกษาดูงานด้านการเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....	.....

**ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของ
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)**

5.1 ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ข้อที่	ประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับปัญหา				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน						
1.	การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืช เศรษฐกิจ (ทพศ.)	.....	.....	.....	.....	.....
2.	อำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการ ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียน เกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุง ข้อมูลเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
3.	การร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	.....	.....	.....	.....	.....
4.	การช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และเข้าร่วม ให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาคม	.....	.....	.....	.....	.....
5.	การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสำรวจพื้นที่แปลง เพาะปลูกของเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ หมู่บ้าน						
6.	การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
7.	การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของ อาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
8.	การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับปัญหา				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
9.	การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ หมู่บ้าน/ ตำบล	.....	.....	.....	.....	.....
10.	การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน	.....	.....	.....	.....	.....
การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน						
11.	การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
12.	การประสานงานการถ่ายทอดความรู้	.....	.....	.....	.....	.....
13.	การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร	.....	.....	.....	.....	.....
14.	การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ในหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
15.	การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอด ความรู้	.....	.....	.....	.....	.....
การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง						
16.	การจัดทำแปลงพยานณ์เพื่อติดตามสถานการณ์ การระบาด	.....	.....	.....	.....	.....
17.	การสำรวจพื้นที่ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....
18.	การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	.....	.....	.....	.....	.....
19.	การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการ ช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....
20.	ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นใน การช่วยเหลือผู้ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....

5.2 ข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

เพื่อให้การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีประสิทธิภาพมากขึ้น ท่านมีข้อเสนอแนะ และแนวทางการปฏิบัติงาน อย่างไรบ้าง

5.2.1 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน

.....
.....
.....

5.2.2 การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

.....
.....
.....
.....

5.2.3 การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน

.....
.....
.....
.....

5.2.4 การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

.....
.....
.....
.....

*** ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ***

สำหรับเจ้าหน้าที่

ลำดับที่.....

ชุดที่ 2

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)
สำหรับงานวิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์

*****

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) การตอบแบบสอบถามนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงาน การพัฒนาส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทุกตอน ตามสภาพความเป็นจริง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ในแต่ละข้อตามความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่าน คำตอบของท่านผู้ศึกษาจะถือเป็นความลับจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ตอนที่ 3 การส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ตอนที่ 4 การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวขวัญใจ เส็งเอี่ยม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

1. เพศ 1.ชาย 2.หญิง
2. อายุ ..... ปี (เกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)
3. การศึกษา 1.ระดับประถมศึกษา 2.ระดับมัธยมศึกษา
 3.ระดับปริญญาตรี 4.ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า
4. ตำแหน่ง.....
ระดับ 1.ปฏิบัติการ 2.ชำนาญการ 3.ชำนาญการพิเศษ 4.อื่นๆ.....
สังกัด.....
- 5 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อกม. .... ปี (เกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และแหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
(อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ข้อที่	ประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับความรู้ความเข้าใจ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน						
1.	การรวบรวมข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืช เศรษฐกิจ (ทพศ.)	.....	.....	.....	.....	.....
2.	อำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการ ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้นทะเบียน เกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุง ข้อมูลเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
3.	การร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการออกสำรวจตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับความรู้ความเข้าใจ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
4.	การช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาม และเข้าร่วม ให้ข้อมูล ตรวจสอบในเวทีประชาม	.....	.....	.....	.....	.....
5.	การร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสู่มตรวจสอบพื้นที่ แปลงเพาะปลูกของเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ หมู่บ้าน						
6.	การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
7.	การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของ อาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
8.	การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
9.	การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ หมู่บ้าน/ ตำบล	.....	.....	.....	.....	.....
10.	การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน	.....	.....	.....	.....	.....
การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน						
11.	การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
12.	การประสานงานการถ่ายทอดความรู้	.....	.....	.....	.....	.....
13.	การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร	.....	.....	.....	.....	.....
14.	การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ในหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
15.	การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอด ความรู้	.....	.....	.....	.....	.....
การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง						
16.	การจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์ การระบาด	.....	.....	.....	.....	.....
17.	การสำรวจพื้นที่ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับความรู้ความเข้าใจ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
18.	การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	.....	.....	.....	.....	.....
19.	การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการ ช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....
20.	ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นใน การช่วยเหลือผู้ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....

2.2 แหล่งความรู้ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

ข้อที่	ประเด็นแหล่งความรู้ ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับการรับข่าวสาร				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
สื่อบุคคล						
1.	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	.....	.....	.....	.....	.....
2.	ผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต.	.....	.....	.....	.....	.....
3.	เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ครู, กศน.	.....	.....	.....	.....	.....
4.	เพื่อนบ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
สื่อกิจกรรม						
5.	การอบรม	.....	.....	.....	.....	.....
6.	การชมนิทรรศการ	.....	.....	.....	.....	.....
7.	การสาธิต	.....	.....	.....	.....	.....
8.	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	.....	.....	.....	.....	.....
9.	ทัศนศึกษาดูงาน	.....	.....	.....	.....	.....
สื่อสิ่งพิมพ์						
10.	หนังสือพิมพ์	.....	.....	.....	.....	.....
11.	วารสาร	.....	.....	.....	.....	.....
12.	แผ่นพับ	.....	.....	.....	.....	.....
13.	โปสเตอร์	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นแหล่งความรู้ ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับการรับข่าวสาร				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
14.	หนังสือ/เอกสารเผยแพร่ความรู้	.....	.....	.....	.....	.....
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ						
15.	วิทยุกระจายเสียง	.....	.....	.....	.....	.....
16.	หอกระจายข่าว	.....	.....	.....	.....	.....
17.	วิทยุโทรทัศน์	.....	.....	.....	.....	.....
18.	แผ่นรายการเสียง หรือวีดิทัศน์ รูปแบบ VCD/DVD	.....	.....	.....	.....	.....
19.	อินเทอร์เน็ต (Internet)	.....	.....	.....	.....	.....
20.	เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เฟสบุ๊ก (Facebook), แอปพลิเคชันไลน์ (Line)	.....	.....	.....	.....	.....

**ตอนที่ 3 การส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่
ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)**

ข้อที่	ประเด็นการส่งเสริมบทบาท ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับการส่งเสริม				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน						
1.	แจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ ให้ อกม. ทราบเรื่องการ ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) การขึ้นทะเบียน เกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	.....	.....	.....	.....	.....
2.	อำนวยความสะดวก/ ให้คำแนะนำเบื้องต้นในการ ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) และการขึ้น ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
3.	ออกสำรวจตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นการส่งเสริมบทบาท ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับการส่งเสริม				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
4.	ตรวจสอบ ให้ความรู้ และเข้าร่วมให้ข้อมูลในเวที ประชาคม	.....	.....	.....	.....	.....
5.	ออกคู่มือตรวจสอบพื้นที่แปลงเพาะปลูกของ เกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ หมู่บ้าน						
6.	การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
7.	การรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของ อาสาสมัครเกษตรกรและเกษตรกรในหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
8.	การให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
9.	การร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ หมู่บ้าน/ ตำบล	.....	.....	.....	.....	.....
10.	การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีการจัดทำแผน	.....	.....	.....	.....	.....
การประสานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน						
11.	การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกร	.....	.....	.....	.....	.....
12.	การช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/ วิทยากร	.....	.....	.....	.....	.....
13.	การประสานงานในการแก้ไขปัญหาของ เกษตรกรในหมู่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
14.	การเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอด ความรู้	.....	.....	.....	.....	.....
15.	การจัดหาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ต้นแบบ	.....	.....	.....	.....	.....
การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง						
16.	การจัดทำแปลงพยานณ์เพื่อติดตามสถานการณ์ การระบาด	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นการส่งเสริมบทบาท ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับการส่งเสริม				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
17.	การสำรวจพื้นที่ที่ประสบภัย และประสานงาน เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ และ ร่วมสำรวจพื้นที่ที่ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....
18.	การประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	.....	.....	.....	.....	.....
19.	ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นใน การช่วยเหลือผู้ประสบภัย	.....	.....	.....	.....	.....
20	การจัดทำสรุป และรายงานผลการดำเนินการ	.....	.....	.....	.....	.....

**ตอนที่ 4 การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)
ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)**

ข้อที่	ประเด็นความต้องการพัฒนาศักยภาพการ ปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับความต้องการ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
1.	การสนับสนุนให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้รับ การพัฒนาทักษะฝึกอบรม เพิ่มความรู้ทางวิชาการ และทักษะการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....	.....
2.	การสนับสนุนข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นต่อการ ปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....	.....
3.	การสนับสนุนสื่อในการ ประชาสัมพันธ์ โครงการฯ และการปฏิบัติงาน เช่น ป้ายไวนิล, โปสเตอร์, โบว์ชัวร์, สปอตโฆษณา, แผ่นพับ, ใบปลิว ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....
4.	การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องขยายเสียง กระเป๋าคาดหู ชุดตรวจวิเคราะห์ดิน-น้ำ-ปุ๋ย ภาคสนาม, แวนขยายตรวจศัตรูพืช ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับความต้องการ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
5.	สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง, ค่าเบี้ยประชุม, ค่าป่วยการ, ค่าตอบแทนรายเดือน ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....
6.	สนับสนุนชุดเครื่องแบบ เครื่องแต่งกาย ที่แสดงถึงผู้ช่วยการปฏิบัติงานของราชการ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่	.....	.....	.....	.....	.....
7.	สนับสนุนเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อการประสานงาน เช่น โทรศัพท์มือถือ, สนับสนุนค่าโทรศัพท์ ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....
8.	การยกย่องเชิดชูเกียรติอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน เช่น การประกาศเกียรติคุณ, การให้เงินรางวัล	.....	.....	.....	.....	.....
9.	การสนับสนุนวัสดุ-ปัจจัยในการผลิตทางการเกษตรเพื่อจัดทำแปลงสาธิตในหมู่บ้าน เช่น ปุ๋ย, พันธุ์พืช, สารอินทรีย์, สารเคมี, สารชีวภาพ ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....
10.	การติดตาม เชื่อมโยนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามภารกิจให้ลุล่วง	.....	.....	.....	.....	.....
11.	กำหนดบทบาทหน้าที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกับอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความสำคัญจำเป็นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของหมู่บ้าน หน่วยงานต่างๆ	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นความต้องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ระดับความต้องการ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
12.	การผลักดันให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้เป็นบุคลากรภาครัฐ หรือมีกฎหมายรองรับ เช่นเดียวกับ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อความมั่นคงในอาชีพ และเป็นขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....	.....
13	เปิดโอกาสให้เข้าร่วมประชุม อกม.ประจำปี งานสังสรรค์ (อกม.) เพื่อพบปะและทำความรู้จักในระหว่าง อาสาสมัครเกษตร สาขาต่างๆ	.....	.....	.....	.....	.....
14	เปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์กรอื่นๆ	.....	.....	.....	.....	.....
15.	การสนับสนุนให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดทัศนศึกษา/ศึกษาดูงานด้านการเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....	.....

**ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการดำเนินงานและการส่งเสริมบทบาทของ
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัคร
เกษตรหมู่บ้าน (อกม.)**

5.1 ท่านพบปัญหา อุปสรรคในการทำงานส่งเสริมการเกษตรอย่างไรบ้าง

ข้อที่	ประเด็นด้านปัญหา	ระดับปัญหา				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
ด้านการถ่ายทอดความรู้						
1.	ทักษะในการส่งเสริม แนะนำ ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจต่ออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	.....	.....	.....	.....	.....
2.	การเขียนเขียนเกษตรกร ให้คำแนะนำ การแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....	.....
3.	การพัฒนาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	.....	.....	.....	.....	.....
4.	สื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	.....	.....	.....	.....	.....
ด้านการปฏิบัติงานตามนโยบาย						
5.	การกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....	.....
6.	การกำหนดภารกิจ และขอบเขตงานที่รับผิดชอบ	.....	.....	.....	.....	.....
7.	มีการแทรกแซงการทำงานจากหน่วยงานภายนอก	.....	.....	.....	.....	.....
ด้านการให้บริการ						
8.	จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ	.....	.....	.....	.....	.....
9.	การให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว	.....	.....	.....	.....	.....
10.	ระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์	.....	.....	.....	.....	.....
ด้านการประสานงาน						
11.	ความร่วมมือเจ้าหน้าที่กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	ประเด็นด้านปัญหา	ระดับปัญหา				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
12.	การประสานงานบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ	.....	.....	.....	.....	.....
ด้านอื่นๆ						
13.	ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ของงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่	.....	.....	.....	.....	.....
14..	เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....	.....
15.	การสั่งการของผู้บังคับบัญชา	.....	.....	.....	.....	.....

5.2 ท่านมีข้อเสนอแนะ และแนวทางส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) อย่างไรบ้าง โปรดอธิบาย

5.2.1 ด้านการถ่ายทอดความรู้

.....

.....

.....

.....

5.2.2 ด้านการให้บริการ

.....

.....

.....

.....

5.2.3 ด้านการปฏิบัติงานตามนโยบาย

.....

.....

.....

.....

5.2.4 ด้านการประสานงาน

.....

.....

.....

.....

5.2.5 ด้านอื่นๆ

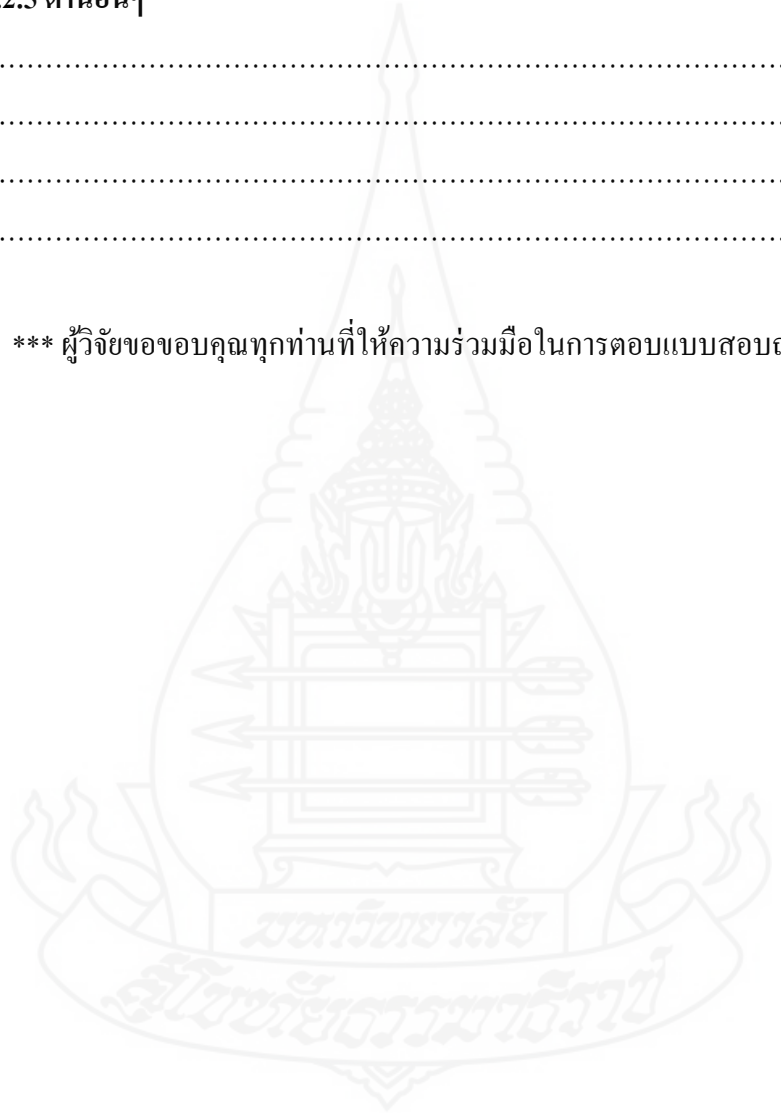
.....

.....

.....

.....

*** ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ***

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวขวัญใจ เล็งเอี่ยม
วัน เดือน ปีเกิด	19 พฤษภาคม 2525
สถานที่เกิด	อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์
ประวัติการศึกษา	เกษตรศาสตรบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2553 เทคโนโลยีบัณฑิต (เทคโนโลยีการถ่ายภาพและภาพยนตร์) สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2549
สถานที่ทำงาน	กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

